B 373/10

V., MARKÓ-UTCA 18—20. TELEFON SZ. 66—46.

A BUDAPESTI V. KERÜLETI M. KIR. ÁLLAMI FŐREÁLISKOLA XLII-IK ÉRTESITŐJE.

1913—14. ISKOLAI ÉV.

VÁROSI KÖNYVTÁR
BUDAPEST ❁ KÖZPONT.
B 373/10
13699
KÜLÖN GYŰJTEMÉNY.
KI NEM KÖLCSÖNÖZHETŐ.

föreál.

1913-14.

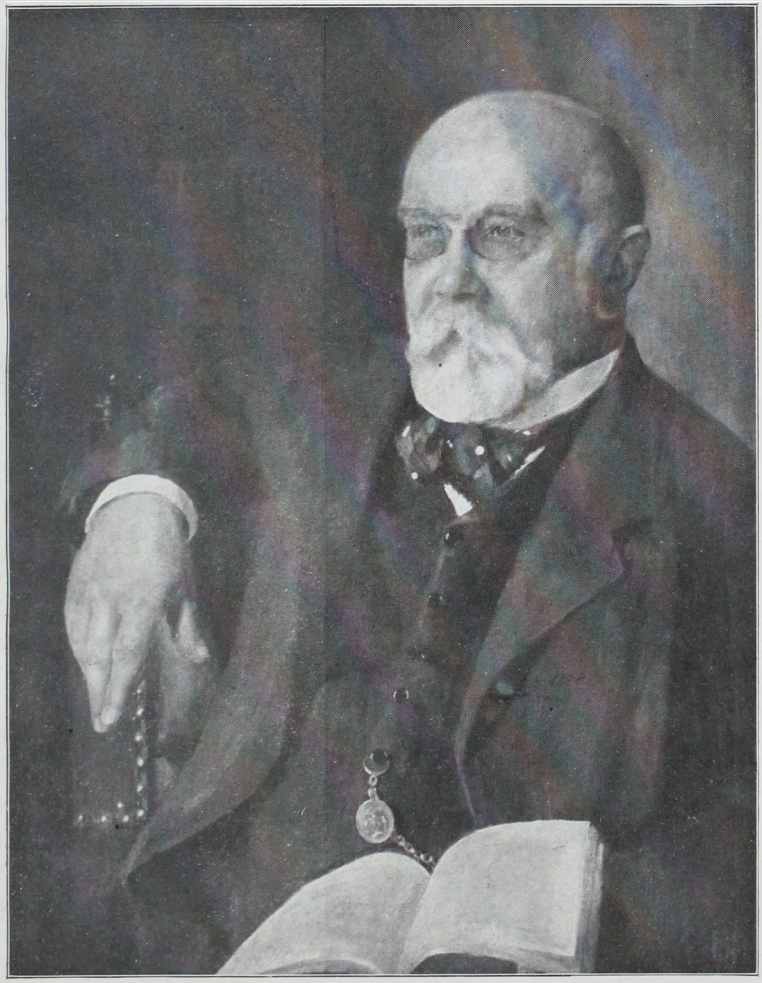

ROMBAUER EMIL
1854—1914.

VÁROSI
1914.
KÖNYVTÁR

LELTÁROZVA
1963

A BUDAPESTI V. KERÜLETI

MAGYAR KIRÁLYI

ÁLLAMI FŐREÁLISKOLA

NEGYVENKETTEDIK

ÉRTESITŐJE

AZ 1913—1914. ISKOLAI ÉVRŐL.

SZERKESZTETTE

DR. LÉVAY EDE
IDEIGLENES IGAZGATÓ.

BUDAPEST
LÉGRÁDY TESTVÉREK KÖNYVNYOMDÁJA
1914.

1976

2012

Б37>40
Т3699

Rombauer Emil emlékezete.

A magyar cultura egyik kiváló munkását zárta keblébe az anyaföld 1914 január 14-én. Reszket kezemben a toll, ha arra a szomorú téli estére gondolok, melyen a megrenditő csapás hirét vettem, hogy Rombauer Emil nincsen többé, hogy ez intézet bölcs vezérét, az ifjúság jóságos atyját mindenkorra elveszítette s ha ma egyéni fájdalmamat, mint a boldogúltnak egy negyed századon át munkatársa és barátja teljes őszinteséggel s visszatartás nélkül merem elzokogni, támogat ebben annak átérzése, hogy gyászoló szavaim száz meg száz kebelben fognak fájón rezdülő visszhangra találni.

Az ember értékének legbiztosabb mérője az az űr, melyet halála után hátrahagy s ha Rombauer tanártársai szorongva kérdezik a sorsintéző Gondviseléstől, ki fogja pótolni a magyar tanügy e lelkes apostolát, ha intézetünk ifjúsága tanácstalan megdöbbenéssel siratja benne az elveszett atyát, ha családja tagjai s a jó barát sajgó fájdalommal keresik helyén éltük kidőlt oszlopát s még ellenségei is megilletődve áldoznak a nemes ellenfél emlékének, ki fogja kétségbe vonni, hogy itt egy tartalmas élet világító s meleget osztó fáklyája aludt ki, hogy akit ennyien s ily őszintén gyászolnak, *egész* embernek kellett lennie. S drága halottunk valóban egész ember volt, a szó igaz értelmében. Ember, kinek érzelmeit födözték szavai, kinek szavait födözték tettei, ember, ki nem hízelgett soha senkinek, mert úgy gondolta, hogy a hízelgésben bizonyos megvetés rejlik az iránt, kinek hízelgünk s ő megvetését, ha kellett, egyenesen szokta éreztetni; mert amennyire bízott barátaiban, annyira nem félt ellenségeitől; ember, kinek dereka sohasem hajolt meg a hatal-

masok előtt, ki ha lehajolt, azért tette, hogy szenvedő, elesett embertársát fölemelje. Egy érzés uralkodott lelkében, mely annak összhangját minden körülmények közt biztosította: a kötelesség rajongó szeretete. Valóságos fanatikusa volt a kötelességtudásnak; sikereinek, életműködése nagy summájának titka abban rejlett, hogy kis dolgok elintézését épp oly lelkiismeretes gonddal végezte, mint mikor nagyobb feladatokkal állott szemben. Ezért töltötte be oly teljesen az életkört, melybe sorsa helyezte s ezért, nem pedig hirtelen bekövetkezésénél fogva, volt oly — mondhatnám — irígylendően gyönyörű a halála, mely teljes munkakedvében, új feladatok bástyarésein csavarta ki kezéből a régi eszmények lobogóját.

Mik voltak ez eszmények, micsoda kedvező, vagy ellenséges életviszonyok között igyekezett azok megvalósítására drága halottunk, a következő egyszerű emléksorok óhajtják megvilágítani. Igénytelenek, cicomátlanok lesznek e sorok, illően az elhunyt emlékéhez, ki a „feszt és pöföt" lelke mélyéből utálta. Csináltvirág-koszorú helyett egy pár lazán fűzött élő virágszál, melyet a szerető barát könnyei öntöztek, büszke emlékkő helyett néhány búcsúzóul a boldogult koporsójára hullatott göröngy . . .

*
* *

Rombauer Lajos Emil Szklenón (Bars m.) született 1854. junius 4-én. Atyja, Rombauer Lajos dr., bányaorvos volt, anyja, Kachelmann Zsuzsanna, Kachelmann Gáspár, selmecbányai hámortulajdonos leánya. Az eredetére nézve német család, melyből származott, több jeles fiat adott e hazának. A lőcsei sz. Jakab-templom éjszaki hajójának egyik szép epitaphiuma már 1640-ből őrzi egy Rombauer emlékét. Egy másik Rombauer: János*), jeles festőművész volt a múlt század elején (1782—1849); művei az eperjesi Széchenyikör 1904-iki művészeti kiállításán külön csoportban voltak

*) L. életrajzi vázlatát Divald Kornéltól a „Művészet" 1904. évfolyamában 133—138. l. és „Ujabb adatok Rombauerről" u. o. 1908. évf. 130—131. l.

láthatók. Emilünk atyjának testvére, Rombauer Tivadar, 1848-ban a magyar közlekedési minisztérium egyik osztályának élén állott, majd szervezője s ügyvezető igazgatója lett a magyar fegyvergyárnak. A szabadságharc leveretése után, melyet öt fiával küzdött végig, Amerikába vándorolt s oda követte neje, Rombauer Berta írónő, kinek egy kötet verse „Bunte Blätter" címen jelent meg St.-Louisban 1888-ban. Ebből a házasságból származott a fentemlített fiuk legkiválóbbja: Rombauer Roderich, a st.-louis-i felebbviteli törvényszék elnöke s a Washington-egyetem jogi fakultásának neves tanára. Ily család hagyományai közepette*) s oly szellemileg előkelő rokonság, mint a Szumrákok, Riedlek, Schulekek, Bakodyak kötelékében nőtt fel a gyermek Rombauer, polgári jólét ölén, jótékonyan művelő hatások levegőjében. Atyja maga is képzett ember volt, ki tanulmányait a budapestin kívül a bécsi, prágai és páduai egyetemeken végezte s a szaklapokba (Zeitschrift für Natur- und Heilkunde, Magyarhoni Természetbarát, Orvosi Hetilap) több tudományos dolgozatot írt. Mily felvilágosodott szellemben nevelte fiát, mutatja ennek egy gyermekkori emlékezése, melyet a Kármán-Emlékkönyv 164. lapján beszél el. Egy szomszéd faluban a Bach-korszakbeli tanfelügyelő elbocsájtotta a tanítót, mert kitünt róla, hogy sem írni, sem olvasni nem tud. Ez elbocsájtás miatt azonban a falu népe fellázadt, mert tanítójában valóságos jótevőjét tisztelte, ki a falu apraja-nagyjának tanítómestere volt; virágzó gyümölcstenyésztést honosított meg, mocsarakat szárított stb. Ennek az embernek a dolgait elmesélte fiának a derék apa és azt mondta róla, hogy igen értelmes ember s bár nem tud olvasni és írni, műveltebb sok tudós embernél. — A jeles orvos valószínűleg nagy befolyással volt fia szellemi fejlődésé-

*) L. Paul Riecke u. Emil Rombauer, Nachkommen v. Dr. Joh. Christoph Elhard. Brassó 1900. E füzetben, mely a németországi rokonság kedvéért jelent meg német nyelven, a boldogult — egy rokona közreműködésével — családja leszármazását s mintegy rövid krónikáját irta meg, ezzel is megható bizonyságát adva a nemes odaadás érzésének, melylyel családi hagyományai iránt viseltetett. A nagy rokonságnak különben ő volt összetartó kapcsa, őt tekintették mintegy a rokon-családok fejének.

nek arra az irányára, mely őt a természettudományok felé vonzotta, míg a klasszikus műveltségnek az előbbi iránnyal egész életpályáján végig hol párhuzamosan haladó, hol vele szembekerülő térfoglalása lelkében jórészt bizonyára a selmecbányai gymnasium hatásának köszönhető, melyen Rombauer középiskolai tanulmányait végezte. Jellemzők erre nézve azok a nyilatkozatai, melyeket élete alkonyán tett „A társadalom és iskola" c. tanulmányában.*) „Én mindig hálás vagyok és leszek — mondja — sorsomnak azért, hogy az én koromban nem volt még görögpótló tanfolyam s hogy egykor Homerost, a kedves Xenophont és Platot olvashattam s gondolkodásmódomnak, világnézetemnek és idealizmusomnak leglényegesebb alkotó elemeit onnan meríthettem." Majd ugyanott: „Egyszer Homeros öt énekét tudtam elmondani, ma alig pár szót tudok többé . . . és hasztalan mondják nekem, hogy hasznosabb lett volna ehelyett a polgári törvénykönyvet megtanulnom, először, mert azt is csakugyan elfeledtem volna máig, másrészt mert nem tanultam volna meg belőle azt, amit Homeros- és Platotól tanultam s ami énemmé lett s bennem és velem él, míg magam élek, sőt tovább él halálom után gyermekeim lelkében." A régiek e meleg szeretete, a humanistikus tanulmányok ez igaz megbecsülése akkor sem alszik ki az ifjú lelkéből, mikor atyja kívánságára 1872-ben a stuttgarti polytechnikumra kerül, hogy ott építész-mérnöki tanulmányokkal foglalkozzék. Jellemző reá nézve, hogy későbbi időkben stuttgarti korszakáról emlékezve, tanárai közül mindig Vischert, a híres aesthetikust emelte ki, aki legnagyobb hatással volt reá s akinek „Auch Einer" c. bizarr, de mély gondolatokban gazdag regénye élte végeig kedves olvasmányai közé tartozott. Stuttgarti tanulmányait egyelőre katonáskodása szakítja félbe. 1873—74-ben szolgálja le, még pedig loyalis érzületénél fogva nagy kedveteléssel és szép sikerrel, a tüzérségnél önkéntesi évét s ekkor visszatér Stuttgartba, hol még két évet tölt, mint az építészeti szakiskola hallgatója.*) A philosophiai

*) Intézetünk 1904/5. tanévi Értesítőjében.

*) L. Königliche polytechnische Schule in Stuttgart. Studien u. Sittenzeugniss. A boldogult özvegyének birtokában.

tanulmányok azonban egyre jobban vonzották s lehet, hogy kielégülést kereső ebbeli hajlamai, melyek a lelke mélyén lakozó mély vallásos érzületből sarjadzottak, de lehet, hogy egyéb, magántermészetű indító okok is 1876-ban a tübingeni nagyhírű protestans egyetemre vitték, melyen egy nyári félévet töltött, keresztény ethikát (Beck), a képzőművészetek aesthetikáját (Köstlin) s metaphysikát (Sigwart) hallgatva*), hogy azután hazájába újolag visszatérvén, úgy látszik, ismét atyja unszolására, ki nem szívesen látta volna, ha theologus lesz a fiából, a természettudományoknak szentelje munkásságát. 1876/7-ben a budapesti egyetemen, 1877/8-ban a selmeczbányai bányászati és erdészeti akadémián, majd 1878/9—1879/80-ig ismét a budapesti egyetemen végzett tanulmányai után 1881-ben tanári oklevelet szerez magának a vegytan- és természettanból. Budapesti egyetemi hallgató korában egy alkalommal érdekes jelét adta annak az erkölcsi bátorságnak, mely jelleme egyik alapvonását alkotta. Egyik kiváló tanára ugyanis úgy vélekedvén, hogy hallgatóiban nem talál megértő, komoly munkatársakra, kedvét vesztve jelentette ki előttük, hogy neki minden törekvése hiába való. Rombauernek, ki mindig a kötelességtudás mintaképe volt, nagyon fájt a vád s levelet intézett a tudós tanárhoz, figyelmeztetve őt, hogy ha hallgatói nem tudnak vele lépést tartani, tán nem egészen bennök van a hiba: kívánatos volna, hogy a tanár úr se feledkezzék meg arról, hogy egyetemi hallgatóknak, nem pedig kész tudósoknak ad elő. A kiváló tudós, ki egyuttal kiváló ember is volt, ezentúl nemcsak igyekezett szem előtt tartani hallgatói szellemi színvonalát, hanem a levél írója iránt mindenkor a legnagyobb jóindulatot tanusította s törekvéseiben egész életén át nagylelkűen támogatta.

A széleskörü műveltség, melynek alapjait Rombauer tanulmányainak imént vázolt menetében lerakta, mintegy praedestinálja őt későbbi pályájára. Voltaképeni szaktárgyai, a természettudományok fenn említett két ága, ugyan elveszti-

*) L. Königl. Würtembergische Universität Tübingen. Studien- u. Sittenzeugniss. A boldogult özvegyének birtokában.

benne egy valószinűleg számot tevő munkásukat, de a paedagogus, az instructor iuventutis, kinek éles, összefoglaló áttekintéssel kell uralkodnia a tudományok különféle tartományain, e nehéz feladatra teljesen megedzve kerül ki a különböző kulturhatások iskolájából. A természettudományok szigorú módszere mély gyökeret vert gondolkodásában s a paedagogus megállapításai nála sohasem fajulnak az üres szalmacséplés e téren annyira kedvelt műveletévé.

Tanári pályáját Rombauer a József-műegyetemen kezdi meg, melyen mint a kisérleti természettan tanársegédje 1880-tól 1882-ig működik. Ekkor üresedik meg a selmeczi ág. ev. kerületi lyceumnak, annak az iskolának, melynek egykor ő maga is tanítványa volt, egyik tanári állása, melyet elnyervén, ez intézetnél 3 évet tölt, szaktárgyain kivül sikerrel tanítva az egyetemes történelmet, német nyelvet és irodalmat is.

Az ifjú selmeczbányai tanár, alig nyeri el állását, családalapításra gondol s új otthonába már nejével, Röck Paulával, Röck István, gépgyáros leányával költözködik be, kivel 1882 jul. 7-én lépett házasságra Budapesten. E házasság, mely mellesleg mondva, ismét kiváló magyar családokkal, így többek között Munkácsyékkal, a Hunfalvyakkal és Zsilinszkyekkel hozta a boldogultat rokonságba, a legszebb frigyek egyike volt, melyeknek életemben tanúja lehettem s boldognak érzem magam, hogy e helyen kalapot emelhetek Rombauer özvegye, a női erények e mintaképe előtt, ki mint hűséges árnyék, szerény odaadással kisérte férjét az élet útjain s csak akkor nőtt mellette nagyra, mint küzdelmei vigaszthozó osztályrészese, ha a sors napja egyszer-egyszer lealkonyodóban volt felettük. Bálványozott férjét 6 gyermekkel ajándékozta meg, kik közül ma négy gyászolja az elhúnyt atyát, édes anyjuk hősies magatartásából merítve vigasztalást, kinek vallásos lelkét férje koporsójánál a csendes gyász e megható szavakra ihlette: „Nem panaszkodom. Hálát adok Istennek, hogy ily férfi oldala mellett engedte töltenem nagyobb részét életemnek".

A kezdő tanárság első két éve nyugodt boldogságban

suhant el az ifjú házaspar feje fölött a férj szüleinek társaságában, kik a nyugalom éveit 1880 óta szintén Selmeczbányán töltötték, de az elégedettség e derüjét 1884-ben egy haláleset zavarta meg. Ez évben vesztik el ugyanis elsőszülött gyermeküket, Erzsébetet, egy éves korában s egy évvel később távozik az élők sorából a boldogúlt édes atyja is. Rombauer ez időbeli munkásságáról igazgatójának, Breznyik Jánosnak, következő minősítése ad számot: „Tanításban úgy mint fegyelemtartásban nagy ügyességet, tanári hivatásában kiváló buzgóságot tanusított; tapintatos bánásmódjával magának a tanulók szeretetét és tiszteletét megnyerte . . . politikai nézeteire nézve szabadelvü, társadalmi tekintetben köztiszteletben áll". (Az özvegy birtokában levő eredeti után.) E hivatalos dicséretből áradó szokatlan melegség kétségtelenül tanusítja, hogy Rombauer kiváló egyéniségét már a selmeczbányai iskolán felismerték és méltányolták. E méltánylás kifejezést nyert abban is, hogy az országos középiskolai tanáregyesület 1884-ben alakúlt selmeczbányai köre őt választotta jegyzőjének. Választásuk nem esett érdemtelenre; az élénk munkásságu körnek egyik legagilisabb tagja, lehet mondani lelke, az ifjú jegyző volt. A kör dec. 6-iki gyülésén indítványozta, hogy tegye a kör megbeszélés tárgyává, mely helyesírási szabályok szolgáljanak zsinórmértékül a német oktatásnál s hogy a dolgozatok góth vagy latin betükkél irassanak-e; majd a jan. 6-iki gyülésen Frick és Richter „Lehrproben u. Lehrgänge aus der Praxis der Gymnasien u. Realschulen" c. művét ismertette.

A selmeczbányai tanári kör megalakulásának évébe esik Rombauer első önálló pedagogiai dolgozatának megjelenése is az odavaló gymnasium Értesítőjében a következő címmel: „A gymnasiumi tanterv reformjának kérdéséhez". Életpályáján több izben lesz még alkalma tanterv-reformokhoz hozzászólni s a középiskola feladatáról elmélkedni; nem egy az eszmék közül, melyeket e nemű fejtegetéseiben hirdet, mint paedagogiai hitvallásának alapelvei, már az első erőpróbán feltalálhatók. Jellemző már erre a munkájára az a túlságosan magas eszményi álláspont, melyről a könnyen

hevülő ifjú épúgy, mint később a javíthatatlan férfiú, alkuvást nem ismerő szigorral bírálja az éppen alkuvásokból élő gyakorlat tökéletlenségeit. Két tanterv alkotja bírálata tárgyát: az állami, melyet az 1883-iki XXX. t.-c. hozott magával és az autonom felekezetek által kiküldött bizottságnak az előbbitől kevéssé eltérő reformtervezete; de egyikben sem fedezheti fel azon csírákat, melyekből középiskolaügyünknek a szülők, az egyház és a főiskola panaszait elhallgattató renaissancea kifejlődhetnék. A főhiba szerinte tán nem is a tanterv- s tanrendszerben van, hanem a középiskola feladatának félreértésében, mely szerinte csak a nevelés lehet. Tulajdonképpeni erkölcsi vezetésről azonban iskoláinkban mai szervezetük mellett alig lehet szó, tehát a tanításnak kell arra törekednie, hogy a növendék individuális tehetségei a tananyag feldolgozása által fejlesztessenek s jelleme, értelme erősbüljön. Az értekezés előadásában szintén megtaláljuk a későbbi Rombauer stilusának fő sajátságait, különösen az erős logikus dispositiót, a nyelv egyszerűségével párosulva. A sujtás sohasem oly gazdag nála, hogy a szövetet szétrepessze, de ahol csínyján alkalmazza, eredeti, ragyogó, kedvünk telik benne. Különösen gyönyörködünk diszkrét iróniájában, melynek nyila halálos ugyan, de a húr, mely elröpíti, oly szépen pendül, hogy inkább ez a muzsika, mint maga a gonosz nyílvessző-okozta seb, köti le figyelmünket.

Az ifjú tanár paedagogiai munkássága csakhamar kifelé is figyelmet kelt és a tanáregyesület központi választmánya 1885-ben, midőn Trefort Ágoston felszólította az egyesület elnökét, hogy tűzze ki megvitatásra e kérdést: „Mik középiskola-ügyünk bajai s miként orvoslandók azok?“ Rombauert bízta meg e kérdésben az előadói tiszttel, ki ebbeli előterjesztését a kör április 25-én tartott gyülésében tette meg. Értekezésének felolvasását beható vita követte, melynek kapcsán a május 14-én tartott közgyülés az értekező szellemében több határozatot hozott, nevezetesen, hogy szükséges periodikus, legalább három évenként tartandó szigorú vizsgálatok behozatala, hogy ezek alapján a tanulóság selejtesebb része az iskolából el legyen távolítható; szükséges,

hogy az iskolák paedagogiai tekintetben több önállóságot nyerjenek s hogy önkormányzati joguk ez irányban kibővíttessék ; hogy a tanárképzés alakíttassék át oly értelemben, hogy a tanár jövendő paedagogiai hivatását jobban vegye figyelembe s végül, mivel tankönyveink általában hijával vannak a szilárd paedagogiai alapnak, irásukra és megbírálásukra az eddiginél több gond fordítandó". E felszólalást, melyet Rombauer a tanáregyesület juliusi közgyülésén Budapesten is megismételt*), kartársai is, a sajtó is, rokonszenves érdeklődéssel fogadták s a boldogultnak e fellépése egyuttal forduló pontja lett életének, mert — mint később maga beszéli el a brassói főreáliskola történetében — nagyrészben e felolvasásnak volt következménye, hogy a Brassóban létesítendő főreáliskola igazgatójává illetékes helyen őt szemelték ki.

Válni kellett tehát az édes szülőföldtől, el kellett hagyni az alig rakott fészket. A válás fájdalmas érzését azonban enyhítette az ambiciozus ifjú lelkében annak tudata, hogy a megtisztelő feladat, mely elé állították, oly munkakört nyit meg előtte, melyben nemcsak szervezőképessége érvényesülhet, hanem amely elébe tornyosuló akadályaival, előrelátható küzdelmeivel, kiváló alkalmat fog nyújtani számára a lelke mélyén szunnyadó energiák kifejtésére. Tudta, hogy abban a nemzetiségi városban, ott a Cenk alján, útja nem csupa rózsával lesz behintve, hogy sok előítélettel s nem kevesebb hátsógondolattal, a rosszakarat s ami ennél is rosszabb, a közöny ellenállásával, az irigység és dölyf — e gyakrán rosszul leplezett irigység — támadásaival, a tudatlanság és a „jobban tudás" lábatlankodásával kell megküzdeni: de éppen ez a küzdelem vonzotta. Bordeauxi Huon lovag nem indult nagyobb harci kedvvel Bagdadba, a hitetlenek közé, mint amily buzgalommal eltelve Rombauer látott új hivatásához, pedig neki Oberon kürtje helyett mindössze a minisztertől sürgős szükségletek fedezésére kiutalvá-

*) Rombauer Emil: A középiskolai oktatás sikerességének akadályairól s azok elháritásának módjáról. Budapest 1885.

nyozott 1000 forint húzódott meg nagy szerényen oldalzsebében.

* * *

A ma is virágzó, jeles brassói iskola fényesen tanúskodik arról, hogyan sikerült megalkotójának az elébe tüzött feladatot megoldania. Tisztában volt Rombauer azzal, hogy a régi kulturájú szász- és a feltörekvő román intézetekkel szemben a magyar iskola csak úgy verhet gyökeret, csak úgy teljesíthet missiót, ha minden irányban a lehető legtökéletesebbet igyekszik nyújtani, ha a magyar szellem teljes imponáló erejével fog benne testet ölteni. Nagy lelkesedéssel látott tehát áldásos munkájához. Mindenek előtt helyiségről kellett az új intézet számára gondoskodnia. Hogy sikerült neki azt eleinte bérházakban elhelyezni, majd a régi ötvös-bástya helyén a várostól sok herce-hurca után jó pénzen telket szerezve számára, annak végleges épületét 1889-ben tető alá hoznia, minderről részletesen ad ő maga számot a brassói főreáliskola 1889/90-ki Értesítőjében 3—11. l. Érdekes világot vet az akkori brassói viszonyokra az a jó humorú alábbi levél, melyet a főreáliskola bérházakban való elhelyezése idejében volt kénytelen az igazgató a város tanácsához intézni.

„Brassó szab. kir. város Tekintetes Tanácsának Helyben!

A magy. kir. áll. főreáliskola két bérháza közé ma először elhelyezett malacvásár arra kényszerített, hogy a tanítást beszüntessem s a tanulókat haza bocsássam, az ott uralkodó zaj miatt a tanítás merő lehetetlenség levén. Meg vagyok győződve, hogy midőn Brassó szab. kir. városának Tekintetes Tanácsa vásári szabályzatát olyképen módosította, hogy annak legzajosabb, legegészségtelenebb, legtisztátalanabb részét a Csergepiacra helyezte, melyen évszázadok óta — a tér neve után ítélve — a mai napig kizárólag a csergevásár folyt s elhelyezte ezt éppen az állami főreáliskola két bérháza közé, ebben nem vezette szándékosság a tanintézettel szemben s ez alapon nem is kételkedem, hogy a tényállásra

utaló jelen soraim elegendők lesznek, hogy a vásár e része már mához egy hétre máshová helyeztessék. Brassó 1888 május hó 4-én Rombauer Emil kir. ig. s. k. — Képzelhető a nagy gaudium, melyet e levél s a tanácsnak reá adott, helyesírási, meg nyelvtani hibákkal telt, német nyelvű válasza szerzett a brassóiaknak, mikor Rombauer azokat az évvégi Értesítőben közreadta.

A reáliskola ó-német stilusu épületét 1889. okt. 12-én avatták föl. Az új épület nem felelt ugyan meg mindenben egy modern iskola követelményeinek, de az akkori brassói viszonyokhoz képest elég impozánsúl festett s mai átalakított, kibővített formájában a vidéken mindenesetre legkiválóbb középiskolai épületeink közé tartozik.

Második fontos feladata volt most már a fiatal igazgatónak intézete belső szervezése s e téren főgondját a tanári kar megfelelő összeállítására fordította. Az intézet fölállításáról intézkedő rendelet ugyanis az első tanártestület szervezését is az új igazgató kezébe tette le, ki jól tudva, hogy egy iskola minősége elsősorban tanárainak értékétől függ, ezek megválasztásában a legaprólékosabb gonddal járt el. Később is, mikor a tanári székek betöltése már nyilvános pályázatok útján történt, egész befolyását latba vetette a legkiválóbb folyamodó érdekében. Egy ilyen kilincselő útjából hazaérkezve, mesélte az ajkán szinte állandóan játszó, félig szelid, félig gúnyos mosoly kiséretében, hogy a középiskolai osztály akkori vezetője a minisztériumban e komikus kifakadással akarta őt nyakáról lerázni: „Furcsa ember az igazgató úr, minden jó tanárt intézete számára szeretne megkaparítani.“ — Istenem, milyen tanári kar is volt az akkor a brassói reáliskolában! Hogy csak pár nevet említsek: ott tanított mindjárt kezdetben Méhely Lajos, a magyar természettudomány e büszkesége, ott tavaly elhúnyt jeles történettudósunk, Mika Sándor, a budapesti egyetem világtörténelmi tanszékének későbbi jelöltje, majd Hoffmann Frigyes, az Eötvös-kollégium kiváló német-irodalom tanára, Kemény Ferenc, a termékeny paedagógiai író, a későbbiek közül Endrey Ákos, Hegedüs Izidor, Horger Antal, Gombos

Albin, Moesz Gusztáv stb. Ma csupa országos név, akkor szárnyait bontogató ifjúság, melynek repülő próbáit féltékeny kíváncsisággal leste a nem éppen jóakaratú szomszédság egész serege. Szálka volt valamennyi, első sorban a szász intelligencia szemében, mely a *Rombauerek, Szontaghok, Jahnok, Waltherek, Bäuerlek, Raidlok, Ungerok, Horgerek, Moeszök, Hoffmannok* és *Binderek* gárdájában „hergelaufenes Renegatengesindel"-t látott, de szálka a magyarság szemében is, mely a reáliskolát kezdettől fogva gyanakvó szemmel nézte. Hisz köztudomású dolog volt, hogy eredetileg nem új iskola felállítása, hanem a székelyudvarhelyi állami főreáliskolának, a székelység e szemefényének, Brassóba való áthelyezése forgott szóban s ezt az eszmét csak amiatt a resensus miatt ejtették el, melyet Udvarhelymegyében keltett. Részben ennek a székely resensusnak visszhangjaképen maradt vissza a brassói magyar társadalom egy részének idegenkedése az új iskolával szemben, de szította azt másrészt a fennebbi gyanus nevű professzorok magatartása is, kik igazgatójukkal élükön, bár testestül-lelkestül jó hazafiak voltak, roppant ízléstelennek s éppen a magyar állameszme szempontjából egyenesen károsnak tartották azt az állandóan kirakatba helyezett rikító hazafiaskodást, azt a constructiv elemek híjjával bővelkedő ornamentalis patriotizmust, mely akkoriban oly kelendő divatcikk volt Brassóban. „Nem szájaskodás, hanem cselekvés!" Ez volt a jelszó, melyet a reáliskolai tanárok zászlajukra írtak s ebben a szellemben nevelték a kezükre bizott ifjúságot is. „Hazánkban a szellemi erő drága", — e szavakkal bocsájtotta egy ízben szárnyukra az intézet maturánsait igazgatójuk — „minden művelt magyar saját munkaköre hűséges betöltésével öntudatosan fáradjon e tőke gyarapításán. Nem szájaskodás, hanem cselekvés! És ne riaszszon vissza a hazaszeretet ily gyakorlásától a szájasok lármája, de a félreértés és hálátlanság sem. Cordelia *csak* annyira szereti Leart, amennyire *kötelessége* az apát szeretni, Regan és Goneril szeretetük kifejezésére ékesnél-ékesebb szavakat találnak; de a jó gyermek Cordelia!"

A brassói gyakorlat azonban más volt e téren s nem tagadhatom meg magamtól, hogy el ne mondjak e helyen egy arra a környezetre jellemző történetkét, melyben Rombauer és hűséges társai voltak hivatva a tudomány malasztját terjeszteni. Volt abban az időben Brassó városában egy székely szálló-tulajdonos, kinek lanyha üzleti forgalma emelése céljából valami ügyes reklámra lett volna szüksége. Jóbarátai közé tartozott az öreg K. bácsi, akkori tanfelügyelő, ki hamarosan segített a csávába került székelyen egy praktikus gondolattal. Az öreg úr ugyanis épp akkoriban valami félreértett történeti szöveg alapján kisütötte, hogy Székely Mózes fejét a nevezett szálló étterme helyén temették el. Nosza, meg kell ezt a nevezetes történeti tényt örökíteni! Gyüjtés indul, elkészül a márvány-emléktábla, befalazzák a szálló éttermének egyik falába, megtörténik az ünnepies leleplezés s azóta a vigéc urak azzal a lélekemelő tudattal fogyaszthatják rostélyosaikat a szent helyen, hogy lábaik ott egy nemzeti vértanu porait tapodják. A spontán lelkesedés hangulatát, mellyel e tudományos alapon nyugvó üzletecskét nyélbe ütötték, csak a gonosz reáliskola zavarta meg. Mika Sándor ugyanis az egyik helyi lapban hideg tárgyilagossággal napnál fényesebben bebizonyitotta, pro primo: hogy ez az ünnepelt nemzeti hős amolyan politikai kalandor-féle volt, ki kegyetlenül bánt a föld népével s éppen a székelység jó része fordult ellene Radul vajdához segitségért, pro secundo: hogy a feje sohasem volt az illető étterem helyén eltemetve. Képzelhető az általános elképedés, melyet ez eretnek nézetek a K. ekklezsiából kiváltottak; az öreg tanfelügyelő maga fulminans cikkben kelt ki a kegyeletet nem ismerő ifju történészek ellen. Mika állitásait megcáfolni ugyan nem tudta, de cserében Wattenbach tanítványának okulására leszögezte azt a nevezetes paedagógiai axiomát, hogy jó történettanár csak az lehet, ki sírva tanítja a történelmet.

Messze el kellene kalandoznom, ha azoknak a küzdelmeknek hosszu sorozatát vázolni akarnám, melyek eredményeképpen a brassói főreáliskola tanári kara s igazgatója végre is elfoglalták az őket megillető helyet a város társadal-

mában, lassankint kivíván maguk számára a magyarság szeretetét s a nemzetiségek becsülését. Később még ugy is szó lesz egy és másról Rombauer társadalmi szereplésének rajzánál. Kisérjük most vissza az iskolába s vizsgáljuk, mily elvek szerint rendezi ott a tanitás és nevelés munkáját.

Mint gondolkodó paedagógus, új helyzetében ismét felveti azt a kérdést, mi voltakép a hivatása annak az iskolának, melynek élére állitották. Mint gymnasiumi tanár ennek az iskolának rendeltetéséről elmélkedett, most mint reáliskolai igazgató, a reáliskola hivatásáról akar magának s különösen a közönségnek számot adni, hogy eloszlassa azokat az előítéleteket, melyek ez iskolafajjal szemben nálunk meggyökereztek ; később még egy ízben visszatér elmélkedéseinek e kedves tárgyára, midőn a Kármán-Emlékkönyvben az élettapasztalatokban gazdag philosophus ethikai álláspontjáról fejtegeti összefoglalólag a középiskola feladatát. A reáliskola hivatásáról szóló dolgozata intézete Értesítőjének első évfolyamában jelent meg. Egy történeti visszatekintés kapcsán, melyben a reáliskola intézményének fejlődését vázolja, kimutatja, hogyan lett az egykor polgári pályákra képző iskolából egy második, felső tanulmányokra is előkészítő középiskola, majd összehasonlítva az egyes tárgyak tanításbeli különbségeit a kétféle középiskolán, végül a különböző pályákra való képesítés kérdését veti fel s arra az eredményre jut, hogy bár a reáliskolát végzett tanuló jogosítása e téren szükebb körü, ez az iskola az ő tanulóját azon pályákra, melyekre *jogosítja*, minden más iskolánál jobban *képesíti* is. Világos, meggyőző e kis értekezés érvelése elejétől végig, de azt hiszem, mégis csak több hívet szerzett a brassói reáliskolának, hogy adott kereteit az az egészséges szellem töltötte be, melyet igazgatója és tanári kara honosított meg. Melyek voltak Rombauer és iskolája paedagogiai munkájának főbb irányelvei ? Az eredményes tanításnak egyik lényeges feltétele a tantárgyak jó felosztása. Ezt a felosztást Rombauer két elv szemmel tartásával eszközölte. Az egyik, hogy a rokontárgyak minden osztályban lehetőleg egy kézben legyenek, a másik, hogy ugyanazon tanuló ugyanazon tárgy-

ból lehetőleg több éven át maradjon ugyanazon tanár vezetése alatt. Mind a két elv feltétlenül helyes, de elgondolható, hogy szigorú alkalmazásuk mennyi nehézségbe ütközött a tanárképzés merev szakrendszere s a folytonos tanárcsere miatt, mely áldatlan tünete modern középiskolánknak a brassói reáliskolánál is csakhamar mutatkozott, nem csekély keserüséget okozva az iskolája jó hirnevéért rettegő direktornak s a megüresedett tanszékek tanárait sokszor hónapokig helyettesítő tanároknak egyaránt.

Ami az egyes tantárgyakat illeti : a magyar nyelv tanításánál Rombauernak és iskolájának mindig az volt főtörekvése, hogy már a nyelvtanítás fokán, tehát a legalsóbb osztályokban, rendszeresen bővíttessék a tanulók irodalmi ismerete. E célra az iskolai olvasmányok mellett, a szaktanárokkal egyetértve, megállapította azokat az olvasmányokat is, melyeket a tanulók az egyes osztályokban otthon elolvasni kötelesek. — Az idegen nyelvek tanításánál a nyelv gyakorlati elsajátítása volt az uj iskola főcélja. Ennek módja az idegen nyelven való beszélgetés levén, a tanár a tanórákon, mihelyt tehette, azon a nyelven beszélt, melyet tanított. A brassói főreáliskola az elsők közé tartozott azon középiskoláink között, melyek idegen nyelvek tanításában a direkt módszert alkalmazták. — Az összes természettudományi szakokat illetőleg arra törekedtek Rombauer és társai, hogy egyrészt szemléltetés, másrészt kisérlet alkossa tanításuk alapját, míg a mathematikai tárgyaknál a mechanikus gondolkodás nélkül való munka ellen küzdtek teljes erejükből.

Ám a tanítás munkája csak úgy lehet eredményes, ha a hozzá szükséges eszközök kellő rendelkezésére állanak a tanítónak, szóval, ha az iskola felszerelése kellő körültekintéssel történik. Erős küzdelmek árán sikerült az új igazgatónak s ügybuzgó tanárainak nemcsak elfogadható állapotokat teremteni ezen a téren, hanem aránylag rövid idő alatt tekintélyesnek mondható könyv- és szertárakat létrehozni. Ha nem futotta a „fedezetből", kéznél volt a gavallér igazgató. Még 1893-ban is a tanári és ifjúsági könyvtár két harmad

része az ő adományából került ki s az ásványtárnak alapját szintén ő vetette meg azzal a 255 példányból álló kézi gyüjteménnyel, melyet 1887-ben ajándékozott az intézetnek. (L. a brassói áll. főreáliskola történetét ennek 1893/4-ki Értesítőjében.)

Hogy a tanítás mellett a nevelés munkáját is mily fontos feladatának tekintette Rombauer, mutatja az az értekezése, mely intézete második évi Értesítőjét vezeti be a következő címmel: „Mikép támogathatja a család az iskolát nevelői működésében?" Aprólékos gonddal állapítja meg e dolgozat azt a határvonalat, mely a család és az iskola kötelességei és jogai között e téren vonható. Egyébként nevelői eljárásának alphája és omegája, hogy a gyermek „res sacra"; ezért az ő nevelésében a szoktatásra esik a fősúly a büntetések lehető mellőzésével. „A mogyorót" — mondja — „sohasem nevelt. Azzal csak fenyítettek." Szerető lelkének egész melegét árasztja az ifjúságra, mely mindig bizalommal fordulhat hozzá segítségért bajaiban, tanácsért kétségeiben, igazságért vitás ügyeiben. Jó szíve e téren néha túlzásokba is vitte s tanáraival emiatt nem egyszer viszályba keveredett; de ki ne bocsátotta volna meg neki az egyoldaluságnak a gyöngék szeretetében gyökeredző efajta kinövéseit? A gyengék, a szegények istápolásában sohsem fáradt ki nemes lelke s ha a letörölt könnyek fenn a túlvilági elszámolásnál a „követel" rovatába kerülnek, ennek lapjai az ő számadás-könyvében bizonyára sűrűn lesznek beírva. Itt csak egy adatot kívánok a sok közül feljegyezni: a brassói reáliskolát jóravaló szegény tanulónak sohasem kellett, ha mentességre nem is tarthatott egy vagy más okból számot, tandíj le nem fizetése miatt elhagynia; az utolsó pillanatban mindig akadt valamely titokzatos forrás, honnan a szükséges pénz előkerült. Kell-e mondanom, hogy e forrás honnét fakadt? Ám Rombauer jótékonysága nem szorítkozott csupán az iskolára; tán ma is él és áldja az elhúnyt emlékét az a becsületes, de szegény brassói magyar iparos, kinek érdekében nem röstelt száznál több körlevelet írni ismerőseihez, így állítva talpra a derék embert. Hogy általában mily humánus, igazi demokrata ér-

zéssel viseltetett a kis emberek iránt, mutatja egy névlajstrom is, melyet halála után találtak írásai között. A lajstrom azok nevét foglalja magában, kikkel Rombauer szükségesnek vélte a családjában előforduló fontosabb változások, mint pl. halálesetek, házasságok stb. közlését s a névsorban ott szerepel a brassói reáliskola derék szolgája is. Mily könnyen meg lehetne az égető szociális kérdéseket oldani, ha alkalmi kortes-parolázások helyett a szeretet és gyengéd figyelem ily megható jeleivel fordulna az erősebb mindig a kicsinyek, az alázatosak osztálya felé.

Mielőtt a boldogultnak Brassóban kifejtett társadalmi működését kisérhetném meg vázolni, ottani iskolai tevékenysége rajzának zárókövéül a már több ízben idézett dolgozatot óhajtanám megemlíteni, mely „A Brassói M. K. Áll. Főreáliskola Alapításának és Eddigi Működésének Története" címen jelent meg a főreáliskola 1893/4-ik évi Értesítőjében. Alkalmat ez iskola-történet megírására Csáky miniszter egy rendelete adott, mellyel elhatározta, hogy a millenniumi országos kiállítás művelődéstörténeti osztályában helyet foglaljon a hazai középiskolák mindegyikének története is. A 7 db melléklettel ellátott dolgozat tizenkét fejezetben adja elő a brassói reáliskola történetét, mely egész culturképpé domborodik Rombauer tolla alatt. Az érdekes bevezetés után, mely Brassó városának és tanintézeteinek rajzát nyújtja, a tanártestület, a tanulók, az iskola elhelyezése és felszerelése, a tanári és ifjúsági könyvtárak, az intézet belső munkája és társadalmi szerepe sorban kerülnek eleven, részletes tárgyalás alá. A szellemi és anyagi viszonyok gondos mérlegelése, az erős, de nem igazságtalan kritika, melyben közoktatásunk nagy és kicsiny intézői részesülnek, az az elegiai hangulat, mely különösen a „Zárszóban" egyes csüggesztő jelenségek említésénél a szerző gondokkal telt lelkén végig suhan, kis mesterművé avatják ezt a tárgyánál fogva száraznak s az intézet fiatalságánál fogva soványnak igérkező munkát, mely — mint időrendben is első — valóságos mintául szolgálhatott az utána következő iskolatörténeteknek.

Rombauer brassói tevékenysége azonban nem állapodott meg az iskola falai között. Magyar culturértékek termelésére szüksége volt az ottani társadalomnak is és Rombauer társaival együtt becsületesen kivette a maga részét ebből a munkából, melynek végzésében kettős szempont vezette. Először is lebontandónak vélte azt a vastag kinai falat, mely a magyar társadalmat a nemzetiségek intelligenciájától elválasztotta. Ismeretes harcias szellemü közmondásunkat ő igy alakította át: „Ha rövid a karod, toldd meg egy lépéssel", s ölelésre tárt karokkal meg is tette ezt a lépést. Élénk érdeklődéssel kisérte mindig a városbeli két nemzetiség, különösen a szászok kulturális mozgalmait, belépett egyesületeikbe, előfizetett lapjaikra s vendégszerető házában igyekezett vezető embereiket a magyar intelligencia kiválóbb elemeivel érintkezésbe hozni. Példáját mások is követték s ilyenformán nemcsak tűrhető, hanem el lehet mondani, jó akarattal telt, szinte barátságos viszony kezdett kifejlődni a magyarság s a nemzetiségek müvelt társadalma között, miről fényes tanuságot tett a testvéresülésnek az a feledhetetlen ünnepe, melyet az összes brassói iskolák tanitói rendeztek 1889 junius havában Eötvös Lóránt báró tiszteletére, ki a főreáliskola első abiturenseinek érettségi vizsgálatánál mint kormánykép-viselő időzött akkor Brassóban. Hova tünt ez a lelkes hangulat később, a zöld szász aspirációk idejében? Où sont les neiges d'antan? Jobb erről talán nem is beszélni.

A nemzetiségekhez való közeledés azonban csak egyik oldala volt Rombauer társadalmi politikájának; ennél sokkal fontosabb feladat várt reá és vezérkarára a magyar culturális intézmények fejlesztésében és létrehozásában. Első sorban a tanári kör alapitásáról kell megemlékeznem, melyet mindjárt Brassóba érkezése évében toborzott Rombauer a brassói magyar középiskolák tanáraiból s mely a tanárság fizetésrendezésének mozgalmával bekövetkezett szakadásig — ugyancsak az ő elnöklette alatt — élénk összeköttetésben állva az anyaegyesülettel, komoly munkásságot fejtett ki nemcsak paedagogiai kérdések megvitatásában, hanem a nagyközönségnek szánt nyilvános felolvasások tartásával is. A felolvasó

asztalnál maga Rombauer is megjelent, 1890-ben a fényképezés történetéről tartva tanulságos előadást.*

A tanári körben kifejtett munkásságán kívül a reáliskolai tanárság, Rombauerrel élén, elévülhetetlen érdemeket szerzett a brassói magyar sajtó szellemi és anyagi támogatása körül is. 1899-ben a „Brassó" c. lap existenciája forogván kérdésben, az akkori főispán bizalmas értekezletre hívta egybe a magyarság vezető embereit, hogy velük a lap fenntartásának módját megbeszélje. Egyhangú lelkesedéssel határozták el, hogy a lap fenntartandó, mikor A., a „Brassó" nyomdásza sans phrase kijelentette, hogy ő a lap további kiadását csak úgy vállalja, ha annak költségeit számára előre biztosítják. Kínos csend követte a praktikus üzletember szavait, majd felszólalt a főispán, kijelentve, hogy ő nem vállalhat ily irányban felelősséget, mert főispánságának napjai meg vannak számlálva (miniszteri székbe távozott), hanem utódja majd bizonyára intézkedni fog a dologra nézve. A nyomdász azonban fenntartotta abbeli véleményét, hogy jobb ma egy túzok, mint holnap egy veréb s kérlelhetetlenül ragaszkodott a biztosítékhoz. Már-már kátyuban maradt az egész ügy, mikor felállt Rombauer s magára vállalta a lap anyagi garanciáját, kifejezését adva abbeli reményének, hogy az új főispán szolidáris lesz vele e dologban. A lap 1890. jun. havában csakugyan megindult Walther Béla reáliskolai tanár (ma n.-szebeni tankerületi főigazgató) szerkesztése mellett. Hogy mily *anyagi* sikerrel végezte pályafutását, arról maga Rombauer emlékezik meg intézete fönnebb említett történetében a következő szavakkal: „Egy sajátságos qui pro quo folytán az intézet egyik tagjának jutott osztályrészül a lap 1400 forintnyi az évi deficitjének fedezése is." Szegény Rombauer! Vigasztalásául szolgálhatott később az a tudat, hogy nem az utolsó 1400 forint volt ez, melyet a hazai cultura oltárára áldozott.

A reáliskola lapja — bátran nevezhetjük annak, hisz

*) Mint felolvasó Rombauer. Később is gyakran szerepel Brassóban — a tanári körön kívül is — a nyilvánosság előtt. Lásd a „Függelék"-et.

ára az igazgató zsebéből, tartalmának túlnyomó nagy része az ő és tanárai tolla alól került ki — rövid pályafutása alatt is jelentékeny szolgálatot tett a magyarság ügyének. Több életrevaló eszmét pendített meg, melyek közül csak egyre akarok itt rámutatni, mert kivitele ismét a reáliskolai tanárok és igazgatójuk együttes munkásságának volt köszönhető. 1890 tavaszán az országos magyar képzőművészeti társulat Kolozsvárott kiállítást rendezett. Gondoltunk egy nagyot: hátha a kiállítás Brassóba is le volna hozható s bemutathatnók a hazai képzőművészetet e végvárosban, hol az addig alig volt ismeretes s alkalmat nyújtanánk tanítványainknak is kiváló képzőművészeti alkotások szemlélésére, milyeneket meg sohasem láttak. Minthogy a reáliskola abban az évben új, állandó otthonába már beköltözött s az egyik bérház, melyben addig zselléreskedett, még mindig az intézet rendelkezésére állott, a kiállítás ingyen-helyiségének kérdése ezzel meg volt oldva, most már csak a képzőművészeti társulat igazgatóságának beleegyezését kellett megnyerni. Innen felülről nem is idegenkedtek az eszmétől, de a társulat is a brassói nyomdász álláspontjára helyezkedett: előleges moneták nélkül nem akart bele menni a dologba. Megindúlt tehát a házalás keserves munkája, melynek alkalmából ilyféle megjegyzéseket lehetett hallani: „Képkiállítás? Láttam én elég képet, mikor Rómában voltam.“ Vagy: „Szebb kép a piros ász minden pikturánál“; de végre is, főleg a szászság eléggé nem dicsérhető érdeklődésénél fogva, összegyült a szükséges pár száz forint s április 20-án már ott lobogott a kiállítás épületének homlokzatán a megnyitást hirdető fehér zászló. A kiállítást a reáliskolai tanárok segítségével Telepy Károly rendezte s anyagát körülbelül 200 magyar s néhány külföldi festmény alkotta. Szépszámú közönség volt a látogatója, de képvásárló nem akadt Brassóban, úgy hogy ismét Rombauernek s még pár társának jutott a nemzeti becsület megmentésének feladata. Hálául munkájukért és áldozatkészségükért mindössze egy zaklató levelet kaptak a kiállítás bezárta után Telepytől, melyben egy — néhány garast kitevő — kéményseprő-számla provenienciája iránt érdeklődött. —

Rombauer különben élénk összeköttetést tartott fenn a Brassóban élő szász festőkkel, Mieszszel, Coulin- s Wellmannal is, kik szivesen halgatták a művészetre vonatkozó találó megjegyzéseit s nagyon megbíztak itéletében. Wellmann hosszabb ideig vendége volt házának s ott festette többek között Hunfalvy Pál arcképét is, mely jelenleg a tudományos akadémia gyüléstermét diszíti. A hátterében látható szekrény Rombauer könyvtára. — Ennek a barátkozásnak, úgy gondolom, nagy része volt abban, hogy először Wellmann, majd a többi szász festő is, mind gyakrabban kereste fel a budapesti tárlatokat képeivel, beilleszkedve ezzel a magyar cultura keretébe s egy érdekes árnyalattal gazdagítva azt a képet, melyet a magyar festőművészet evoluciója feltüntet.

A képzőművészetek mellett a művészet egy másik ágát, a zenét is oly hatalmas culturtényezőnek ismerte Rombauer, hogy bár ő maga nem volt zeneértő, egész lélekkel állott a magyar zene ügyének szolgálatába. És ez nem kevéssé volt fontos éppen Brassóban, melynek zenei müveltsége, ugy a szászoknál, mint a románoknál nagyon magas fokon állott. Ma már a magyarnak sincs oka restelkedni s igy megvallhatjuk, hogy a 80-as évek közepe táján a brassói magyarság e téren nem versenyezhetett a nemzetiségekkel s hogy pl. a magyar dalárda akkoriban jól mögötte maradt akár a hatalmas szász „Männergesansverein"-nak, akár a románok magas színvonalon álló vegyes karának. Ez jórészben a magyar társadalom szegénységén múlt. A dalárda 1886 és 87-ki egyesületi éve deficittel záródott le s mikor Rombauer Brassóba érkezett, egyetlen alapító tagja nem volt az egyesületnek. Felismerve a dalárda fontos szerepét egyrészt a magyarság összetartásában, másrészt a nemzetiségekkel való nemes versengésben, ő lesz egyike az első alapító tagoknak s 1890-ben már a dalárda elnöke. Mint ilyen, fáradhatatlan gondoskodással vezeti a kicsi, de válogatott dalossereg ügyeit s elnökösködésének ideje (1890—1904.) kétségtelenül a brassói dalárda történetének egyik legfényesebb korszaka.*) Meg-

*) L. Emlékkönyv a „Brassói Magyar Dalárda" fennállásának félszázados évfordulója alkalmára. Brassó 1913. szerkesztette dr. Rombauer Tivadar titkár. (brassói ügyvéd, a boldogúlt fia.)

nyerő modora, a vendégszeretet, melylyel daltársait kedélyes összejövetelekre asztalánál fogadta, tekintélyes fellépése, melylyel esetleges disharmoniákat (dalosok közt is van ilyen) elsimított, megnyerték számára a szíveket s hosszú évekre biztosították a dalárda rázkódások nélküli tovább fejlődését. Az egyesület körül szerzett érdemei közül leginkább kiemelésre méltó, hogy a valósággal nomád életet élő körnek, melynek hátán volt a háza, keblén a kenyere, 1897-től kezdve Brassóból való távoztáig állandó otthont szerzett, kieszközölve a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól, hogy a dalárda a brassói áll. főreáliskola épületében egy termet, díjfizetés nélkül, próbateremül használhasson, mi nem kis hatással volt az egyesület anyagi megszilárdulására. Itt nem a brassói magyar dalárda történetét irom ugyan, de mint a Rombauer-korszakba eső egyik fénypontját e történetnek, nem mulaszthatom el a következő vidám esetke érintését. József főherceg egyik brassói szemleútja alkalmából (1891. őszén) Rombauer kieszközölte a fenség udvarmesteri hivatala utján, hogy a magyar dalárda szerenádot adhasson a főhercegnek. Gyönyörű estén történt a tisztelgés; egymásután zendült fel a sok szebbnél-szebb magyar nóta: a fenség kijött a dalosok közé s meghatva mondott köszönetet az elnöknek a szép ovációért. Mikor azután napok mulva távozott Brassóból s a vasuti állomáson búcsút vett a városi hatóság élén megjelent polgármestertől, ennek is gratulált a *város* kitünő dalárdájához, mely neki oly felejthetetlen élvezetet szerzett. Képzelhető a szegény szász zavara, ki — mit tehetett egyebet? — kénytelen volt *a város* dalárdája nevében megköszönni a fenség kitüntető megemlékezését. — Rombauer Brassóból való távoztáig elnöke maradt a dalárdának, mely ragaszkodása számos jelével halmozta el a búcsúzót, majd 1905-ik évi közgyülésén hálája jeléül volt vezérét díszelnökévé választotta.

Még egy jelentős munkakörről kell megemlékeznem, mielőtt a boldogult Brassóban kifejtett társadalmi működésének rajzát befejezném, azt a munkásságot akarom még t. i. vázolni, melyet Rombauer, mint egyházának hű fia, fej-

tett ki.*) A boldogult Brassóba érkezése idejétől fogva állandóan részt vett a brassói magyar ev. egyházközség ügyeinek intézésében. 1887. feb. 6-ikától az 1903-ik év nov. 27-ikéig az első gondnoki tisztet töltötte be és nevét fáradhatatlan munkássága, egyházias hitbuzgósága és áldozatkészsége által tette emlékezetessé. Egy általa tett alapítvány is őrzi emlékét. Az egyházközségnek az 1912-ik évi canonica visitatióról felvett jegyzőkönyve így emlékszik meg róla: „Az egyházközség örök hálaját érdemelte ki Rombauer Emil kir. főigazgató, jelenleg a budapesti markó-utcai m. kir. főreáliskola igazgatója, aki az újabb időkben egyházközségünknek vezéralak volt s nemcsak tevékeny részt vett ügyeiben, hanem annak igazaiért mindenkor és mindenkivel szemben férfiasan helyt állott. 1886. március 25-ikén (a brassói magyar evangelikus esperesség megalakulásának emlékére) egyházközségünk részére 200 frtos alapitványt tett, azonkivül alig van egyházközségünknek olyan zege-zuga, ahová betekinthetne szemünk, anélkül, hogy olyan tárggyal ne találkoznék, amelyet Rombauer Emil ajándékozott, vagy beszerezni segített.“ — Ugyancsak tevékeny részt vett a brassói magyar evangelikus egyházközségek azon mozgalmában, amely 1886. márc. 25-ikén ezeknek az erdélyrészi szász evangelikus püspökség kötelékéből való kiválását és a tiszakerületi ev. püspökség kötelékében külön esperességgé történt alakulását eredményezte. Ez a mozgalom, amelyben semmi sem történt az ő tanácsának kikérése nélkül, az abban szerepelt egyének véleménye szerint, nélküle sikerre nem vezetett volna. Azt az emlékiratot is, amelyben nevezett egyházközségek a szász evangelikus püspökségnek a kötelékéből való kilépésüket bejelentették, ő fogalmazta. Az új esperességnek 1886. március 25-ikétől 1888. május 22-ikéig pénztárosa, ettől fogva pedig 1896. aug. 26-ikáig második felügyelője, vagyis világi elnöke volt.

*) Ez emlékezés R.-nak egyháza körül kifejtett működéséről szóló részét Ft. Moór Gyula, brassói főesperes úr szívességének köszönöm. Fogadja érte őszinte hálám kifejezését B. J.

A fennebbiekben megkísértettem vázolni Rombauer sokaldalú brassói működését az iskolában és a társadalmi tevékenység különféle ágaiban. Önzetlen volt e munka, vagyis inkább annak a nemesebb fajta önzésnek jegyében született, mely a jól teljesített kötelesség büszke öntudatában keresi jutalmát. De külső elismerésben is volt része: az imént láttuk, hogyan méltányolta érdemeit egyháza s a dalárda; ezekhez járult az E. M. K. E. is, mely brassói fiókjának egyik alelnökévé, a vármegye, mely képviseletének tagjává s végül a város, mely szintén képviselőtestületének tagjává választotta. Ez utóbbi két minőségben sok derék harcot vítt a nemzetiségek túlzó elemeivel szemben. Küzdelmét a zöldszászok ellen kitartással folytatta a sajtóban is, sőt 1901-ben, mint a szabadelvű párt képviselőjelöltje, fellépett az ifjú szász ultrák jelöltje ellen a szászhermányi választókerületben. Meg volt ugyan előre győződve arról, hogy e campagne teljesen kilátástalan, de kötelességének tartotta a kerület magyar választói részéről hozzá intézett felhívásnak megfelelni, mert a barcasági szász Kreisausschuss ennél a választásnál megtagadva a méltányosság elvét, mellyel eddig a szászsag a barcasági kerületek egyikét kisebbségben levő magyar polgártársainak engedte át, mind a négy kerületben állított jelöltet s ezzel a vármegye magyarságát a reménytelen, de becsület-követelte harcba beleerőszakolta. Kínosabbá tette még a szászság rideg magatartását a Kreisausschuss abbeli határozata, hogy óhajtandó volna, hogy a szász kerületekben választandó szász képviselők az országos pártok egyikéhez se csatlakozzanak. Ily körülmények közt vállalta Rombauer a jelöltséget, természetesen ismét abban a kerületben, hol a négy közül egyedül került az pénzáldozatba — vállalta, hogy intő szavát a szász választók előtt is felemelhesse az áldatlan ifjuszász politika ellen. „Ich durste um kein Abgeordnetenmandat, — mondja választóihoz intézett nyilt levelében — ich habe davon nichts zu erwarten, ja es wäre für mich ein Danaergeschenk! Ich wollte nur Kandidat gewesen sein und zwar nicht, damit man über mich

spreche, sondern damit ich sprechen und Ihnen sagen könne, vor welchem Beschluss Sie stehen und um Ihnen wenigstens die Möglichkeit zu bieten, gegen diese unheilvolle Strömung Protest zu erheben." — Mily kár, hogy a derék szászhermányi választókat nem szállta meg ez alkalommal valami jó szellem s hogy Rombauer jelöltségét nem juttatták diadalra. Lett volna legalább egy ember a magyar képviselőházban, ki intra dominium védhette volna a közoktatás és munkásainak érdekeit s hozzá éppen egy Rombauer, képzettsége súlyával, egyénisége erejével, lelke lobogó tüzével! . . . Német szavakkal zárom le én is a boldogult életének ezt a szász vonatkozású epizódját: „Es wär zu schön gewesen, es hat nicht sollen sein!"

Itt az ideje most e jelöltség kapcsán áttérnem Rombauernak már Brassóban megkezdett ama tágabbkörü munkásságára, mely kiemelkedve a vidéki város életének légköréből, általánosabb érdekeket szolgál s nevét — különösen a tanárvilág előtt — országszerte ismertté teszi. Egy fontos tanügyi kérdés irodalmi fejtegetésével veszi kezdetét e munkásság az O. K. T. E. közlönyének 1891-ik évfolyamában, mely egyesület Rombauert már 1886-ban választmányi tagjai sorába iktatta. Két cikkben tárgyalja a tanárképzés reformját, mely az egyesület 25 éves jubiláris közgyülésén került ismét napirendre Kármán Mór nagyérdekü felszólalásával. Az első cikkben a kérdés praktikus oldala foglalkoztatja Rombauert s e szempontból utal egy oly hiányra, melyet sem az előadó, sem a vita folyamán a kérdéshez hozzászólók nem érintettek. Az időtájt ugyonis egyre aggasztóbb mértékben kezd mutatkozni nemcsak a tanárokban, hanem a főiskolában tanárságra készülő ifjakban való hiány is, minek oka főleg abban a körülményben volt keresendő, hogy a tanárság anyagi helyzete nem csábította többé az ifjuságot erre a pályára. Az életviszonyok megváltoztak, a qualificatio megszerzése is drágább lett, de a tanári javadalmazás a régi maradt. Érinti azután a tanárképzésnek egy oly tényezőjét, melyről a jubiláris gyülés szintén nem emlékezett meg, t. i. a középiskolát. Szerinte az okszerü tanárképzésnek már a középiskolán kell

megkezdődnie, tudatosan, tervszerűen. Senki jobban nem ismeri az ifjuság hajlamait, tehetségeit a középiskolai tanárnál, első sorban tehát ő van hivatva a tanári pályára alkalmas elemeket, a nemzet színe-javát, erre a pályára terelni. De hogy ezt jó lelkiismerettel tehesse, ez állást minden tekintetben kivánatossá is kell tennünk, mert az eddigi úton haladva oda juthatunk, hogy a jövő század iskoláját tanárok nélkül kell majd contemplálnunk. Az itt első ízben felbukkanó gondolat végig kiséri Rombauert egész pályáján s jelszavává válik annak az eredményekben gazdag szociális küzdelemnek is, melyet társai élén a tanárság anyagi helyzetének javításáért folytat s amely megszerzi majdan számára a magyar tanárvilág osztatlan becsülését.

A második cikk a tudományos képzés kérdéséhez szól. Előrebocsájtva, hogy „a tanárképzés reformját nem szabad a tanárvizsgálati szabályzat átdolgozásában, a vizsgálat esetleges szigorításában, de még a philosophiai facultas megrendszabályozásában sem keresnünk", Kármánnal szemben, ki a bölcsészeti facultas hivatásává egyenesen a tanárképzést akarja tenni, abbeli meggyőződésének ad kifejezést, hogy ez nem lehet az egyetem hivatása, hanem a közoktatási kormány a középiskolák ügyét intéző osztályának feladata; mert csakis az lehet hivatva a tanárképzés ügyét intézni, akinek az közvetetlen érdeke. Majd a tübingeni Stift példájára utalva s annak feladatát, szervezetét vázolva, hasonló tanárképző intézmény létesítését sürgeti. Ebből a termékeny gondolatból sarjadzik majd ki az Eötvös-kollegium intézménye, mihelyt oly férfiu kerül a magyar közoktatásügyi miniszter székébe, ki megértő lélekkel s az ifjuság igaz szeretetével, elhatározó lépésre tudja magát szánni a tanárképzés kérdésében.

A 90-es évek elején merült fel a tanárképzés reformja mellett az egységes középiskola kérdése is, mely iskolának életbe léptetését a miniszter által tanférfiakból összehivott enquête feladata volt előkészíteni. E gyülekezet tagja volt a boldogult is, ki a tanácskozások negyedik napján (1892. febr. 9-én) szólalt fel, egészen az előző napok egyik szónokának, báró Eötvös Lorántnak, szellemében hirdetve, hogy amény-

nyiben egységes középiskolára szükség van, az csak a gymnasium lehet némikép módosított formájában (rajzzal és ábrázoló geometriával); egyuttal viszont Eötvös részéről támogatva, felhasználja az alkalmat, hogy rámutasson a tanárság és tanárjelöltek qualitativ és quantitativ apadására, erélyesen sürgetve a tanári fizetések emelését, melynek elmaradása intellectualis államcsődre vezet melyet ő a financialis csődnél is veszélyesebbnek tart.

Ime, hogy bukkan fel a tanárság anyagi romlásának réme immár másodizben oly paedagogiai kérdések tárgyalásánál, melyek a tanárok anyagi helyzetével látszólag alig állanak összefüggésben! Mozgott már a föld, égett a talaj, a magyar tanárság férfias lelkületén a háborgó vihar előjelei nyilallottak át, kiforgatva méltóságos nyugalmából, mellyel évtizedeken át hurcolta a méltatlan megaláztatás keresztjét. Nem terjeszkedhetem itt ki annak az emlékezetes mozgalomnak a rajzára, mely a magyar középiskolai tanárt a társadalom páriájából annak — ha nem is mindig számba vett — de legalább is számbavehető tagjává avatta; csupán főbb mozzanataira akarok utalni, amennyiben azok a boldogultnak ez irányban kifejtett tevékenységével összefüggésben állanak. A mozgalom kezdetén (1890) helyzetük roppant szerény mértékű javítása lebegett a tanárság szeme előtt; mindössze a quinqueniumok 200 forintra való emelését, a lakásbérnek a helyi viszonyoknak megfelelő igazságosabb megállapítását s az igazgatói törzsfizetés emelését óhajtották; ehhez járult még 23 vidéki testületnek, köztük a brassói reáliskolának, abbeli kívánsága is, hogy a vidéki tanárok, kiknek qualificatiója és szolgálata ugyanaz, egyenlő törzsfizetésben részesüljenek a fővárosiakkal. Az 1891. március 24-én Budapesten tartott országos tanárgyülésen szólalt fel először ez ügyben Rombauer, concilians módon igyekezve a felmerült félreértések eloszlatására. Hogy a háborús szándék csakugyan távol állott tőle és társaitól, semmi nem mutatja inkább, mint az a kijelentése, hogy nem tartja lényegesnek, hogy a fővárosi és vidéki tanárok törzsfizetésének egyenlősítésére vonatkozó óhaj a miniszternek benyúj-

tandó kérvényben külön pontba foglaltassék, hanem teljesen kielégítőnek véli az elnök által kilátásba helyezett ama módozatot, hogy a törzsfizetésbeli különbözetből folyó visszásságokra a kérvény bevezetésében, vagy befejezésében történjék utalás. Különben e felszólalásában is hangsulyozza, hogy a tanárok anyagi helyzetének s ezzel kapcsolatban társadalmi tekintélyének javítása első sorban nem is a tanárság, hanem az iskola érdeke, mert a társadalom szine-java csak az esetben fog a tanári pálya felé fordulni, ha annak anyagi életföltételei e térről vissza nem riasztják. Szavainak különös súlyt kölcsönzött az a körülmény, hogy róla vagyoni függetlenségénél fogva mindenki tudta, hogy nem önző személyi érdekért küzd, hogy az ő úrimádságában sokkal fontosabb a „jöjjön el a te országod", mint a mindennapi kenyér kérése. A tanárság ügye azonban — fizetésemelésről lévén szó — éveken keresztül húzódik s a kérdést csak az 1893-ki IV. t.-c. oldja meg, a tisztviselők fizetésrendezésének keretében, a tanárokat a IX. és VIII. fizetési osztályba osztva be. A középiskolai tanárvilágnak még ma is élénk emlékezetében vannak azok az izgalmas napok, melyek e törvény létrejöttét megelőzték s melyekből, mint tűzcsóva, világít feléje *a brassói körlevél*. A hatalmas fellángolásnak, mely a levél nyomában kelt, lett is foganatja, amennyiben az új törvény az ellentétet fővárosi és vidék között legalább a jövőre nézve megszüntette; de egyébként éppen nem volt oka a tanárságnak a megelégedésre. A törvény életbe léptével egyre jobban kitüntek azok a visszásságok, melyeket a két rangfokozatba történt egyenlőtlen beosztás okozott s a tanároknak folyton résen kellett lenniök igazaik védelmében. A következő 10 év alatt az 1893: IV. t.-c. mérhetetlen pusztításokat végzett a magyar középiskolában és ennek tanárai között; memorandum memorandumot, congressus congressust, bizottság bizottságot váltott fel a bajok orvoslásának sürgetése céljából, míg az úgynevezett „hetes bizottságnak", melynek az elköltözött is tagja volt, sikerült a többi factorral egyetértve, a Széll-féle javaslatnak a tanárokra vonatkozó részét kieszközölni. Ennek értelmében a tanárság a többi tisztviselő

rangfokozatából kiemelve, mint külön status a senium alapján soroztatott volna fizetési osztályokba, azonban az 1903-iki politikai felfordulás következtében ez a javaslat törvénnyé soha sem lett s bár a tanárság nagy része erősen kitartott mellette s különösen Rombauer mindvégig hangoztatta, hogy csupán a seniumos rendszer felel meg a tanári munka természetének, jött helyette az 1904-ik évi I. fizetési törvény, mely a Széll-féle javaslatnak a tanárokra vonatkozó különleges intézkedéseit egészen mellőzte. A sérelem némileg jóvá tétetett ugyan azáltal, hogy később a tanárok számára quinquenniumjaik meghagyásával a VII-ik s az igazgatók részére a VI-ik fizetési osztályt is megnyitották, de a hosszú küzdelem kedvét szegte a boldogultnak, ki mindinkább visszavonult a nagyobb arányu közéleti munkásságtól.

Ezek azonban későbbi dolgok, jórészt már a boldogult budapesti időszakába esnek. Térjünk most vissza oda, ahol az imént vázolt tanári mozgalom elején találtuk, Brassóba s kisérjük e ponttól fogva tovább élete folyásának körülményeit. A fönnebb említett körlevél értelmében kilépvén a tanáregyesületből, ottani munkássága egy darabig szünetel. Amint azonban a felkorbácsolt hullámok elsimulnak s az egyesület új szervezetet nyer, ő is visszatér annak kebelébe s már a Közlöny 1895/6. évfolyamában megjelenik, két apró közleményen kívül, *a tankönyv engedélyezés*-ről szóló dolgozata, mely egy miniszteri enquête által kiküldött bizottság tervezetével szemben felsorolva a szerző aggályait, új — 25 szakaszba foglalt — tervezettel járul hozzá e fontos kérdés megoldásához. E tervezet komolyan átgondolt, szerves munka, melynek alapelve a tanárságba helyezett bizalom. Több intentiója, pl. hogy az engedélyezés általános legyen, átment a Wlassics miniszter által 1896-ban kiadott szabályzatba is, azonban ugyane szabályzat elejtette a terv leglényegesebb pontját, t. i. azt a liberális intézkedést, mely nemcsak a birálatot bizza a tanári testületekre, hanem az ellenőrzést is, amennyiben a könyvet két tanártestületnek adja ki birálat végett, mely birálatok csak nyilvánvaló tévedések alapján vagy egymástól való eltérés esetében kerülnek felülbirálat alá.

Rombauer e dolgozata is bizonyára hozzájárult, hogy paedagógiai érdemeit, éleslátását s jellemszilárdságát egyre szélesebb körökben méltányolják. Ezentúl sorban éri egyik kitüntetés a másik után. 1896-ban választják meg az O. K. T. E. alelnökének. 1897-ben főigazgatói címet kap s ugyanezen évben nevezik ki az országos közoktatásügyi tanács tagjává is. Ez utóbbi minőségben ad véleményt a középiskolai tantervek reviziójának ügyében (Magyar Paedagógia. 1897. 132 s k. l.), megfelelve azokra a kérdésekre, melyeket a tanács állandó bizottsága 1896. nov. 17-iki ülésén szövegezett. A felvetett négy kérdés közül az első kettő abból az igaznak feltételezett két tételből indul ki, hogy középiskolánk tanulói túl vannak terhelve s hogy a nemzetieknek jelezhető tantárgyakból ismereteik igen hiányosak. Rombauer elismeri ugyan e két föltevés helyességét, de úgy véli, hogy a túlterhelésnek a tanterven kivül számos más oka is van, másrészt pedig az elért eredmény nemcsak a nemzeti jellegü tárgyakban nem kielégítő, hanem a tárgyak legtöbbjében sem, minek okát ismét nemcsak a tantervben szabad keresnünk. Ilyen okul említi tanáraink didaktikai képzettségének hiányát, a tankönyvek túlságosan terjedelmes voltát s a megszabott heti óra-maximumot (26—28 óra), minek következménye az, hogy nagy kiterjedésü disciplináknak is gyakran nevetségesen csekély óraszám szentelhető s ezzel tág tere nyilik a kapkodásnak, mely a túlterhelés egyik fő forrása. Áttér azután tárgyanként annak kifejtésére, mennyiben róhatók fel az említett hibák a tantervnek s miképpen orvosolhatók ennek bajai. Végül a görögpótló tanfolyamról mondja el nézetét, melynek határozott ellenzője. Az 1890: XXX. t.-c. módosítását feltétlenül szükségesnek tartja, „mert abban a görögpótló tanfolyam számára kötelezővé tett tanterv gyakorlatilag kivihetetlen s elméletileg képtelenség.“ A tanulmány minden részében egy paedagógiai tapasztalatokban gazdag elmének leszűrődött nézeteivel találkozunk, melyek nem egyike nyomot hagyott a véglegesen revideált tanterv megállapodásaiban is. Ugyancsak mint a közoktatási tanács tagja vett részt Rom-

bauer a reáliskolai Utasitások szerkesztésében, melyeknek a kémia tanítására vonatkozó része az ő munkája.

Itt van hátra megemlékeznem még utolsó irodalmi művéről, mely brassói korszakába esik. Az a nagy lendülettel, lehet mondani, szíve vérével megírt dolgozat, melyet „A középiskolák felügyelete és vezetésé"-ről olvasott fel a Tanáregyesület 1901. julius 2-án tartott közgyülésén, kitünő formulázása a vezető közegek: igazgató, főigazgató s miniszter hatáskörének s az a része, mely az igazgató feladatát vázolja tanáraival, a tanulókkal, a szülőkkel s a felsőbb hatósággal szemben, nemcsak kimerítő vade mecum az igazgatók számára, hanem egyuttal kitünően sikerült önarckép is. Ki ne ismerne Rombauerra a következő postulatumokban: „Az igazgató, anélkül, hogy *parancsolna*, tudjon vezetni, nem szóval, de egyéniségével." „Az igazgatónak nem szabad radikálisnak lennie, nem szabad mindent, azt sem, amit igazán helytelennek tart, egyszerre s radikálisan akarnia." „Ne rendelkezz, példáddal kormányozz. Minden iskolai munkából dupla részt végy ki magad számára, még a helyettesítésekből is." „A tanulóknak érezniök és tudniok kell azt is, hogy az igazgató szereti őket, ki ha büntet és sújt is, nem haragból teszi, de mert megérdemelték a büntetést." stb. (O. K. T. K. 1901. 28—38. l.) Csupa arany ige, melyeket szerzőjük igazgatói gyakorlatában mindig egyenlő értékű aprópénzre tudott felváltani.

Igy mulnak sorra nemes, lélekemelő munkásságban a gyönyörü brassói évek, a férfikor erőtől duzzadó, diadalmas ideje. Boldognak érezte magát, mert boldogságot árasztható maga körül s egészen az utolsó 2—3 esztendeig, melyekben neki is tapasztalnia kellett, hogy jótetteink sohasem versenyezhetnek méreteikben az emberek hálátlanságával, tán nem is gondolt arra, hogy Brassót elhagyja. Miért is távozott volna e remek helyről, melyre a természet oly pazar kézzel szórta áldásait, hol lépten-nyomon valamely jelentős alkotásából mosolygott rá vissza tettekben gazdag multjának egy-egy kedves emléke, hol a közélet viharait oly szivárványos családi boldogság ölén adatott kipihennie? Miért hagyta volna

el e város ódon falait, melyek annyira emlékeztették szülőföldjére, a kedves fákat, melyekkel iskolájának kertjét körülültette s melyekből később oly megható búcsút vesz, mikor kiirtatásukról értesül,*) a meghitt lakást, melyben szeretett édesanyja lehelte ki lelkét s végül a kis temetőkert sírdombját, mely hőn szeretett leánykájának, Piroskának, drága hamvait takarja?

Ámde a sors másképp akarta. Rombauer erős egyénisége egyre impozánsabb módon bontakozott ki s a brassói magyarságot mind közelebbről fenyegette a veszedelem, hogy elveszti őt. Mikor báró Eötvös Lóránt közoktatásügyi miniszter lett, komolyan foglalkozott azzal a gondolattal, hogy Rombauert állítja a minisztérium középiskolai osztályának élére; de — mint jól tudjuk — báró Eötvös ragaszkodott ahhoz a nézetéhez, hogy, ha a culturtermékeket megsemmisítő háboruhoz pénz, pénz és megint pénz kell, annyival inkább szükség van e hármas factorra culturértékek teremtésénél. Minthogy pedig e nézetével a minisztertanácsban egyedül maradt, hamarosan letette — fájdalom, üres — tárcáját s Rombauer ott maradt kedves Brassójában. Másodizben akkor került szóba a boldogultnak Brassóból való távozása, mikor Volf György halálával megüresedett a gyakorlóiskola igazgatói állása. Szinte sürgetően kínálták fel neki ezt a képzettségének és munkaerejének annyira megfelelő állást és a boldogult, némi habozás után, tagadó választ adott. Bizalmas barátai előtt gyakran nyilatkozott ez időtájt olyképpen, hogy egy állás volna, melyért igazgatóságát, bár nem szivesen, elcserélné s ez: kerületének főigazgatósága; azonban ezt is csak úgy vállalná, ha a kerület székhelyét nem az ő kedvéért, hanem a célszerűség szempontjából, Szebenből Brassóba helyeznék át. Mint tudva van, Elischer nyugalomba vonulásával ez a kérdés más megoldást nyert. Rombauer azonban később, az 1904-ik év tavaszán még sem térhetett ki magának a közoktatásügyi miniszternek személyes óhaja elől, ki őt a budapesti V. kerületi reáliskolának

*) Schuschny-emlékkönyv. Budapest, 1912. Paradox paedagogiai problemák.

Hofer Károly halála folytán megüresedett igazgatói székében szerette volna látni. Ekkor magasabb érdekekre való tekintettel s bizonyos kelletlenségek hatása alatt is, melyek az utolsó időkben Brassóban érték, elvállalta e megtisztelő megbizást s az említett év április hó 30-án fájó szívvel elhagyta a várost, hol tizenkilenc éven át volt egyik legkiválóbb vezéralakja a magyarság szellemi életének. Tisztelői nagy serege siratta távozását, de szeretett iskolája fájlalta azt legjobban. „Közel két évtizeden át működött Rombauer iskolánk élén — mondja az intézet az évi Értesítője — s ezt az időt intézetünk aranykorának lehet majd nevezni. Páratlanul gyors és sikeres fellendülésének forrása elsősorban az igazgató, aki élete javát, tudását, összeköttetéseit és magánvagyona jelentékeny részét is főreáliskolánk gyarapítására fordította.“ Nehéz szívvel búcsúznak tőle tanártársai s tanítványai egyaránt s mindannyiok forró kívánsága volt, hogy új működési körében is oly eredmények kisérjék munkáját, mint aminőket brassói tevékenysége mutat fel.

*
* *

Rombauer tehát elfoglalta uj állását Budapesten. Mily különbség az illuziók dagadó vitorláival Brassóba induló ifjú ember lelkesedése és az öregség küszöbén álló, lelki életében a skepsisig lehiggadt férfiúi érzelemvilága között; de mily különbség a két feladat között is, mely elé akkor és most állították! Amott egy vidéki iskola szervezése plein pouvoir-ral a kezében, itt a főváros legnagyobb középiskolájának sok tekintetben való ujjászervezése a kész viszonyokban rejlő vis resistendi minden megkötöttségével! De még az öregedő Rombauer sem volt az az ember, ki egykönnyen visszariad az akadályoktól. Túlfeszített energiával látott munkájához, mely sokszor inkább harc, mint munka volt, erős harc, vett és osztott sebekkel. Neki ma már nem fájnak e sebek, de behegedett bizonyára a legnagyobb része azoknak is, melyeket sokszor akarva, többször akaratlanul, ő osztogatott; behegesztette őket nem

csupán a balzsamcsepegtető idő, hanem annak megfontolása is, hogy a boldogultat minden tettében, még azokban is, melyeknél rendesen szerencsés belső ihlete cserben hagyta, szent, nagy érdekek vezették.

Szükséges-e részleteznem e helyen az alkotások hosszú sorát, melyekkel intézetünket itteni igazgatóságának 10 éve alatt az ezt megillető magas szinvonalra emelni igyekezett? Csak éppen a főbbekre akarok utalni: alatta épült fel a hatalmas torna- és rajzterem együttes épülete; ő szállásolta ki az iskolaszolgákat pincelakásaikból; ez években nyert új, teljesen modern elhelyezést a tanári könyvtár s a tanári tanácskozó terem, alatta kaptak az addigi vándorosztályok állandó termeket s az összes tantermek új felszerelést; a múlt tanévben lepleztük le iskolánk előcsarnokában az intézet volt igazgatójának, Hofer Károlynak, mellszobrát; legutolsó nagy szünidőnk alatt emelkedett iskolánk új épületszárnya a mellékhelyiségek számára. Rendezte ezenkivül az igazgatói irattárat*), szervezte más, magasabb igényeknek megfelelő formájában az ifjusági könyvtárakat és a segitő egyesületet; végül ő telepitette ki intézetünk kádár-utcai fiókjába a növendékeknek azt a fölös számát, melyet az anya-intézet maga nem tudott elhelyezni. Tehát minden évre átlag egy terhesebb munkálat ama lélekőrlő mindennapi munka közben, melyet ilyen nagy fővárosi intézet adminisztratiója mellett, különösen annak gazdasági vezetése ró az igazgatóra. Valóban nem lehet belső megindulás nélkül olvasni azokat a sorokat, melyekben a boldogult maga rajzolja „A középiskolai reform kérdéséhez" c. dolgozatában a fővárosi igazgató helyzetét.

Ez a szive mélyéről feltörő jajkiáltás megdöbbentő módon árulja el azt a benső meghasonlást, mely erőt vett a boldogultnak finom alkotású lelkén, kikezdte életerejét s derékban törte ketté ezt a physikailag is hatalmas emberpéldányt. Valóban csodálnunk kell azt a nagy lendületü energiát, mely ily vergődések közepette is új meg új felada-

*) L. „Az igazgatói irattár" c. cikkét az O. K. T. K. 1895/6-ik évi 9. számában.

tokat tüz maga elé s nemcsak az iskolában, hanem — mint látni fogjuk — a tudományos irodalom és a társadalmi munkásság terén sem szünik meg eszményei megvalósitásáért a végső lehelletig küzdeni. Erőforrása e küzdelemnek az a categoricus imperativus volt, mely ott lobogott lelke mélyén s mint a föld belső melege annak felszinét, termékennyé tette az ő munkásságának talaját. *A kötelességtudás!* Hányszor hirdette szózatos ajakkal, hogy csak akkor jutunk el Széchenyi Magyarországához, ha a hon polgárai megtanulják kötelességüket teljesíteni. Tanévmegnyitó beszédeiben hányszor meg nem ismételte Nelson admiralisnak a trafalgari ütközet reggelén tengerészeihez intézett szavait: „Fiúk, a haza elvárja tőletek, hogy mindegyitek megtegye a kötelességét!“ Ennek a trafalgari napi parancsnak visszhangja zendül felénk a kötelességtudás ama hymnusából is, mellyel a Beöthy-emlékkönyvben megjelent „Élet és iskola“ c. dolgozatát fejezi be: „A jó iskola növendékét mindenek-előtt *kötelességteljesitésre* tanítja, kell hogy tanítsa s ezt cselekedve, a gyakorlati élet szempontjából legértékesebb kincshez juttatja.“ Majd: „A kötelességteljesítésre való nevelés főtényezője a kötelességteljesitő tanár. A tanár kötelességtudása a kötelességteljesítésnek legtökéletesebb iskolája.“ Ki ne érezné e mondatok szándékos nehézkességében azt a súlyt, melyet szerzőjük minden szavának tulajdonít?

A kötelességteljesítés ethikai értékének ez erős tudata tartotta a lelket a végsőig Rombauerben s ez adott tollat kezébe élete alkonyán is, hogy amely eszméket az iskola falain belül tettel valósitott meg, mások okulására szóval is hirdesse. Mint eddig is láttuk, élete folyamában alig merült fel nálunk fontosabb paedagogiai kérdés, melyhez hozzá ne szólt volna. E kérdések, különösen az iskola szervezeti kérdései, folyton gondolkodásra késztetik, izgatják lelkét, hozzá vannak ahhoz nőve s mindig van valami új szempontja, melyből a felvetett thema egészen más világitásban tünik fel, mint előzőinél. Mindjárt az első tanév tavaszán, melyet Budapesten tölt, a társadalomtudományi társaság enquêtet tartott a középiskola ügyében, amelynek több orvo-

son kivül társadalmunk minden osztályából voltak felszólalói, s amelyen számos vád hangzott el a középiskola ellen s a panaszoknál több csak a reformjavaslat volt. Ez igazságtalan hajszával szemben Rombauer egyrészt kötelességének tartotta megvédelmezni iskolánkat, de másrészt maga is meglevén győződve, hogy a középiskola intézményének tényleg vannak komoly bajai, szükségesnek vélte e hibák őszinte feltárását is, elmélkedve egyuttal az orvoslás lehető módjairól. Az első feladatot a már fennebb idézett „A társadalom és iskola" c. dolgozatában*) oldotta meg a társadalomtudományi társaság felolvasó asztalánál, a másodikat pedig „A középiskolai reform kérdéséhez"**) cimen a Tanáregyesület 1905-iki közgyülésén tárgyalta, tehát ugyanazon a helyen, hol 20 évvel azelőtt ugyancsak e kérdés fejtegetésével vonta magára első izben a tanárvilág figyelmét. Mindakét dolgozat a sok tapasztalatot szerzett és sok illuziót vesztett férfiú felsőségével nyúl tárgyához s különösen az első, a középiskola apologiája, oly pompás satirikus megsemmisítése az ellenfélnek, mely minden elsőrendü publicistának becsületére válnék.

Ime izelitőül bevezető sorai: „Törödelmes bocsánatért kell esedeznem, hogy annyi szakértő hozzászólása után én is bátorkodom itt szót emelni, mint első, aki a szóban forgó tárgyban *nem szakértő* és tulajdonképpen nem illetékes szólni." A finom gúny e hangján folytatva, sorra cáfolja az ellenfél vádjait s ezek közt első sorban a fővádat, hogy t. i.: „az iskola teljesen értéktelen ismeretanyaggal biró-képességén túl megterheli az ifjúságot, minek bizonyitéka a tanulók idegzetén kimutatható abnormis állapot." Szerinte az ideg-affectió forrását az iskolában keresni teljesen elhibázott dolog. Szembe állitja volt brassói tanitványait a fővárosiakkal; megállapitja, hogy az iskolai körülmények a két intézetnél ugyanazok voltak s a tanulók egészségi állapota amott mégis sokkal kedvezőbb. E tények alapján kimondja,

*) Intézetünk XXXIII. Értesitője 3—30. l.
**) O. K. T. K. 1904/5-iki évfolyam. 62—72. l.

hogy a logika törvényeinek súlyos sérelme nélkül nem lehet azt a következtetést vonni, hogy a budapesti tanulókon észlelt idegbajoknak okozója a tanterv, a szakrendszer, a vizsgálatok, a tankönyvek, a rossz tanárok stb., mely factorok ott is megvannak, hol ily tüneteket nem észleltek. Már ebben a felszólalásban utal azután ő maga a középiskola egyes tényleges hibáira, milyenek: az osztályok zsúfoltsága s a jogosításnak a zsúfoltságot előidéző privilégiuma. Említett második értekezésében visszatér e bajokra, melyek orvoslására csak egy módot lát, hogy t. i. „úgy az egyévi önkéntesség, mint a minősítési törvényben adott jogosítványok, de a főiskola látogatása is, függetleníttessék teljesen a középiskola végzésétől s adassék meg mindenkinek, ki bizonyos korhatárt, talán a 18. évet elérve, ki tudja mutatni, hogy 12, esetleg 14 évig iskolát látogatott.“ Sorra veszi ezután a középiskola egyéb reformálandó intézményeit is, sürgős szükségét látva, hogy az igazgató mellé az intézet gazdasági ügyeit vezető intéző állíttassék, hogy tanárjelöltek egy éves gyakorlat nélkül helyettes tanárokul ne alkalmaztassanak s végül, hogy a 30 éves szolgálati idejét betöltött tanár (boldog idők!) köteles legyen nyugdijkérvényét beterjeszteni. Mint látjuk, csupa pium desiderium, pedig hirdetőjüknek bizonyára igaza volt, mikor úgy vélte, hogy „az igazi reform a politikában és az iskolában egyaránt, nem a régi intézmények lerombolásában s helyökbe új intézményeknek létesítésében áll, hanem a régiek fejlesztésében s az esetleg a fejlődést gátló jelenségek elhárításában.“

Ez a meggyőződés vezeti abban a felszólalásában is, mellyel az „egységes jogosítású középiskola“ jelszava alatt a Lukács György dr. miniszterségé idejében újra felszínre kerülő egységes középiskola kérdésében álláspontját tisztázza.*) Szerinte olyan institució, mint az iskola, a folytonosságot és a lassú fejlesztést kivánja meg; a gymnasiumnak,

*) Az egységes jogositásu középiskoláról a m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministeriumban Lukács György dr. minister elnöklésével 1906 jan. 29., 30. 31. napján folyt szakértekezlet jegyzőkönyve. Budapest, 1906. 119. és k. l., majd 139. és k. l.

épúgy, mint a reáliskolának az a kerete, melyet a törvény és a tanterv megszabtak, egészséges és jó, de ki nem épült soha, sem az egyik, sem a másik; a megalkotott kereteket nem tudtuk betölteni a szükséges pénz hiányában. Minden közmívelődési bajunknak ez a szegénység a kutforrása s addig jó iskoláink sem lehetnek, míg gazdag nemzetté nem leszünk. Széchenyi, ki időrendben határozottan elébe helyezi közgazdasági viszonyaink fejlesztését a közművelődési kérdések fejlesztésének, ezt előre látta, de mi nem hallgattunk reá sem 48-ban, sem 67-ben. Neveljünk tehát oly nemzedéket, mely szereti a munkát s mely kitartó a munkában. E feladat teljesitésében kell egységesnek lennie minden iskolának, akkor meglesz nemzeti művelődésünk sokat keresett egysége is. Más egységesítést nem tart szükségesnek. — Ime a boldogult józan conservativ iránya, mely a hagyományok erejére támaszkodva, keresi a haladás útjait, mely fél az erdőirtás munkájától: hisz ennek következményei oly beláthatatlanok! Ez a józan conservativság egyik alapvonása lelkületének. Ő, a bátor szókimondás embere, kinek oly szívesen tulajdonítottak forradalmi velleitásokat, ha valamely nagy, féltett nemzeti érdekről van szó, soha nem rabja a vérmérseklet pillanatnyi fellobbanásainak, hanem tépelődő gonddal mérlegeli a döntő elhatározás következményeit. A vérmérsékletből ily esetekben csak a mérséklet marad meg számára. Mérséklet a politikai elvek terén, mérséklet első sorban a tanügyi politika kérdéseiben. Ezért szállt sikra mindannyiszor a középiskola egységesítésére irányzott törekvésekkel szemben is, amint azok külömböző formában Csáky és Lukács György miniszterségе alatt, majd legújabban a jelenlegi közoktatási kormány kezdeményezésére felmerültek. Ott találjuk neve aláirását ama szervező bizottság körlevele alatt is, mely a humanistikus gymnázium megmentése céljából toborozza annak híveit közös zászló alá.

Utolsó nagyobb szabású paedagogiai dolgozata drága halottunknak a 83-ki középiskolai törvény alkotásának 25-ik évfordulója alkalmából keletkezett. Szinte természetesnek találjuk, hogy e nevezetes datum nem múlhatott el anélkül,

hogy Rombauer lelkéből a gondolatok egész raját ne váltsa ki. Egy derék tanulmányban*) ismerteti középiskolaügyünk állapotát a törvény megalkotása előtt, majd a törvény lényeges intézkedéseinek vizsgálatára térve át, igyekszik kimutatni, mily eszközökkel kísérlette meg a törvény a felismert bajok orvoslását s végül vázolja ennek végrehajtását és végrehajtásának középiskolaügyünk fejlődésére való hatását. A nagy körültekintéssel s bőséges adatok alapján csoportosított tények végconclusiójaképpen kimondja, hogy középiskolaügyünk fejlődése az emlitett törvény hatása alatt rendkivül nagy volt, oly nagy, aminőhöz mérhetőt csak a reformáció és ellenreformáció küzdelmei korában találhatunk, azonban nem hallgatja el abbeli aggályát sem, hogy ez a fejlődés inkább extensiv s hogy a belső kiépítés munkája a következő nemzedékekre vár, melyek számára kivánja, hogy a 83-iki törvény hiányain okulva, különösen pedig a túlságba vitt centralizáció nyügétől szabadulva, egy újabb törvény alapján sikerüljön nekik középiskolánk szabad egyéni fejlődését a tökéletesedés útján előre vinniök.

E nagyobb szabásu dolgozat után Rombauer még csak két ízben nyúl tollhoz a nyilvánosság előtt s ekkor is inkább baráti érzületből, hogy egy-egy jó embere jubiláris ünneplésének fényét emelje. Fennebb már szó volt e dolgozatokról s itt csupán az irodalmi működését lezáró utolsó cikket akarom kiemelni, mely a Schuschny-Emlékkönyvben jelent meg „Paradox paedagogiai problémák“ címen s amelyben néhány fonák tanügyi intézkedés vesékig ható boncolását a gyakorlott operateur előkelő nyugalmával végzi. Ez a kis satirikus dolgozat valóságos unikum paedagogiai irodalmunkban; a vénülő fának mindenesetre egyik legizesebb gyümölcse, melyet csak zamatosabbá tesz az őszi dér finom csipése.

Az őszi dér! Lassanként, szinte észrevétlenül, ereszke-

*) „Az 1883-ik évi XXX. T.-C. és annak hatása középiskoláink fejlődésére“. Magyar Paedagogia, 1908. 453. és k. l., 27. k. l. — A Magyar Paedagogiai Társaság 1908. május havi ülésén tartott felolvasás.

dett le a boldogult lelkére, mely egyre magánosabbnak érzi magát. A külső élet lüktető ritmusa, a társadalom munkájának eleven zakatolása, azon a ködön keresztül, mint tompító szordinán át, hallatszik feléje. Maga egyre kevesebb részt kér külső munkából. Visszavonulását a tanáregyesület alelnökségéről 1906-ban való lemondása vezeti be. Mint tudjuk, e lemondást követte nemsokára az elnöké, Beöthy Zsolté, is. Oka e válságnak az volt, hogy akkoriban ismételten kétségbe vonták a sajtóban és másutt, hogy az egyesület vezetősége a fizetésrendezés dolgában és egyebekben a tanárság közvéleményét képviseli s így az elnök és alelnök számára nem maradt egyéb hátra, mint hogy az egyesület összetartó munkássága érdekében tisztségükről lemondjanak. A boldogult sohasem hajszolta a külső fényt és tekintélyt adó állásokat, de ez a seb, melyet tanártársai egy részének bizalmatlansága ütött lelkén, sokáig sajgott annak mélyén s jó részben oka volt, hogy Rombauer ezentúl a közélet mozgalmaitól mind távolabb tartotta magát s érdeklődése egyre szükebb körre szoritkozott. Iskolája és egyháza! Ez a két erős vár maradt meg rendületlen épségben számára, ezek továbbépítésén fáradozott a lappangó kór súlya alatt roskadni kezdő férfiú életereje utolsó maradványainak megfeszítésével s most már a társadalmi tevékenységet is csak azokon a pontokon kereste, melyeken iskolája, vagy egyháza ügyének tehetett szolgálatot. Halála napjáig híven ápolta az összetartás érzetét iskolája volt növendékei között, ezek egyesülete, a volt iskolatársak szövetségében s mint egyháza presbyteriumának tagja számos humánus intézkedés életbeléptetését vitte keresztül a budapesti ág. ev. egyház kebelében. Hogy csak egy dolgot említsek, az ő indítványára határozta el egyháza, hogy iskoláiban ezentúl szegénysorsú zsidó tanulók is részesülhetnek a tandijmentesség kedvezményében; majd hajlott kora ellenére is vállalkozott egyházában a vallástanítás felügyeletének ellátására. E minőségben a vallástanítás fejlesztését az ág. evangélikusok felekezetének budapesti intézetein a legnagyobb buzgalommal igyekezett előmozdítani s utolsó munkája is, melyet halála előtt néhány

órával fejezett be, egy, egyháza vallástanítóinak fizetésrendezésére vonatkozó elaboratum volt.

Igy múltak folytonos, terhes munka közben Rombauer budapesti igazgatóságának napjai. Szórakozást alig engedett meg magának. Legfeljebb valamelyik „eszmeváltó díszes körbe", a Beöthy- vagy Riedl-féle társaságba látogatott el egy-egy órára szellemi felfrissülés céljából, hogy azután az est csendjében újra iróasztalához térjen vissza. Mikor a tanév végén tanárai a szélrózsa minden irányában szétrebbentek, üdülést, vagy ismereteik gyarapítását keresni, ő a legtöbbször itthon maradt, restanciákat intézve el, a nyakába szakadt építkezésekre ügyelve fel, vagy a következő tanév valamely reformját készítve elő. Az idei „szünidőt" is itthon töltötte az intézet építkezése miatt s ennek fáradalmai különösen megviselték. Megdöbbenéssel vettük észre a tanév elején, hogy szegény igazgatónk mennyire összeroppant s már ekkor a legrosszabbtól tartottunk. Szervezete és lelki ereje azonban egy időre diadalmaskodott a szivét emésztő kór támadásán; úgy látszott, hogy régi rugalmassága ismét visszatér, arca fakó szine rózsásabb lett, járása könnyedebb, kedélye derültebb. Ámde mindez csupán a leáldozó nap csalóka tüzijátéka volt. Az még megadatott neki, hogy a szent karácsonyt teljes családja körében, zavartalan boldogságban ünnepelje, az új év küszöbét is átléphette még zsibongó tervek és remények rajával lekében, nem is sejtve, hogy ez az évforduló nem egy új esztendő kimért napjainak, hanem az időtlen időknek kapuját nyitja meg előtte. Január 12-én estefelé rosszúl érezte magát, ágyba feküdt s egy szélhűdés pár óra mulva hirtelen véget vetett a legnemesebb igyekezettel megfutott életpályák egyikének . . .

*

Drága barátunk! Te elköltöztél a jobb hazába, hol gondok többé nem gyötörnek, teljesületlen remények nem csüggesztenek, emberi gyarlóságok haragra nem lobbantanak, hol minden kiegyenlítődik, minden elsimúl az örök pihenés szépséges, nagy derüjében . . . Te elmentél s nekünk itt

maradt egy pótolhatatlan veszteség gyászos érzete. De maradt egy lélekemelő példa is, mely fényével lassankint eloszlatja a gyász kietlen árnyait . . . Egy magyar tanár élete, melyet a szép, jó és igaz eszménye sugároz be, egy magyar tanáré, kinek lelkében óriási méreteket ölt hivatása szentségének tudata s ennek szolgálatában áldozatot áldozatra halmoz, jutalmat csak önkeble Istenének elismerő szózatában találva.

Emeljük fel bánattól sújtott fejünket s árassza el szivünket a felbuzdulás nemes melege. Ragadjuk fel a fegyvert, mely a boldogult kezéből a becsület mezején hullott ki s folytassuk vele a szent küzdelmet, melyben leveretni nem szégyen, melyben győzni dicsőség, melyben elveszni magasztos boldogság! Rombauer szelleme biztatóan int felénk a magasból: „Barátaim, fiaim! A haza elvárja tőletek, hogy mindegyiktek megtegye a maga kötelességét!“

Binder Jenő.

Függelék.

Rombauer Emil irodalmi munkássága:

1. Miként lett dr. Luther Márton reformátorrá? Selmeczbánya, 1883.

2. Az erjedésről. Term.-tud. Közlöny. 1884.

3. A gymnasiumi tanterv reformjának kérdéséhez. A selmeczbányai ág hitv. ev. kerületi lyceum 1883/4-iki Értesitőjében. 3—31. l.

4. A középiskolai oktatás sikerességének akadályairól s azok elháritásának módjáról. Budapest, 1885.

5. A reáliskola hivatásáról. A brassói m. kir. áll. főreáliskola 1885/6-ki Értesitőjében. 3—21. l.

6. Miként támogathatja a család az iskolát nevelői működésében? u. o. az 1886/7-ik Értesitőben. 9—28. l.

7. Az 1848. márciusában diadalmaskodott reformeszmék fejlődése és megvalósulása. Budapest 1889.

8. A brassói m. kir. áll. főreáliskola épülete. A brassói m. kir. áll. főreáliskola 1889/90-ki Értesítőjében. 3—11. l.

9. Az előkészitő osztály kérdéséről. Felolvastatott az országos középiskolai tanáregyesület 1889-ki máramarosszigeti közgyülésén.

10. A tanárképzésről. Az O. K. T. K. 1891. novemberi és decemberi számában.

11. A brassói m. kir. főreáliskola alapitásának és eddigi működésének története. A brassói m. kir. áll. főreáliskola 1893/4-iki Értesitőjében. 3—104. l.

12. A tankönyvengedélyezés. O. K. T. K. 1895/6. évf. 9. sz.

13. Lehet-e a tanár közigazgatási bizottsági tag? u. o. 16. sz.

14. Az igazgatói irattár, u. o. 35. sz.

15. A brassói magyar tannyelvű középiskolák 1896. május hó 9-iki millenniumi ünnepén tartott emlékbeszéd. A brassói m. kir. áll. főreáliskola 1895/6-ki Értesítőjében. 3—16. l.

16. A középiskolai tanuló magánolvasmánya, u. o. 1896/7. 3—13. l.

17. Vélemény a középiskolai tantervek revíziójának ügyében. Magyar Paedagogia. 1897. 132—160. l.

18. A középiskola feladata. Kármán Mór-Emlékkönyv. 162—170. l. Budapest, 1897.

19. Erzsébet királynő. A brassói m. kir. áll. főreáliskola Értesítőjében. 1898/9. 3—13. l.

20. Közreműködött a reáliskolai „Utasítások" szerkesztésében 1900-ban.

21. Riecke Pállal együtt: Nachkommen von Dr. Joh. Christoph Elhard. Brassó, 1900.

22. A XIX. század történelmi áttekintése. Felolvasta a „Nemzeti Szövetség"-ben. A Brassói Lapok 1900. 29—33. számaiban.

23. Esküdtek, az esküdszéki eljárás és Sokrates pere. Az iparosok és ipari munkások képzésére Brassóban tartott szabad előadások III. füzete. Brassó, 1901.

24. An die geehrten sächsisch-deutschen Wähler des Honigberger Wahlbezirks. Brassó, 1901.

25. A középiskolák felügyelete és vezetése. O. K. T. K. 1901/2. 1. sz.

26. Deák Ferenc születése napjának századik évfordulója alkalmából, a brassói m. kir. áll. főreáliskola iskolai ünnepén tartott emlékbeszéd. Brassó, é. n. (1903.)

27. A társadalom és az iskola. Felolvasta a Társadalomtudományi Társaság 1905. május 19-én tartott ülésén. A budapesti V. ker. m. kir. állami főreáliskola 1904/5-iki Értesitőjében. 5—30. l.

28. A középiskolai reform kérdéséhez. Felolvasta az O. K. T. E. 1905-iki közgyülésén. O. K. T. K. 1905/6-iki évf. 62—77. l.

29. A főigazgatói intézmény reformja, u. o. 392—398. l.

30. Az 1883. évi XXX. t.-c. és annak hatása középiskoláink fejlődésére. Magyar Paedagogia. 1908. 453—469. és 527—538. l.

31. Élet és iskola. Emlékkönyv Beőthy Zsolt születésének 60-ik évfordulójára. 557—562. l.

32. Paradox paedagogiai problemák. Emlékkönyv Dr. Schuschny Henrik iskolaorvosi és egészségtan-tanári működésének huszonötödik évfordulója megünneplésére.

33. Posthumus dolgozata: Lenau in Winnental. Ungarische Rundschau 1914. II. Heft. 485—487.

Szerkesztette a brassói m. kir. áll. főreáliskola tanévi Értesitőit 1885/6—1903/4-ig; majd a budapesti V. ker. áll. főreáliskola tanévi Értesitőit 1903/4—1912/3-ig. Elszórva számos kisebb-nagyobb cikke jelent meg a „Középiskola“, „Pesti Napló“, „Brassó“, „Brassói Lapok“, „Brassói Szemle“, „Kronstädter Zeitung“ stb. lapokban.

I. Adatok az 1913.—14. tanév történetéhez.

1914. január 12-én súlyos csapás érte intézetünket: ennek a napnak estéjén húnyt el váratlanul szívszélhüdésben az V. ker. főreáliskola tíz éven át volt igazgatója: *Rombauer Emil*, kir. főigazgató. A tanári kar és a tanuló-ifjuság a következő nap reggelén még semmit sem tudtak az őket ért nagy veszteségről: az előadások rendesen megkezdődtek és csak az első óra folyamán jött a megdöbbentő értesítés, hogy szeretve tisztelt igazgatónk meghalt. Mély meghatottság, szomorúság vett erőt mindannyiunkon, az előadásokat beszüntettük, a tanári kar széniorja, *dr. Reichenhaller Kálmán* igazgató azonnal konferenciát hivott össze, hogy az intézet megfelelő módon adjon kifejezést mély gyászának. Az értekezleten, később a budapesti tankerület főigazgatója, *dr. Erődi Béla* udv. tanácsos úr is megjelent s a tanári kar vele együtt állapította meg, miként adja meg a végtisztességet nagyrabecsült halottjának.

Bold. igazgatónkat 1914. január 14-én temettük s a minden oldalról megnyilvánuló nagy részvét élénken tanuskodott arról, hogy Rombauer Emil halála nemcsak minket döntött gyászba, hanem az egész magyar közoktatásügyre nézve súlyos veszteséget jelentett. Az intézet dísztermében volt felállítva a ravatal s az egész terem zsúfolásig tele volt a magyar közélet s a magyar tanügy számos kiválóságával. *Kacziány János* ág. ev. lelkész magas szárnyalású beszéde után *dr. Földessy Gyula* V. ker. főreáliskolai tanár, a tanári kar, *dr. Szölgyémy Ferenc* igazgató a tankerület, *Gaál Mózes* igazgató a tanáregyesület, *dr. Beke Manó* egyetemi tanár az V. ker. iskolatársak szövetkezete s *Lénárt György* VIII. o. t. a tanuló ifjuság nevében mondtak utolsó

búcsút, a boldogultnak. De ez az utolsó búcsúvétel csak a testi embernek szólott, mert emlékét mindvégig meg fogjuk őrizni: nagy kötelességszeretete, fáradhatatlan munkabírása, szerető együttérzése tanártársaival, a tanuló ifjusággal felejthetetlenné teszik mindannyiunk lelkében.

*

Az ifjúság volt igazgatója iránt érzett hálájának és kegyeletének adóját azzal is iparkodott leróni, hogy egy *Rombauer Emil*-féle iskolai emlékalapítvány létesítését kezdeményezte. Erre eddig bejött: Az ifjúság gyűjtése 326.53 korona, Méltóságos Schulek Frigyes úr adománya 100 korona, Sebők Emánuel tanár úr adománya 10 korona, Herczeg Imre (IV. B. o.) adománya 20 korona, összesen 456.53 korona. A gyűjtést még folytatjuk s amint egy tekintélyesebb összeg lesz együtt, átadjuk, mint alapítványt, rendeltetésének.

*

A folyó iskolai évben a középiskolának egyik érdemes munkása *Dr. Theisz Gyula* r. tanár vált meg a katedrától és intézetünktől, amikor 1914. évi március hó 31-én, 36 évi tanári működés után, amelyből közel egy negyedszázadot a mi iskolánkban töltött el, végleges nyugalomba vonult.

Benne kitünő tanárt és kartársat kell nélkülöznünk, aki nemcsak iskolai munkájával, hanem német- és francia nyelvi tankönyveivel is elismert nevet vívott ki magának.

Társadalmi munkásságának talán legszebb és legmaradandóbb alkotása a *Tanári Özvegyek és Árvák Országos Egyesületének* a szervezése volt, mely létét tisztán az ő kitartó buzgóságának köszöni s máris megkezdett áldásos működésével hivatva van arra, hogy sok tanári özvegynek megkönnyítse az élet gondjait s az árváknak elősegítse a nevelését és jövő boldogulását.

Dr. Theisz Gyula legszebb férfikorában munkaképesen vonult nyugalomba s hisszük, hogy nem fog megszünni értékes tapasztalait a magyar középiskola felvirágoztatására ezentúl is értékesíteni.

Intézetünk tanári testülete f. évi április hó 17-én tartott ülésében búcsuzott el tőle azzal a jó kívánsággal, amit itt is ismételünk, hogy boldog megelégedésben még sokáig élvezze a jól megszolgált nyugalom éveit.

*

A tanári karban a lefolyt tanévben bekövetkezett változásokról még a következőkben adunk számot. Intézetünkhöz helyeztettek át: *Béczi Ede* r. tornatanár a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 1913. évi 121209. számú rendeletével a szegedi áll. főreáliskolától; *Dr. Dengi János* r. tanár a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 1913. évi 149073. számú rendeletével az egri áll. főreáliskolától; *Holló Alajos* r. tanár a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 1913. évi 114550. számú rendeletével a pécsi áll. főreáliskolától; *Klimkó Károly* r. tanár a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 1913. évi 125973. számú rendeletével a budapesti II. ker. áll. főreáliskolától; *Schuster Alfréd* r. tanár a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 1913. évi 125337. számú rendeletével a budapesti III. ker. áll. főgimnáziumtól; *Szücs Ernő* r. tanár a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 1913. évi 197559. számu rendeletével a budapesti II. ker. áll. főreáliskolától; és végül *dr. Lévay Ede* r. tanár a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 1914. évi 12881. számu rendeletével az igazgatói teendők végzésével megbízva, a VIII. ker. áll. főgimnáziumtól.

*

Tanárokul való gyakorlati kiképeztetésük végett a lefolyt tanévben Sándorffy Miklós m. kir. honvédszázados úr Binder Jenő (később Binder Jenő betegsége következtében Obendorf Károly) és dr. Hegedüs Izidor vezető-tanár urak mellé, Molnár Gyula m. kir. honvédszázados és Havranek Tibor m. kir. honvédfőhadnagy urak dr. Jákó János és dr. Reichenhaller Kálmán vezető-tanár urak mellé osztattak be.

Ennél az intézetnél töltötte el gyakorló évét Sebők

Emánuel mennyiségtan-, ábrázolómértanból szakvizsgázott tanárjelölt úr is, aki a tanév végén tanári oklevelet nyert. A menyiségtanra Fröhlich Károly, az ábrázolómértanra Radó Simon vezető-tanár urak mellé volt beosztva. Ezen évre állami ösztöndíjat élvezett. Bernáth János és Bérczi Ede intézeti r. tornatanár urak tornaóráinak látogatására a Tornatanító Képzőintézet hallgatói közül Dávid Tibor, Gacsay Jenő, Grau Ernő, Hammer József, Kabos Lajos, Kirilla Tivadar, Prudovits Lajos, Lux Sándor, Süle Gábor és Tihanyi Béla urak voltak kirendelve.

*

A tanári kar tagjai közül a múlt tanévben külön megbizásban részesült dr. Reichenhaller Kálmán c. igazgató, aki a rozsnyói ág. h. ev. főgimnázium érettségi vizsgálatain a közoktatásügyi kormányt képviselte; dr. Schuschny Henrik iskolaorvos és egészségtan-tanár, aki a nagykőrösi ref. főgimnáziumhoz és az esztergomi közs. főreáliskolához nyert kiküldetést, mint testnevelési felügyelő és végül Bernáth János intézeti r. tornatanár a tornatanítás szakfelügyeletével bizatott meg.

*

A lefolyt tanévben *Fest Aladár* tanker. kir. főigazgató úr 7 napon át végezte intézetünk hivatalos meglátogatását. Tapasztalatait az 1914. évi március hó 29-én tartott értekezleten közölte a tanári karral. Megállapította, hogy az intézet az idén is eredményes munkásságot végzett s óhajtja, hogy a jövőben is virágozzék. A tanári kar nevében *dr. Reichenhaller Kálmán* igazgató-helyettes mondott köszönetet a főigazgató úrnak az intézettel szemben tanusított jóindulatáért s gazdag tapasztalatokon nyugvó bölcs tanácsaiért.

*

A lefolyt tanévben 892 nyilvános- és magántanuló iratkozott be intézetünkbe. A gyarapodás az előző tanévhez képest 23. A beírt tanulók közül 856 nyilvános (növekedés 24), 36 magán- (apadás 1) tanuló volt.

A tanulók 15 osztályban voltak elhelyezve. A *rendes* tanulók átlagszáma 57.06 volt osztályonként, a mult tanévi 59.43-dal szemben. Nyolc osztályba 60, vagy ennél is több tanuló járt.

A negyedik osztályt az elmult tanévben 123 tanuló látogatta, ezek közül 56 tért vissza az V. osztályba, a többi más iskolába ment, vagy gyakorlati pályára lépett. Az V. o.-ban megmaradt tanulók a IV. o. tanulók létszámának 45.5%-át teszik, az előző évi 50%-kal szemben.

Az érettségire jelentkezett 44 tanuló közül mind a nyolc osztályt a mi iskolánkban végezte 26; tehát az érettségizők 59%-a volt valóban teljesen intézeti növendék. A most érettségizőkkel nyolc évvel ezelőtt összesen 115-en jártak az első osztályba, ezek közül tehát csak 26, azaz 22.6% végezte el a mi iskolánkban a tanulmányait.

*

Tanulóink egészségi állapotát két adat világitja meg: az óramulasztások száma és az előfordult járványos megbetegedések száma. Az előbbi kevésbbé megbizható. Sok szülő túlzott aggodalmaskodásból minden csekélységért otthon tartja gyermekét, mások az iskolát ok nélkül mulasztó gyermekek óráit igazolják, hogy hibáikat leplezzék és végül sűrűn előfordul iskolakerülés a szülői ház tudtán kívül is.

A járványos betegségekről a kerületi előljáróság értesíti az igazgatóságot. Az idén ez elég sűrűn fordult elő.

Vörhenyben az egész tanéven át 12 tanulónk betegedett meg s kívülök 5 a családban előfordult vörhenyeset miatt volt kitiltva az iskolából.

Kanyaróban 2 tanulónk volt beteg, de kívülök 6 azért volt kitiltva az iskolából, mert a családban fordult elő kanyaróeset.

Roncsoló toroklobban egy tanulónk sem szenvedett, de 3 tanulónk ki volt tiltva az iskolából, mert a családban fordult elő ilyen megbetegedés.

Ezeken kívül még más kevésbbé veszedelmes járványos betegségek is fordultak elő ifjúságunk körében.

Az óramulasztásokról az Értesitőben közölt statisztikai táblázatok adnak számot.

Fájdalom, a halál ebben az évben is áldozatot kívánt tanulóink sorából. Egyik szép reményekre jogosító tanítványunk: *Rauscher* Ferenc I/b. osztályú tanuló rövid, pár napi szenvedés után május 21-én, 11 éves korában csendesen elhúnyt. Minthogy temetése vasárnap délutánra esett s erről az értesítést későn kaptuk meg, csak az intézet igazgatója vehetett részt azon. A május hó 26-án a lipótvárosi plébánia-templomban bemutatott engesztelő szentmiseáldozaton azonban az igazgató és a róm. kath. hittanár vezetésével az I. osztályok róm. kath. tanulói teljes számban résztvettek. Fogadják a szülők, kik egyetlen fiugyermeküket s benne a jövőhöz fűzött sok szép reményüket vesztették el, e helyen is őszinte részvétünket.

*

A nyolcadik osztályú tanulók osztályvizsgálatait május hó 6., 8., 11. és 14-én, az irásbeli érettségit március hó 18., 19. és 20-án, a szóbeli érettségit június hó 24., 25., 26. és 27-én tartottuk meg.

A szóbeli magánvizsgálatok május hó 6. és június hó 5. és 6-án voltak. Májusban és júniusban 22 tanuló tett magánvizsgálatot, még pedig az I. o.-ból 3, a III.-ból 1, a IV-ből 3, az V-ből 5, a VI-ból 2, a VII-ből 3, a VIII-ból 5. Vizsgálat közben egy VII. o. tanuló visszalépett. Három beiratkozott magántanuló nem tett vizsgálatot.

A rendes osztályvizsgálatokat június hó 9-ike és 20-ika közt tartottuk meg, még pedig olyképpen, hogy az egyes napokon 4—5 osztályban átlag 2 tárgyból győződtünk meg a tanulók előmeneteléről.

A róm. kath. tanulók hittanvizsgálata június hó 5-én volt dr. Kovács Kálmán apát-plébános, érseki hitbiztos úr elnöklete alatt.

A ref. tanulók hittanvizsgálata június hó 4-én tartatott meg.

Az izraelita tanulók hittanvizsgálata június hó 6-án folyt le dr. Munkácsy Bernát tanfelügyelő úr jelenlétében.

A tanévet június hó 29-én fejeztük be a tornateremben megtartott ünnepéllyel. Ugyanekkor kerültek kiosztásra az esedékes ösztöndíjak és jutalomkönyvek, melyeknek javarészét a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr Őnagyméltósága bocsátotta az intézet rendelkezésére. Az évzáró ünnepély után az osztályfőnök urak kiosztották a tanulók bizonyítványait.

A róm. kath. tanulók a záróünnepély előtti héten a lipótvárosi plébánia-templomban ünnepi Te Deumon vettek részt.

II. Tanári testület.

a) *Igazgatóság.*

1. *Rombauer Emil*, kir. főigazgató és főreáliskolai igazgató, az Orsz. Közoktatási Tanács tagja. Tanította a VIII. osztályban a philosophiai propaedeutikát, összesen heti 3 órában, 1914 január hó 12-ig. Meghalt 1914 január hó 12-én.

2. *Dr. Reichenhaller Kálmán* c. igazgató, főreáliskolai r. tanár, hivatalos megbizással ideiglenesen 1914. évi január hó 13-ától, 1914. évi március hó 30-ikáig vezette az intézetet.

3. *Dr. Lévay Ede*, 1914. évi március hó 30-ika óta az intézet ideiglenes vezetésével megbizott áll. főreáliskolai r. tanár. Lakik az intézet épületében: V., Markó-utca 18—20.

b) *Az intézet kiérdemesült tanárai:*

Müller József igazgató. Ezen intézetnél működött annak alapitása óta (1872.). Végleges nyugalomba vonult 1909 május 1-én. Lakik: Budapest, II., Áldás-utca 4.

Pórszász József, kir. igazgató, ezen intézetnél működött 1872. óta, végleges nyugalomba vonult 1906 február hó 1-én. Lakik: Budapest, III., Józsefhegyi-út 3.

Závodszky Adolf, ezen intézetnél működött 1890 óta; végleges nyugalomba lépett 1907 szeptember hó 1-én, tanári működésének 33-ik évében. Lakik: Budapesten, III. ker., Kórház-utca 1. sz.

Dr. Körösi László, ezen intézetnél működött 1893 óta; végleges nyugalomba lépett 1911. évi május hó 31-én, tanári működésének 29-ik évében. Lakik: Dömösön (Esztergom vm.).

Dr. Theisz Gyula, ennél az intézetnél működött 1890. év óta; végleges nyugalomba lépett 1914 március hó 31-én, tanári működésének 36-ik évében. Lakik: Budapesten, II. ker., Bimbó-utca 27. sz.

c) *Az intézet működő tanárai:*

1. *Ágotha Imre E.*, rendes tanár, a szabadkézi rajzszertár őre, a Nemzeti Szalon rendes, a Magy. Rajztanárok Orsz. Egyesületének választmányi tagja. Tanította a szabadkézi rajzot a III/A., III/B., IV/A., IV/B., V., VI., VII. és VIII., a szépirást a II/A. és II/B. osztályban, összesen heti 18, a műírást, mint rendkívüli tantárgyat, heti 2 órában, tanította továbbá a m. kir. honvédelmi minisztérium megbízásából a Ludovika Akadémiában az aquarell- és olajfestészetet. Szolgálati éveinek száma 29. Lakik: VI. ker. Aradi-utca 64.

2. *Bernáth János*, r. tornatanár, a Nemzeti Tornaegylet művezetője, a Középiskolai Tornatanítóképző-Intézet igazgatója, középiskolai tornafelügyelő, az Országos Testnevelési Tanács előadó tanácsosa, tanította a tornát az I/A., I/B., II/A., II/B., III/A., IV/A., IV/B., VI. és VIII. osztályban, heti 18 órában. Szolgálati éveinek száma 10. Lakik: VIII., Szentkirályi-utca 26.

3. *Bérczi Ede*, r. tornatanár, az ifj. könyvtár második őre; tanította a tornát az I/C, II/C, III/B, III/C, V. és VII. osztályban; vezette a játékot az összes osztályokban. Heti óráinak száma 18. Szolgálati éveinek száma 20. Lakik: II., Greguss-utca 12.

4. *Binder Jenő*, rendes tanár, az Irodalomtörténeti Társaság, a Philologiai Társaság és a Néprajzi Társaság választmányi tagja, a VII. oszt. főnöke, tanította a magyar és német nyelvet az I/A, a magyar és francia nyelvet a VII. osztályban 1913 október 13-ig, összesen heti 16 órában. Szolgálati éveinek száma 27. Lakik: II., Hunfalvy-u. 8.

5. *Bogoevicin Gy. Ghenádie*, budapesti gör. kel. román plébános-protosyncellos, tanította a gör. kel. hittant az I. osztályban, heti 1 órában. Lakik: VII., Holló-utca 8.

6. *Dr. Dengi János*, r. tanár, a II/C osztály főnöke, tanította a magyar és német nyelvet a II/C, a francia nyelvet a III/C és 1913 október 13-tól a VII. osztályban, heti 15, illetőleg 18 órában. Szolgálati éveinek száma 4. Lakik: V., Katona József-utca 28.

7. *Dr. Dékány Géza*, képesített rabbi, tanított izr. hittant az I/B, II/A, III/A, IV/B, V., VI., VII. és VIII. osztályban, heti 16 órában. Gondoskodott az izr. vallású ifjúság istentiszteletéről minden szombaton és ünnepnapon. Lakik: V., Lipót-körut 15.

8. *Dr. Földessy Gyula*, rendes tanár, a III/A. osztály főnöke, tanította a magyar és német nyelvet a III/A. és a IV/A., a magyar nyelvet a VI., 1913 október 13-tól a VII. és 1914 február 1-től a philosophiai propädeutikát a VIII. osztályban heti 15, illetőleg 18, majd 21 órában. Szolgálati éveinek száma 14. Lakik: II., Szalag-u. 8—10.

9. *Frank János*, rendes tanár, a VIII. osztály főnöke, a Kádár-utcai osztályok vezetője, a gyorsirókör tanárelnöke, tanította a számtant és fizikát a III/C. és a természettant a VIII. osztályban, heti 9, a második félévben heti 7 órában. Szolgálati éveinek száma 8. Lakik: II., Batthyány-utca 38.

10. *Fröhlich Károly*, rendes tanár, a Mathematikai Oktatás Nemzetközi Bizottsága magyarországi albizottságának tagja, a VI. oszt. főnöke, a fizikai szertár őre, tanította a mennyiségtant a IV/A., VI. és VII., a természettant a VII. és a rajzoló mértant a IV/A. osztályban. Heti óráinak száma 18, a második félévben 14. Szolgálati éveinek száma 12. Lakik: II., Eszter-u. 6/b.

11. *Dr. Galamb Sándor*, rendes tanár, a IV/B. osztály főnöke, a tanártestületi értekezletek jegyzője, tanította a magyar és német nyelvet a II/B. és IV/B. osztályban. Heti óráinak száma 16. Szolgálati éveinek száma 6. Lakik: Ujpest, Kossuth-utca 54.

12. *Dr. Geöcze Zoárd*, a Sorbonne doktora, a Société Mathématique de France tagja, egyetemi magántanár, rendes tanár, tandíjkezelő, tanította a mennyiségtant és a rajzoló geometriát az I/B. és III/A. és a mennyiségtant a II/A. osztályban, heti 17 órában. Szolgálati éveinek száma 15. Lakik: II., Batthyány-u. 61.

13. *Dr. Hegedüs Izidor*, rendes tanár, tanította a francia nyelvet a III/A., IV/B., VI. és a német nyelvet a VI.

osztályban, heti 15 órában. Szolgálati éveinek száma 17. Lakik: V., Honvéd-utca 38.

14. *Holló Alajos*, rendes tanár, a III/C. osztály főnöke, tanította a számtant az I/C. és II/C., a mértant az I/C. és II/C., a szabadkézi rajzot a III/C., a szépírást a II/C. osztályban. Heti óráinak száma 17. Szolgálati éveinek száma 14. Lakik: II., Bimbó-utca 13.

15. *Dr. Horváth Dezső*, képesített rabbi, tanított izr. hittant az I/A., II/B., III/B. és IV/A. osztályban, heti 8 órában és gondoskodott az izr. vallású ifjúság istentiszteletéről minden szombaton és ünnepnapon. Lakik: VI., Aradi-u. 31.

16. *Dr. Jákó János*, rendes tanár, a II/A. osztály főnöke, a természetrajzi szertár őre, tanította a természetrajzot az I/A., I/B., II/A., II/B., V. és VI., a földrajzot a II/A. osztályban, heti 17 órában. Szolgálati éveinek száma 32. Lakik: II., Zsigmond-utca 9.

17. *Józan Miklós*, unitárius lelkész, tanította a vallástant a II/B. osztályban, heti 1 órában. Lakik: II., Zivatar-utca 8.

18. *Dr. Kandel Sámuel*, képesített rabbi, tanított izraelita hittant az I/C., II/C. és III/C. osztályban, heti 6 órában. Lakik: VI., Szív-utca 14.

19. *Kemény Lajos*, ág. h. ev. vallástanár, tanította a vallástant az I—VIII. osztályban, heti 8 órában. Lakik: VII., Murányi-utca 2.

20. *Klimkó Károly*, r. tanár, a III/B. osztály főnöke. tanította a magyar és német nyelvet a III/B., a történelmet a III/B. és III/C., szépírást az I/A. és I/B., 1913 október 13-tól a magyar nyelvet az I/A. osztályban, heti 14, illetőleg 19 órában. Szolgálati éveinek száma 5. Lakik: VI., Podmaniczky-utca 9.

21. *Lantay Lajos*, a II. ker. áll. főreáliskola szobrásztanára, szobrászművész, tanította a mintázást, mint rendkívüli tantárgyat, heti 6 órában. Lakik: II., Szegényház-utca 21.

22. *Lenkei Henrik*, rendes tanár, az V. osztály főnöke, tanította a magyar és német nyelvet a II/A. és V. osztály-

ban, heti 16 órában. Szolgálati éveinek száma 27. Lakik: VII., Stefánia-út 31.

23. *Szopori Nagy Miklós*, rendes tanár, az I/B. osztály főnöke, tanított magyar és német nyelvet az I/B. és francia nyelvet a III/B. osztályban, heti 15 órában. Szolgálati éveinek száma 12. Lakik: II., Hunfalvy-utca 9.

24. *Obendorf Károly*, rendes tanár, az I. ker. iskolaszék tagja, a IV/A. osztály főnöke, tanította a német nyelvet a VIII., a francia nyelvet a IV/A., V. és VIII., 1913 október 13-tól a német nyelvet az I/A. osztályban, heti 15, illetőleg 20 órában. Szolgálati éveinek száma 14. Lakik: I., Maros-utca 9.

25. *Obláth Richárd*, rendes tanár, a Mathematikai Kör vezetője, tanította a mennyiségtant a III/B., IV/B., VIII., a rajzoló mértant a III/B. és fizikát a IV/A. és IV/B. osztályban. Heti óráinak száma 16. Szolgálati éveinek száma 11. Lakik: II., Fő-utca 7.

26. *Dr. Papp Dezső*, rendes tanár, tanította a földrajzot és természetrajzot az I/C. és II/C., a szépírást az I/C., a rajzoló mértant a II/C. és a földrajzot a III/C. osztályban heti 17 órában. Szolgálati éveinek száma 10. Lakik: Berzenczey-u. 23.

27. *Radó Simon*, rendes tanár, a Segítő Egyesület vezetője, az ábrázoló geometriai szertár őre, az I/A. osztály főnöke, tanította a mennyiségtant az I/A. és V., a rajzoló geometriát az I/A. és és IV/B., az ábrázoló geometriát a VII. osztályban, heti 18 órában. Szolgálati éveinek száma 10. Lakik: V., Visegrádi-utca 64.

28. *Rázsó Géza*, rendes tanár, a II/B. osztály főnöke, tanította a számtant a II/B., a rajzoló geometriát a II/A. és II/B., az ábrázoló geometriát a VI. és VIII. osztályban, heti 17 órában. Szolgálati éveinek száma 10. Lakik: V., Ujpesti-rakpart 4.

29. *Dr. Reichenhaller Kálmán*, c. igazgató, rendes tanár, a kémiai és ásványtani szertár őre, m. kir. államrendőrségi vegyész, a hivatalos vegykisérleti állomás vezetője, a pénzügyőri vizsgáló-bizottság tagja. Tanította a fizikát a

III/A., III/B., a kémiát az V., VI. és VII. osztályban. Heti óráinak száma 12, a második félévben 8. Szolgálati éveinek száma 42. Lakik: VI., Nagy János-utca 2.

30. *Dr. Schuschny Henrik*, képesített iskolaorvos és egészségtan-tanár, az iskolaegészségügyi kongresszusok nemzetközi állandó bizottságának tagja, az Erzsébet Népakadémia a Nemi Betegségek Leküzdésére Alakult Liga igazgatósági tagja, az Országos Közegészségügyi Egyesület, a Szabad Lyceum, a Magyar Gyermektanulmányi Társaság, a Budapest-Terézvárosi Orvos-Társaság és a Szünidei Gyermektelep-Egyesület választmányi tagja. Tanította az egészségtant a VII. osztályban, heti 2 órában. Lakik: VI., Nagymező-utca 49.

31. *Schuster Alfréd*, rendes tanár, az I/C. osztály főnöke, tanította a magyar és német nyelvet az I/C. és III/C. osztályban, heti 16 órában. Szolgálati éveinek száma 20. Lakik: II., Áldás-utca 11.

32. *Dr. Schwicker Brunó*, rendes tanár, a földrajzi szertár őre, a VII. osztály főnöke, tanította a földrajzot az I/A., I/B., II/B., III/B., a történelmet az V. és VII. osztályban, heti 17 órában. Szolgálati éveinek száma 28. Lakik: I., Mészáros-utca 18.

33. *Strauch Béla*, rendes tanár, a tanári könyvtár őre, az Önképző Kör tanár-elnöke, tanította a magyar nyelvet a VIII., a latin nyelvet az V—VIII. osztályban. Heti óráinak száma 16. Szolgálati éveinek száma 25. Lakik: II., Zsigmond-utca 14.

34. *Dr. Szemere Samu*, rendes tanár, a Gyermektanulmányi Társaság választmányi tagja. A folyó tanévben szabadságon volt. Szolgálati éveinek száma 8. Lakik: V., Korall-utca 10.

35. *Szücs Ernő*, rendes tanár, 1914 február hó 1. óta tanította a természettant a III/A., B. és C., a mennyiségtant a VII. osztályban, heti 10 órában. Szolgálati éveinek száma 7. Lakik: I., Avar-utca 19.

36. *Dr. Trinkl Kálmán*, hittudor, középiskolai hittanár, 1914 március 1-től tanította a róm. kath. hittant az

V., VI., osztályokban, heti 4 órában. Lakik: IX., Vámházkörut 9.

37. *Ulicsák Béla*, gör. kath vallástanár, tanította a gör. kath. hittant az I. osztályban, heti 2 órában. Lakik: VII., Rottenbiller-utca 5/b.

38. *Varga Antal*, ref. vallástanár, tanította a ref. vallástant az I—VIII. osztályban, négy csoportban, heti 2—2 órában. Lakik: VI., Lovag-utca 22.

39. *Dr. Alsógörzsönyi Vargha Zoltán*, rendes tanár, az ifjusági könyvtár őre, tanított földrajzot a III/A., történelmet a III/A., IV/A., IV/B., VI. és VIII. osztályban, heti 16 órában. Szolgálati éveinek száma 6. Lakik: II., Bimbóutca 10.

40. *Zatkovich Béla*, okleveles felső kereskedelmi iskolai tanár és középiskolai hittanár, tanította a róm. kath. hittant az I—VIII. osztályban, heti 20 órában. Lakik: I., Kútvölgyi-út 31.

d) *Gyakorló tanárjelölt.*

Sebők Emánuel mennyiségtan- és ábrázolómértanra képesített okleveles középiskolai tanár. Állami ösztöndíjjal működött Fröhlich Károly és Radó Simon vezető-tanár urak mellett.

Szolgaszemélyzet.

1. *Patay József*, rendes iskolaszolga, a vegytani szertárhoz és a tornateremhez beosztva.

2. *Jakus György*, rendes iskolaszolga, a szabadkézi rajz szertárhoz beosztva.

3. *Balogh Márton István*, rendes iskolaszolga és kapus.

4. *Ivánczi Imre*, rendes iskolaszolga, a természetrajzi és a természettani szertárhoz beosztva.

5. *Horváth István*, a Kádár-utcai osztályokhoz beosztott napidíjas iskolaszolga. Meghalt 1914. junius 1-én.

6. *Nagy József* napidíjas iskolaszolga a Kádár-utcában, 1914. junius 10. óta.

7. *Szabó Mihály*, fűtő.

8. *Rusz Gergelyné*, takarítónő.

III. A tanárok irodalmi müködése.

Ágotha Imre E. A Képzőművészeti Főiskola felszólítására megírta a normál-tanmenetre vonatkozó észrevételeit. Résztvett a Nemzeti Szalon tavaszi és téli tárlatain.

Bernáth János. Megírta a *Vezénylés kézikönyv*-ét az iskolai testnevelés számára. Szabad előadást tartott a Tornatanárok Országos Egyesületében a testnevelési rendszerekről. Szakkcikkeket írt a testnevelés köréből a hazai és külföldi szak- és napilapokba. Egyik szerkesztője volt a Tornaügy című testnevelési paedagógiai szaklapnak.

Binder Jenő. Alfred de Musset egy költeményének forrása. Egyet. Philolog. Közlöny, 1913 IX. Rombauer Emil emlékezete. Megjelent ezen értesítőben.

Dr. Dengi János. Apróbb cikkeket írt az Egyetemes Philologiai Közlönybe és Budapesti Szemlébe. Sajtó alatt van: *Pyrker kéziratos aesthetikája.*

Fröhlich Károly írt több cikket az Urania népszerű folyóiratba. Lefordította *Ch. Turner: Küzdelem a levegő meghódításáért* című angol munkáját. (Ismeretterjesztő Könyvtár, Franklin Társulat 1913). Kiadta dr. Kovács L.: *Fizika* 3. kiadását. (Athenaeum 1914.)

Dr. Galamb Sándor könyvismertetéseket és birálatokat írt a Huszadik Századba. Az ujpesti lyceumban báró Eötvös Józsefről és báró Kemény Zsigmondról születésük 100 éves évfordulója alkalmával előadásokat tartott. A Társadalomtudományi Társaság ujpesti fiókjában a XVIII. és XIX. század gondolkodásának főirányairól, ugyanezen társaság budapesti központjában Kemény Zsigmond történeti és politikai eszméiről adott elő. Ez utóbbi előadás nyomtatásban is megjelent a Huszadik Században.

Dr. Geőcze Zoárd. A felszínmérés elméletéhez. Mathematikai és Természettudományi Értesítő. XXX. évf. *Sur la quadrature des variétés.* Comptes Rendus des Séances de l'Académie des Sciences. Két előadást tartott a Mathematikai és Physikai Társulatban. *Kockát kitöltő, zérus mértékü felület példája.* Mathematikai és Physikai Lapok 1914.

Dr. Hegedüs Izidor. Az „Uj élet" IX. évfolyam 3. számában: *A modern nyelvek tanításáról.* Az Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny 16. és 19. számában könyvismertetés. A Kereskedelmi Szakoktatás 8. és 9. számában könyvismertetések. Sajtó alatt: *Képek a német irodalom történetéből szemelvényekkel.* (Markovics-Hegedüs-féle Német nyelvkönyvek, VI. rész.) *Képek a francia irodalom történetéből szemelvényekkel.* (Dr. Hegedüs Izidor: Francia nyelvkönyvek, IV. rész.)

Lenkei Henrik írt verseket a szépirodalmi és napilapokba. Felolvasásokat tartott Budapesten és a vidéken. Megjelent *Évgyűrűk* cím alatt egy anthologiája a Modern Könyvtárban.

Dr. Lévay Ede. A differenciál és integrálszámítás elemei. Budapest, 1913, Wodianer F. és Fiai kiadása. — *Számtan* a középiskolák I—III. oszt. számára. 3. kiadás. Budapest, 1914. Athenaeum. — *Csillagászati és fizikai földrajz.* Budapest, 1914. 3. kiadás. — *Fizika.* 4. kiadás. Budapest, 1914. Szent István Társulat. — *Az Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny* szerkesztője. — Révai Nagy Leeikonában a teljes mathematikai anyagot dolgozza fel.

Obláth Richard a Tolnai Világlexikonának állandó mathematikai munkatársa. Számelméleti tételeket közölt az Archiv für Mathematik u. Physik 3-ik sorozatának 23-ik kötetében; feladatokat tüzött ki a Középiskolai Mathematikai Lapok és a Zeitschrift für Mathematischen und Naturwissenschaftlichen Unterricht-ben. Nagyobb cikket irt *Zur Theorie der geometrischen Konstrukzionen* címmel a Monatshefte für Mathematik u. Physik 1914. évfolyamába.

Dr. Papp Dezső: A szigetek mint a növény- és állatföldrajz érdekes problemái. (Urania, XIV. 9.) *Harmadik*

Sorszám	A tanár neve	Képesítés	IA.	IB.	IC.	IIA.	IIB.	IIC.	IIIA.	IIIB.	IIIC.	IVA.	IVB.	V.	VI.	VII.	VIII.	Heti óraszám	Osztályfőnök	Egyéb intézeti elfoglaltatás
			osztályokban mely tárgyat tanit, hány órában																	
1	Ágotha Imre	Szabadkézi rajz				szépirás 1	szépirás 1		sz. k. r. 2	sz. k. r. 2		sz. k. r. 2	sz. k. r. 2	sz. k. r. 2	sz. k. r. 2	sz. k. r. 2	sz. k. r. 2	18	—	A szabadk. rajzszertár őre
2	Bernáth János.....	torna	torna 2	torna 2		torna 2	torna 2		torna 2			torna 2	torna 2		torna 2		torna 2	18	—	A tornaszertár őre
3	Bérczi Ede	torna	játék 1½		torna 2		játék 1½	torna 2	játék 1½	torna 2	torna 2	játék 1½		torna 2	játék 1½	torna 2	játék 1½	21	—	Az ifjusági könyvt. 2-ik őre
4	Dr. Dengi János	magyar német francia						magyar 5 német 5			francia 5					francia 3		18	II C	—
5	Dr. Földessy Gyula	magyar német							magyar 3 német 3			magyar 3 német 3			magyar 3	magyar 3	philosophia 3	21	III A	—
6	Frank János	fizika mat.									számtan 3						physika 4	7	VIII	A Kádár-utcai osztályok felügyelője. 2 óra fizikai gyakorlat
7	Fröhlich Károly	fizika mat.										algebra 4 mértan 2			math. 4	physika 4		14	VI	A fizikai szertár őre 2 óra fizikai gyakorlat
8	Dr. Galamb Sándor	magyar német					magyar 5 német 5						magyar 3 német 3					16	IV B	Tanárértekezleti jegyző
9	Dr. Geöcze Zoárd	fizika mat.		számtan 4 mértan 4		számtan 4			számtan 3 mértan 2									17	—	Tandijkezelő
10	Dr. Hegedüs Izidor	magyar német francia							francia 5				francia 5		francia 3 német 2			15	—	—
11	Holló Alajos	ábrázoló mat.			számtan 4 mértan 4			számtan 4 szépirás 1			szk. rajz 2 mértan 2							17	III C	—
12	Dr. Jákó János.....	term. rajz földrajz chemia	termr. 2	termr. 2		földrajz 3 termr. 2	termr. 2							termr. 3	termr. 3			17	II A	A Term.-rajzi szertár őre
13	Klimkó Károly	magyar német	magyar 5 szépirás 1	szépirás 1						magyar 3 német 3 tört. 2	tört. 2					német 2		19	III B	—
14	Lenkei Henrik	magyar német				magyar 5 német 5								magyar 3 német 3				16	V	—
15	Nagy Miklós	német francia		magyar 5 német 5						francia 5								15	I B	—
16	Obendorf Károly	német francia	német 5									francia 5		francia 4			német 3 francia 3	20	IV A	—
17	Obláth Richárd	mat. fizika								számtan 3 mértan 2		physika 2	math. 4 physika 2				math. 3	16	—	—
18	Dr. Papp Dezső	term. rajz földrajz			földrajz 3 termr. 2 szépirás 1			földrajz 3 termr. 2 mértan 4			földrajz 2							17	—	—
19	Radó Simon.....	ábrázoló mat.	számtan 4 mértan 4										mértan 2	math. 5		ábrázoló 3		18	I A	Az ábr. geom. szertár őre A segitő-egyesület vezetője
20	Rázsó Géza	ábrázoló mat.				mértan 4	számtan 4 mértan 4								ábrázoló 3		ábrázoló 2	17	II B	—
21	Dr. Reichenhaller Kálm.	chemia term. rajz												chemia 3	chemia 3	chemia 2		8	—	A chemiai szertár őre
22	Schuster Alfréd	német latin			magyar 5 német 5						magyar 3 német 3							16	I C	—
23	Dr. Schwicker Brunó ...	történet földrajz	földrajz 3	földrazj 3			földrajz 3			földrajz 2				tört. 3		tört. 3		17	VII	A földrajzi szertár őre
24	Strauch Béla	magyar latin												latin 4	latin 3	latin 3	magyar 3 latin 3	16	—	A tanári könyvtár őre Az önképzőkör vezetője
25	Szücs Ernő.....	mat. fizika							physika 2	physika 2	physika 2					math. 4		10	—	Az ifjusági könyvtár őre
26	Dr. Vargha Zoltán	történet földrajz							tört. 2 földrajz 2			tört. 3	tört. 3		tört. 3		tört. 3	16	—	—

középiskolai tipus. (Magy. Középiskola, VI., 9.) *Világító állatok.* (Urania, XV. 1.) Térképbirálat az Orsz. Tanszermuzeum megbízásából. Kisebb cikkek; könyvismertetések.

Rázsó Géza: Középiskoláink túlzsúfoltsága. (Orsz. Középisk. Tanárgyl. Közlöny, 1913 7. sz.)

Dr. Schuschny Henrik cikket írt *a vörhenyről* a *Szülők Lapjá*-ba, *a tanító és iskolaorvos hivatásáról* az *Egészségi lapokba.* Nagyobb tanulmánya *az ambidestriáról* az *Egészség*-ben jelent meg. Ezen folyóiratba több egészségügyi közleményt írt. Az *Egészség-Naptárban* két cikke jelent meg, az egyik *az egészséges lakást*, a másik a *turistaság egészségtanát* tárgyalja. Az Országos Közegészségi Egyesület kiadásában megjelent *Iskola és Egészség* cimü müve (Az Egészség Könyvtára XVI. és XVII. kötet). Sajtó alá rendezi *Egészségtan* (a polgári és felsőbb leányiskolák IV. osztálya számára) cimü tankönyve VII. kiadását. Könyvismertetéseket írt az Egészség-be, a Közegészségügyi és Törvényszéki Orvostudományi Szemlébe és a Pester Medizinisch-Chirurgische Pressébe. A Közegészségügyi és Törvényszéki Orvostud. Szemle és az Egészség-Naptár társszerkesztője.

Schuster Alfréd: Haus und Schule. Német tankönyv direkt módszer alapján. Színes illusztrációkkal. I. r. *Rudolf Dürers Wanderjahre.* Német nyelvtan közvetlen módszer alapján. A gimnázium és reáliskola VI. oszt. számára.

Dr. Schwicker Brunó. Mint a Tolnai-Világlexikon belmunkatársa, a III. és IV. kötetbe megírta a földrajzi címszavak nagy részét.

Dr. Trinkl Kálmán. Apróbb cikkeket írt a Religio hittudományi folyóiratba.

V. Elvégzett tananyag.

a) *Rendes tantárgyak.*

I. A., B. és C. osztály.

1. *Vallástan.*

a) Római katholikus vallástan. Heti 2 óra. Tananyag: A hit- és erkölcstan elemei.

b) Izraelita hittan. Heti 2 óra. Tananyag: Bibliai történet a világ teremtésétől Mózes haláláig; szemelvények a bibliából. Mózes I., II. könyve és imák.

2. *Magyar nyelv.* Hetenkint 5 óra. Tananyag: *Prózai olvasmányok:* Fehér ló fia. Farkas-barkas. A szürke ló. A Tisza eredete. Krisztus és a madarak. Attila-mondák. Attila udvarában. A magyarok bejövetele. Botond bárdja. Lehel kürtje. A magyarok a szt.-galleni monostor alatt. Géza fejedelem megtérése. Szt. István, a magyar nép apostola. Csanád vitéz. Szt. Gellért püspök. Magyar lovagvilág. Szt. László, Apollon. Niobe és Leto. Hermes. Herakles. *Költemények:* János vitéz. Rege a csodaszarvasról. Keveháza. A magyarok symphoniája. A búvár Kund. Szent László füve. Ősidőkből. Galamboskő. Téli világ. Hadnagy uram. II. *Nyelvtan:* A hangtan, szótan és mondattan elemei. *Irásbeli:* Havonként két iskolai dolgozat. Könnyebb fogalmazványok az olvasottak alapján.

3. *Német nyelv.* Hetenként 5 óra. Tananyag: *Beszédgyakorlatok:* In der Schule. Zeiteinteilung. Geld, Maße, Gewichte. Der menschliche Körper. Die Familie. *Költemények:* Was ich liebe. Rätsel. Gefunden. Mailied. Heidenrös-

lein. Frühlings-Ankunft. *Nyelvtan:* Olvasás. Irás. Igeragozás. Főnév. Praepositiók. *Irásbeli.* Havonként két dolgozat. Tollbamondás. Feleletek kérdésekre.

4. *Földrajz.* Hetenként 3 óra. Tananyag: Tájékoztató a földgömbön és térképen, térképolvasás. Földrajzi alapismeretek. Magyarország hegységeinek, sikságainak, vizeinek és főbb helységeinek ismertetése, kapcsolatban a lakosság foglalkozásával és életmódjával. Kísérletek térképvázlatok készítésében. Kirándulások.

5. *Természetrajz.* Hetenkint 2 óra. Tananyag: A közönségesebb gyümölcsformák taglalása és csoportositása. A házi állatok és a fenyők. Az ember lakása közelében, a mezőn és az erdőn élő állatok. Tavaszkor a fejlődési sorrendben megjelent virító növényekkel kapcsolatban a növények szervei és azok életfeladatainak ismertetése és befejezésül a házi szárnyasok tárgyalása. Növénygyüjtemény készítése.

6. *Számtan.* Hetenkint 4 óra. Tananyag: A négy számolási művelet egész számokkal, tizedes és közönséges törtekkel. A hazai pénzrendszer, a hosszúság-, súly-, terület- és ürmérték ismertetése. Időszámitás. A feladatok tárgyköre: a háztartás, az iskola, a város, az ország és a külföld statisztikai viszonyai, a földrajz, a történet fontosabb adatai. Házi és iskolai gyakorlatok.

7. *Rajzoló geometria.* Hetenkint 4 óra. Tananyag: Planimetriai alaktan. A legegyszerübb síkidomok: a háromszög, a négyszög, sokszög és kör bemutatása és elemzése (szög, egyenes, pont). Ez idomok bemutatása testeken is. A négyzet, derékszögű négyszög, ferdeszögű parallelogramm, háromszög és trapéz területe. A szabályos sokszögek kerülete és területe. A kör kerülete és területe. Gyakorlati példák. Az idomok congruentiájának, hasonlóságának és symmetriájának bemutatása. A tárgyalt idomok és belőlük alakított egyszerű síkdiszitmények rajzolása körzővel és vonalzóval.

8. *Szépirás.* Hetenkint 1 óra. Elvégzett tananyag: Mutatványlap irása. A test és toll tartása irásközben. A jó irás követelményei. Magyar kisbetük. Magyar nagybetük. Szavak és mondatok irása diktálás után, tekintettel a helyesirásra.

— Ugyanilyen volt a tanmenet a német írás begyakorlásánál is.

9. *Tornázás.* Hetenkint 2 óra. A fegyelemhez és rendhez való szoktatás. Igazodás, fedezés, fordulatok, kanyarodások. Járás helyben és menetközben. Szergyakorlatok osztálytornázás alapján: ugrás, mászás, lengő kötél, nyújtó, korlát és gyűrű. Játék.

II. A., B. és C. osztály.

1. *Vallástan. a)* Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Tananyag: Ó-szövetségi bibliai történet. Katekizmus I. szakasza.

b) Izr. hittan. Hetenkint 2 óra. Tananyag: Történet a Szentföld elfoglalásától az első templom elpusztulásáig. Szemelvények a bibliából és imák.

2. *Magyar nyelv.* Hetenkint 5 óra. Tananyag: Olvasmányok a hazai mondák és történet köréből: Nagy Lajos (Küküllei krónikája nyomán.) Hunyadi János harcaiból (Bonfinius és Heltai). Mátyás király és jeles tettei és mondásai (Galeotti). A mohácsi vész (Brodarics). Fáy A. meséiből. A Vaskapu (Jókai), A budai Nagy-Boldogasszony-templom. Furcsa faluk. A görög és római világból: Lykurgos, Solon, Brutus. Költemények könyv nélkül. Arany: Családi kör. Mátyás anyja. Garay: Az obsitos. Jókai: régi dal, régi dal, régi dicsőségről. Eötvös: Mohács. Vörösmarty: Szegény asszony könyve. Szózat. Petőfi: A puszta télen. A jó öreg kocsmáros. A völgy s a hegy. A rab oroszlán. Tompa: Tavasszal. Kenyérkő. Irásbeli: Kéthetenként egy dolgozat: Reprodukciók, helyesírási gyakorlatok.

3. *Német nyelv.* Hetenkint 5 óra. Tananyag: A tankönyv beszédgyakorlatai az 51-iktől a 103-ig. Olvasmányok: Kaiser Rudolf und der Bettler. Der wahre Reichtum. Könyv nélkül: Meine Mutter. Sprüche. Die Biene und die Taube. Gefunden. (Goethe). Mailied. (Goethe). Heidenröslein. (Goethe). Die Einkehr (Uhland). Vom fleißigen Bächlein. Die traurige Geschichte vom dummen Hänschen. Müllers Wanderlied (Müller). Das Lied der Vögel (Hoffmann). Die vier

Jahreszeiten. Die Versuchung (Reinick). Kéthetenként egy írásbeli a tanult anyagból.

4. *Földrajz.* Hetenkint 3 óra. Tananyag: Ausztria bővebb leirása után Európa többi országainak ismertetése és Ázsia részletes tárgyalása, kiváló tekintettel a nemzetközi forgalomra és kereskedelemre. Térképvázlatok készítése és földrajzi kirándulások.

5. *Természetrajz.* Hetenkint 2 óra. Tananyag: Őszszel a virító növényekről szemléltető módon a növény szerveinek s azok élettani működésének ismertetése. A majmok és tengeri emlősök és erszényes emlősök; az ember lakása közelében, a mezőn, az erdőn és a vizen tartózkodó madarak; továbbá a jellemzőbb csúszó-mászók és kétéltüek, a halak, a puhatestüek és ízeltlábuak főbb képviselőinek ismertetése. Tavasszal a gyümölcsfák és erdei fák s az embert közelebbről érdeklő, termesztett és vadon termő növények. Rovargyüjtés.

6. *Számtan.* Hetenkint 4 óra. Tananyag: Egyszerübb számolási rövidítések, korlátolt pontosságú müveletek. Az arányok és alkalmazásuk egyszerű hármasszabályi feladatokra. Százalékszámitás. A feladatok tárgyköre a gazdasági és kereskedelmi élet ismertebb ágai, a statisztika és a földrajz adatai. Bevezetés a számtan és mértan közötti kapcsolatba. Házi és iskolai gyakorlatok.

7. *Rajzoló geometria.* Hetenkint 4 óra. Tananyag: Stereometriai alaktan. A kocka, hasáb, gúla, henger, kúp és gömb szemléltetése, elemzése, síkmetszete, felszíne és köbtartalma. A tárgyalt testek centrálprojektiv rajzolása (ellipszis, mint a kör képe) és egyszerübb modellek elkészítése. A testek szimmetriája. A szabályos testek. Gyakorlati feladatok kidolgozása.

8. *Szépirás.* Hetenkint 1 óra. Tananyag: A rondírás eredete és gyakorlati alkalmazása. A rondtoll sajátságai, a betük keletkezése és kapcsolása. Kis betűk, nagy betűk, szavak irása különféle vastagságú tollakkal.

9. *Tornázás.* Hetenkint 2 óra. Szabadgyakorlatok: Az előbbi osztály tananyagának ismétlése és pontos kivitele. Szergyakorlatok, osztálytornázás alapján: ugrás, mászás,

lengőkötél, nyújtó, gyürű. Félülések állásból a lovon, üléscserék egyszerűbb nemei. Játék.

III. A., B. és C. osztály.

1. *Vallástan. a)* Róm. kath. vallástan: Heti 2 óra. Tananyag: Új-szövetségi bibliai történet. Katekizmus II. szakasza.

b) Izr. hittan. Hetenkint 2 óra. Tananyag: Történet az exililumtól a talmud befejezéséig. Imakönyvismertetés, liturgia és főbb imák.

2. *Magyar nyelv.* Heti 3 óra. Tananyag: I. Elbeszélések a magyar nép multjából: Budavár eleste. Eger ostroma. Fogaras. Gúnyvár. Zrinyi Miklós Szigetvárott. Bocskai és a hajdúk. Buda visszafoglalása. Zrinyi Ilona. A nagyenyedi két fűzfa. Vitam et sanguinem! Széchenyi István gróf. — Dobozi Mihály és hitvese. (Kisfaludy S.) Török Bálint. (Arany.) Pókainé. (Gyulai.) Rákócziné. (Arany.) — II. Elbeszélések a görög és római világból: A perzsa háborúk kora. A thermopyl-ei csata. A salamisi győzelem. A római köztársaság fontosabb eseményei. — III. Hazai képek: A szegény jobbágy. (Arany.) Falú végén kurta korcsma. (Petőfi.) Csokonai, A tintás üveg. (Petőfi.) A bajusz. (Arany.) Mit csinál a gólya? (Kisfaludy K.) Kötél áztatva jó. (Jókai.) A kis csizmák. (Mikszáth.) IV. Hazafias költemények: Rákosi szántó a török alatt. (Kisfaludy K.) Mikes. (Lévai.) Búcsú. (Eötvös.) A magyarok istene. (Petőfi.) — 11 költemény szavalása. — Rendszeres magyar nyelvtan. — Irásbeli gyakorlatok (leirás, tartalmi reprodukciók stb.) szemlélet, ill. az olvasmányok alapján.

3. *Német nyelv.* Heti 3 óra. Tananyag: Prózai és költői olvasmányok. I. Aus dem Kinderleben: Knecht Ruprecht. (S. Mütze.) Hans und die Spatzen. (Löwenstein.) Ein gutes Recept. (Hebel.) II. Aus der Märchenwelt: Dornröschen, Aschenputter (Grimm.) Der getreue Eckart, Erlkönig (Goethe.) III. Aus der symbolischen Lehrdichtung: Drei Freunde. (Herder.) Vom Bäumlein, des andere Blätter hat gewollt. (Rückert.) IV. Aus des Lebens Ernst. Der alte Land-

mann an seinen Sohn. (Hölty.) Der tote Soldat. (Seidl. — Der große Krautkopf. (Schmid.) Das Mittagessen im Hofe. (Hebel.) V. Aus der Geographie: Mein Vaterland. (H. v. Fallersleben.) Wie ist doch die Erde so schön! (Reinick.) Die Lorelei. (Heine.) VI. Aus der Geschichte: Es lebt ein Volk im Osten. (M. Hartmann.) — Alaktan. A mondattan elemei. Írásbeli gyakorlatok (kérdések és feleletek, fordítás, tartalom stb.) az olvasmányok alapján.

4. *Francia nyelv.* Hetenkint 5 óra. Tananyag: I. A *l'école.* Exercices pratiques. J'écris au tableau noir. J'écris dans mon cahier. Le maître entre: il ouvre son pupitre et puis il fait sa classe. Couleurs. Formes. Comparaisons. Notre classe. Les qualités. Charles est un bon écolier. — II. *Les quatre règles.* La monnaie. Le système métrique. La division du temps. III. *Le corps humain.* IV. *La famille.* Les membres de la famille. La chambre. Noms et prénoms. L'âge. La parenté. Mon père. Ma mère. Une enfant bien élevée. Mon petit frère. J'aime mieux mon chat. Dans la salle à manger. Le service à café. Le petit garçon déjeune. La famille dîne. — *Költemények:* L'école buissonnière. Prière (Lamartine). A petit pas. Mère et enfant. Petit enfant. Petit oiseau. La petite hirondelle. *Írásbeli gyakorlatok:* másolás; kérdésekre feleletírás; átalakítás.

5. *Történelem.* Hetenként 2 óra. Tananyag: A magyarok története a mohácsi vészig.

6. *Földrajz.* Hetenként 2 óra. Tananyag: Afrika, Amerika és Ausztrália részletes leírása. Térképvázlatok.

7. *Természettan.* Hetenként 2 óra. Tananyag: A testek tulajdonságai. Halmazállapotok. A súly és a mérleg. Fajsúly és sűrűség. Egyenletes mozgás, szabad esés, hajítás. A tehetetlenség és az erő. Egyensúly. Az egyszerű gépek. A mozgás akadályai. Centrifugális erő. Inga- és időmérés. — A cseppfolyós testek. A folyadék nyomása, közlekedő edények. Hajcsövesség. Archimedes törvénye. A légnyomás és a barométer. A légszivattyú, a lopó, a szívócső stb. A meleg okozta terjedés. A hőmérő. A halmazállapot változása. A meleg terjedése és forrásai. A gőz és a gőzgép. A hang keletkezése, to-

vaterjedése, a visszhang. A hang magassága és erőssége. A fény tovaterjedése. Árnyék, sötétkamra. A fény visszaverődése sík területről. A fény törése. A színszórás. A nagyító. A mágnes és az iránytű. Az elektromosság gerjesztése dörzsölés utján és elosztása jó vezetőkön. A megosztás. Winterféle gép. A leydeni palack. A szikra és hatásai. Az elektr. áram. Az áram mágneses hatása és a telegráf. Indukált áramok. Telefon. A dinamógép.

8. *Számtan.* Hetenként 3 óra. Tananyag: A százalékszámítás alkalmazása. Az arányosság grafikus ábrázolása milliméter papiroson. Grafikus menetrend. Összetett hármasszabály. Kamatszámolás köznapi és kereskedelmi alkalmazásokkal. Folyószámla leírása. Értékpapirok vétele és eladása. Váltó leszámítolása. Kamatos kamatszámítás. Arányos osztás. Házi és iskolai feladatok.

9. *Rajzoló geometria.* Hetenként 2 óra. Tananyag: Egyenes vonalú idomok. Az egyenes vonalra és szögre vonatkozó alapvető feladatok. Egyenes vonalú idomok szerkesztése és főbb tulajdonságaiknak ismertetése. Másolás a congruentia és hasonlóság alapján.

10. *Szabadkézi rajz.* Hetenként 2 óra. Tananyag: Stilizált levelek, virágok és síkdíszítmények rajzolása és színezése fali és folytatólagos kézi lapminták után. Kézügyesítő gyakorlatok.

11. *Tornázás.* Hetenként 2 óra. Szabadgyakorlatok kéziszerekkel. Rendgyakorlatok: kettősrendek helyben és menetközben. Szertornázás a már elősorolt szerek mellett, alapgyakorlatok a hosszú lovon osztálytornázás alapján. Játék.

IV. A. és B. osztály.

1. *Vallástan. a)* Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Tananyag: Az isteni tisztelet helye, a szent cselekmények, az egyházi év ünnepei. A katekizmus III. szakasza.

b) Izr. hittan. Hetenként 2 óra. Tananyag: A zsidók története a talmud befejezésétől napjainkig.

Magyar nyelv. Hetenként 3 óra. Tananyag: A stilus fogalma és általános törvényei. Nyelvünk szókincse; irodalmi

szóhasználat. Szólamkincs. Mondatszerkezet. A prózai stilus főkellékei: világosság, szabatosság, magyarosság. A költői stilus eszközei: tropusok és alakzatok. Verstan: a rím és ritmus. Ügyiratok. — Olvasmányok: Arany Toldi-ja részletesen fejtegetve. Prózai és verses olvasmányok a stilisztikából. — Könyv nélkül: A Toldiból egyes részletek, továbbá A fülemile. A Tisza és az Alföld. Rozgonyiné. Ének a végekről. Pató Pál ur. A puszta sír. A közelítő tél. Az igaz bölcs. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozatok: A Toldi tartalmi feldolgozása és más költemények tartalma. Leírások.

3. *Német nyelv.* Hetenként 3 óra. Tananyag: I. *Prózai* olvasmányok: Der Barbierjunge von Segringen. Das Mittagessen im Hofe. Der große Krautkopf. Meister Hämmerlein. Ihr Soldat. Das Vogelgeschrei. — Walter und Hildegund. Das Nibelungenlied. Gudrun. II. *Költemények:* Der alte Landmann an seinen Sohn. Die Wachtel. Der kleine Zimmermann. Wanderlust. Das Erkennen. Der Peter in der Fremde. Ein Friedhofsgang. Der tote Soldat. Sommernacht. Die Sorglichen. Der Säemann. In der Fremde (Allmers). In der Fremde (Vogl.) In der Heimat. Wenn du noch eine Heimat hast. Heimkehr. Das Schloß Boncourt. Der Wanderer in der Sägemühle. Denk es, o Seele. Der Postillon. Die Kapelle. Die Lorelei. Der Sänger. Hauffs „Märchen."

4. *Francia nyelv.* Hetenként 5 óra. Tananyag: Olvasmányok: I. *La famille:* Les repas. Le dîner. Au restaurant. L'enfant difficile. Ma chambre. Le lever. A la table de toilette. J'achève ma toilette. La journée de Charles. Je serai soldat. II. *Histoire d'une maison.* III. *Le printemps.* Notre jardin. L'étourneau. Le village. Les trois amis de l'homme. IV. *L'été.* L'histoire du blé. Les animaux. Le langage bes bêtes. Les animaux mâles et femelles. Les petits des animaux. Histoire d'une petite souris. Le champ d'orge. V. *L'automme.* La pêche. VI. *L'hiver.* Le temps. VII. *Contes et récits:* Lettre d'une maman à son fils. Les bourgeois de Falaise. Les trois souhaits de Polichinelle. Le Petit Chaperon Rouge. Le Laboureur et ses Enfants. L'Enfant de la Montagne. L'Enseigne de Cabaret. La Harangue. *Költemények:* Le moulin. Énigme.

La cerise. L'oiseau. L'aurore. Le papillon et l'abeille. Le fuseau de la grand'mère. Les saisons. Petit oiseau. Le corbeau et le renard. La cigale et la fourmi. La véritable richesse. *Irásbeli gyakorlat* havonként kettő az olvasmányok alapján.

5. *Történelem.* Hetenként 3 óra. Tananyag: Magyarország története 1526-tól napjainkig.

6. *Természettan.* Hetenként 2 óra. Tananyag: A mathematikai és fizikai földrajz elemei. Világrészek és oceának. A partvidék és a belföld tagozata. Forrás, csermely, patak, folyó folyam. A folyamvidék, a tavak, mocsarak, fertők és lápok. A tenger vizének színe és sótartalma. A tenger hullámzása és áramlása. Ár és apály. A levegő alkotó-részei s ezek kapcsán néhány fontosabb egyszerű és összetett test ismertetése. A levegő hőváltozásai, a hőmérséklet változása a magassággal. Az örökös hó határa, a jégár. A levegő mozgása. Légköri lecsapódások. A víz körútja. Tűzhányók és földrengés. A föld alakja és méretei. A földrajzi helymeghatározás. A föld tengelye körüli forgása, a helyi és zónaidő. A Nap körüli keringés. A nappalok és éjszakák váltakozó, hossza, az évszakok és földövek. A Hold fényváltozásai. A Hold kelte különböző negyedekben. A Nap látképe és tengelye körüli forgása. Nap- és Holdfogyatkozás. A bolygók. Álló csillagok és csillagképek. Üstökösök.

7. *Algebra.* Hetenként 4 óra. Tananyag: A négy művelet egész számokkal és törtekkel. Oszthatóság. Közös osztó és közös többes. Többtagúak négyzete és köbe. Elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel. Grafikonok rajzolása. Iskolai és házi írásbeli feladatok.

8. *Rajzoló geometria.* Heti 2 óra. Tananyag: Konstruktiv planimetria. A görbe vonalú idomok. A kör és vele kapcsolatos alapfeladatok. Körívekből alakuló vonalak. A kúpszeletek: ellipszis, hiperbola, parabola. Evoluták. A körevolvens és az Archimedes-féle csigavonal. Közönséges, epi- és hipocikloisok szerkesztése.

9. *Szabadkézi rajz.* Hetenként 2 óra. Tananyag: Préselt levelek rajzolása és festése természet után. Ecsetgyakorlatok. Egyszerű stereometriai testeknek szemlélet alapján való rajzolása konturokban és utóbb árnyékolással is.

10. *Tornázás.* Hetenként 2 óra. Rendgyakorlatok: az előbbiek pontos begyakorlása és kivitele. Szabadgyakorlatok: támaszkodó fekvés, terpesztett és guggoló állások nehezebb nemei. Szertornázás fokozatos rendben az összes szereken; bakugrás mellmagasságig. Játék.

V. osztály.

1. *Vallástan. a)* Római katholikus vallástan. Heti 2 óra. Tananyag: A katholikus hit alaptételei. Isten és a vallás kinyilatkoztatott volta. A katholikus egyház alapítása, szervezete, jellege.

b) Izraelita hittan. Hetenként 2 óra. Tananyag: A zsidó vallás története. A próféták általában és szemelvények az assyr korbeli prófétákból és liturgikus zsoltárokból.

Magyar nyelv: Hetenként 3 óra. Tananyag: A tankönyvből kiszemelt olvasmányok alapján az inventio, dispositio és elocutio tana s a prózai műfajok ismertetése. *Olvasmányok:* Marcus krónikájából: Salamon bujdosása. Zrinyi Miklós, a költő ifjúsága. Zrinyi összeesküvése. Zrinyi halála. Zrinyi utolsó évei. Látogatás Zrinyi Miklósnál. Kossuth beszéde a véderőjavaslat ügyében. Mirabeau beszéde. Deák Ferenc I. felirati javaslata. *Könyv nélkül:* Antonius beszéde. V. László. Az egri lány. Nagyobb olvasmány: Shakespeare Julius Caesar-ja. *Írásbeli dolgozatok:* 1. Egy nyári kirándulás. 2. Zrinyi Miklós jelleme. 3. „Szondi két apródja" eszméje. 4. Aquincum leírása. 5. Nem az iskolának, hanem az életnek (értekezés). 6. Gyászbeszéd volt iskolatársunkról. 7. Antonius beszédének magyarázata. 8. Antonius beszédének rhetorikája. 9. V. László szerkezete.

3. *Német nyelv.* Hetenként 3 óra. Tananyag: Olvasmányok: Die Mongolen in Ungarn. Der Wunschring. Tobias Witt. Nicht der Schule, sondern dem Leben. Könyv nélkül: Zigeunerleben. Die Bürgschaft. Der Taucher és a prózai olvasmányokból egy-egy rész. Die Boten des Todes. Julius Cäsar. Der Seiler von Fürfeld. *Önálló olvasmány:* Minna

von Barnhelm I—V. *Írásbeli:* Havonként egy dolgozat a tárgyalt olvasmányok alapján egy-egy fordítás.

4. *Francia nyelv:* Hetenként 4 óra. Tananyag: Az olvasókönyv első négy része egészen. Az ötödik részből: Le travail universel. Les propriétés physiques de l'eau. Corps bons conducteurs et corps mauvais conducteurs. Les trois règnes de la nature. A „Contes populaires" című gyüjteményből: Les trois pommes d'orange. — La belle Jeanneton. — Se sorcier et son apprenti. Havonkint 2 írásbeli dolgozat az átvett olvasmányok alapján.

5. *Történelem.* Hetenként 3 óra. Tananyag: A keleti államok. A görögök története. A rómaiak története a nyugat-római császárság bukásáig.

6. *Természetrajz.* Hetenként 3 óra. Tananyag: A még ősszel virágzó növényekről a növény tagjainak és szerveinek ismertetése. A mikroszkop s annak alkalmazása a növények belső szerkezetének tanulmányozásában. A növényi sejt és annak alkatrészei. A növényi test fölépülése a sejtekből s a szövetek élettani szerepe. A növények életjelenségei: az asszimilálás, lélegzés, a nedvek áramlása és a növények szaporodása. A növények növekedése és a növényeknél mutatkozó mozgástünemények. Rendszertan és rendszertani fogalmak. Linné rendszere és a természetes rendszer. A növények elnevezésének módja. Az emberre nézve fontosabb virágtalan növények életfolyamata és a virágos növények főbb csoportjainak ismertetése, különös tekintettel hazánkra. Növénygyüjtés.

7. *Kémia és mineralogia.* Hetenkint 3 óra. Tananyag: A levegő és víz ismertetéséből kiindulva az elemek és összetett testek megkülönböztetése. Nemfémes elemek közül tüzetesebben: a nitrogén, oxigén, hidrogén, klór. Oxidálás, redukálás. A vegysúlytani törvények. A gázok térfogati viszonyai. Kémiai egyenletek. Vegyület, elegy, keverék. A kémiai átalakulások és feltételeik. Fémes elemek: kálium, nátrium, kalcium, réz. — Sav, bázis, só. Alkotórész, gyök. Ásványtani előismeretek: az ásványok alaki és fizikai sajátságai. — Kristályrendszerek.

8. *Mennyiségtan.* Hetenkint 5 óra. Tananyag: *Algebrából* az elsőfokú egyenletrendszerek, számtani sor; hatványozás és gyökvonás. Tiszta és vegyes másodfokú egyenletek. *Geometriából* a sík-geometria bezárólag a körig. Helyzeti tételek a térmértanból. Szerkesztési feladatok. Házi és iskolai gyakorlatok.

9. *Szabadkézi gyakorlatok:* Hetenkint 2 óra. Tananyag: Stereometriai testek, testcsoportok és egyszerűbb használati tárgyak rajzolása valóság után. Ceruzakezelés.

10. *Tornázás.* Hetekint 2 óra. Szabadgyakorlatok ellenoldalú mozdulatokkal. Társas gyakorlatok könnyebb nemei. Szertornázás az elősorolt szerek mellett, gyakorlatok a korláton hajlított támaszban. Játék.

VI. osztály.

1. *Vallástan. a)* Róm. kath. erkölcstan. Heti 2 óra. Tananyag: A kath. erkölcstan általános és részletes tételei.

b) Izr. hittan. Hetenkint 2 óra. Tananyag: Történeti ismertetés az exilium utáni, az önállósági s a római hatalom alatti korból. A babilóniai korszak prófétái. A bűnbánati imák.

2. *Magyar nyelv.* Hetenként 3 óra. Tananyag: *Olvasmányok:* Költemények könyv nélkül: Csokonai, Kölcsey, Berzsenyi, Vörösmarty, Petőfi, Arany több költeménye. A tankönyv összes szemelvényei. Zrinyi: Szigeti veszedelem több éneke. Sophocles, Antigone. Shakespeare: A velencei kalmár. Molière: A fösvény. *Irásbeli dolgozatok:* 1. Egy művészet dicsérete. 2. Arany, Széchényi emlékezete. 3. Petőfi lirai költeményei. 4. Arany: Vojtina Ars poétikája. 5. Arany balladái. 6. Antigone alakjai. 7. A velencei kalmár. 8. Molière fösvénye. 9. Szabad tétel.

3. *Német nyelv.* Hetenkint 2 óra. Tananyag: Olvasmányok: Szemelvények a költői műfajok ismertetésére, különösen Goethe, Schiller, Uhland műveiből. Nagyobb olvasmány: Hermann und Dorothea. *Könyv nélkül:* Schiller: Die

Bürgschaft, der Ring des Polykrates, der Taucher. Goethe: Der Zauberlehring. Heine: Die Grenadiere. Uhland: Des Sängers Fluch. *Irásbeli dolgozatok:* Az olvasottak köréből tartalmi kivonatok, reprodukciók, fordítások, jellemzések és néhány szabad tétel feldolgozása.

4. *Francia nyelv:* Hetenkint 3 óra. Tananyag: *Prózai olvasmányok: Histoire:* La Gaule et les Gaulois. Fondation de Marseille. (Thierry.) La conquête de la Gaule. Éponine et Sabinus. La civilisation gallo-romaine. Occupation de la Gaule par les Germains. Attila en Gaule. (Guizot). Clovis. (Guizot & Rambaud). Charlemagne (Duruy). Les Normands (Michelet & Lavisse). La France féodale. Architecture du moyen âge. La vieillesse de Louis XI. La cour de François I-er Jeanne d'Arc, par Barante. L'Abeé de l'Epée, par Bouilly. *Költemények:* Le bon gîte, Déroulède. Le Roi d'Yvetot, Jacques, Souvenirs du Peuple, Béranger. Le Soir, le Papillon, le Moulin de Milly, Lamartine. Szóbeli és írásbeli gyakorlatok az olvasmányok alapján.

Történelem: Hetenkint 3 óra. Tananyag: A római császárság bukása után a középkor története részletesebben, továbbá a fölfedezések és a hitújítás után a harmincéves háboru leírása a westfaliai békekötésig.

6. *Természetrajz.* Hetenkint 3 óra. Tananyag: Az állati test szerkezete és élete, tekintettel az emberre. Az állati sejt, a szövetek nemei és a szervek. A kültakaró. A mozgás és helyváltoztatás. A táplálkozás, emésztés, áthasonítás, vérképződés, vérkeringés, lélegzés, kiválasztás folyamatai s az állati test melege. Az idegrendszer és az érzékszervek. A szaparodás módjai s a nemzedékváltozás és az állatok kifejlődésmódjai. Rendszertan és rendszertani fogalmak. Az állatkörök, osztályok, rendek és családok, fő tekintettel hazánkra és a fontosabb fajokra. Az állatok életmódja. Rovargyüjtés.

7. *Anorganikus kémia és mineralógia.* Hetenkint 3 óra. Tananyag: Nem fémes elemek s vegyületek. Fémek és vegyületeik. Oxidok. Sulfidok. Sók. Szenek. Az ásványok megváltoztatása a természetben. Egyszerű és összetett testek felismerésének módjai. A föld anyaga és keletkezésének vázlata. A

föld felületének megváltoztatása. Vulkánosság. Metamorf kőzetek. A föld kora. Kövületek.

8. *Mennyiségtan.* Hetenkint 4 óra. Tananyag: *Algebrából:* Negativ- és törtkitevőjü hatványok. A számrendszerekről. Logaritmusok. Számoló léc. A számtani és geometriai sor. Függvények grafikus ábrázolása. *Geometriából:* A kör kerülete és területe (szabályos sokszögek). Szögmértan. Síkháromszögtan földmérési és magasságmérési feladatokkal kapcsolatban. Házi és iskolai feladatok.

9. *Ábrázoló geometria.* Hetenkint 3 óra. Tananyag: A pont, egyenes és sík ábrázolása, viszonylagos vonatkozásaik a térben. Távolságokra vonatkozó feladatok. Árnyékszerkesztések. A tárgyalt feladatok rajzolása.

10. *Szabadkézi rajz:* Hetenkint 2 óra. Tananyag: Levelek, gallyak, virágok, zöldségfélék, csigák, bogarak és lepkék rajzolása és festése. Különféle edényalakok, használati tárgyak és épitészeti részletek rajzolása és festése. Vázolási gyakorlatok. Ceruza- és ecsetkezelés.

11. *Tornázás.* Hetenkint 2 óra. Szabadgyakorlatok: támadó és védő állások pontos kivitele. Társas gyakorlatok. Szergyakorlatok fokozatos fejlesztése. Összetett lóugrások. Játék.

VII. osztály.

1. *Vallástan: a)* Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Tananyag: Az egyház története Krisztustól napjainkig, kapcsolatban a világtörténelmi eseményekkel.

b) Izr. hittan. Hetenkint 2 óra. Tananyag: Biblia, Móz. 5 könyvének részletes ismertetése, a törvények osztályozása, a szöveg stilusa, nyelve. Liturgia, történet.

2. *Magyar nyelv.* Hetenkint 3 óra. Tananyag: *Olvasmányok:* Az olvasókönyv szemelvényein kívül az előírt kötelező magánolvasmányok. *Irásbeliek:* 1. Ősműveltségünk nyomai. 2. A középkor keresztény szelleme legendáink alapján. 3. Balassa lirája. 4. A baráti érzelem a Zrinyiászban. 5. A kuruc költészet. 6. Bessenyei Filozófusa. 7. Csokonai Dorottyája. 8. Kazinczy és a nyelvujítás. 9. Berzsenyi ódái.

3. *Német nyelv.* Heti 2 óra. Tananyag: Das Nibelungenlied. Kudrun. Das Rolandslied. Artussage. Gralsage. Parzival. Der arme Heinrich. Die Minnesänger. Walther von der Vogelweide. Der Meistergesang. Hans Sachs. — Der Kampf der Leipziger und der Schweizer: Gottsched, Bodmer, Breitinger. Lessing. Aus Lessings Fabeln. Epigramme. Aus dem Laokoon. Aus der Hamburgischen Dramaturgie. Der 17. Literaturbrief. Die Parabel von den drei Ringen. — Schiller: Wilhelm Tell. — Dolgozatok: 1. Die Treue im Nibelungenliede. 2. Rolands Tod. 3. Wilhelm Tell. (Inhalt des I. A.) 4. Parzival. 5. Wilhelm Tell. (II. A.) 6. Lessings Forschbegierde. 7. Die Mittel und Gegenstände der Dichtkunst und der bildenden Künste. n. Die Vorfabel des Dramas W. T. 9. Toko, der Schütze. 10. Tells Charakter.

4. *Francia nyelv.* Hetenkint 3 óra. Tananyag: Olvasmányok: A könyvben foglalt szemelvények a XVII. század íróiból, az író ismertetésével együtt. Nagyobb olvasmányok: Daudet: *Contes.* Corneille: *Le Cid.* Molière: *L'Avare.* Racine: *Athalie.* Beszédgyakorlatok és írásbeli olvasmányok alapján és fordítások magyarból.

5. *Történelem:* Hetenkint 3 óra. Tananyag: Az újkor és a legujabb kor történetének részletes ismertetése, kapcsolatban a politikai földrajz ismétlésével, különös tekintettel a jelenkor gyarmataira.

6. *Organikus kémia.* Heti 2 óra. Tananyag: Az organikus vegyületek előállításáról. Elemi analizis. Szénhidrogének. Elméleti fejtegetések. Az organikus vegyületek osztályozása. A szénhidrogének származékai. Különféle, kevésbbé ismert szerkezetü organikus vegyületek. Cyanvegyületek. Szénhidrátok. Festőanyagok. Fehérjefélék. Égés. Lassú égés. Szesz-, sörgyártás. A növényi és állati szervezet összetétele és táplálkozása. Fontosabb táplálószerek összetétele. Anyagcsere. Kémiai rokonság. Összefoglalás.

7. *Természettan.* Hetenkint 4 óra. Tananyag: A szilárd, cseppfolyós és légnemü testek mechanikája. Hangtan. Fénytan.

8. *Mennyiségtan.* Hetenkint 4 óra. Tananyag: Ismétlé-

sek a VI. osztály tananyagának köréből. Járadékszámítás. Kölcsönök törlesztése. A másodfokú függvény, függvény görbe, terület és szélső érték számítása. Reciprok-egyenletek. Discriminans és resultans. Felszín- s térfogat-számítás. A gömbháromszögek alapegyenletei. Házi és iskolai feladatok.

9. *Ábrázoló geometria.* Hetenkint 3 óra. Tananyag: Egyenesek és síkok képsíkszögei. A sík forgatása nyoma vagy fővonala körül és erre vezető feladatok. Forgatás képsíkra merőleges tengely körül. Új képsíkok alkalmazása. Síklapú testek ábrázolása, árnyékolása, metszései síkkal és egyenessel. A tárgyalt feladatok rajzolása.

10. *Szabadkézi rajz:* Hetenkint 2 óra. Tananyag: Domború ékítmények, mezőkitöltések, rózsák és építészeti részletek rajzolása. A természet köréből vett tárgyak, edények, koponyák és kitömött madarak rajzolása és festése. A különböző rajzbeli technikák ismertetése és gyakorlata. Vázolási gyakorlatok.

11. *Tornázás.* Hetenkint 2 óra. Rendgyakorlatok pontos kivitele s összetett szabadgyakorlatok könnyebb nemei. A szertornázás folytatólagos kifejtése: kanyarulati, vetődési és tompougrások a lovon. Birkózás fogásért. Játék.

VIII. osztály.

1. *Vallástan. a)* Apologetika. Heti 2 óra. Tananyag: A róm. kath. vallás alapigazságainak védelme és bővebb kifejtése.

b) Izr. hittan. Hetenkint 2 óra. Tananyag: A rendszeres zsidó vallástan. A hagyományos irodalom: „Az Atyák szakaszai".

2. *Magyar irodalom.* Heti 3 óra. Tananyag: Az irodalom története 1820-tól a tankönyv olvasmányai és a kötelező magánolvasmányok alapján. Irásbeli dolgozatok: 1. Legkedvesebb olvasmányaim. 2. Kisfaludy Károly irodalmi munkásságának nemzeti iránya. 3. Petur s Bánk bán, — Zagán s Mohammed viszonya. 4. Vörösmarty életrajza című művének mely helyein állítja Gyulai Vörösmartyt különösen előtérbe. 5. Petőfi családi versei. (Magyar Könyvtár 158.)

6. Tompa költészete a tankönyvben levő költemények alapján. (Iskolai dolgozat.) 7. Arany: Kozmopolita költészet című költeményének fejtegetése. 8. Jókai írói sajátságai valamely olvasott regénye alapján.

3. *Német nyelv.* Hetenkint 3 óra. Tananyag: Prózai és költői szemelvények. Goethe és Schiller műveiből, irodalomtörténeti magyarázatokkal és az írók életrajzával. Teljes olvasmány: *Iphigenie auf Tauris* von Goethe. Irásbeli gyakorlatok: 1. Maria Stuart. 2., 3. Iphigenie auf Tauris. 4., 5. Wallenstein. 6., 7.Parzival. 8. Inhalt der Iliade. Valamennyi fordítás.

4. *Francia nyelv.* Hetenkint 3 óra. Tananyag: Az olvasókönyvben foglalt összes prózai s költői szemelvények a XVIII. és a XIX. század íróiból, irodalomtörténeti magyarázatokkal és az írók életrajzával. Beszédgyakorlatok az olvasmányok alapján. Havonkint egy irásbeli gyakorlat az olvasmányok alapján.

5. *Philosophiai propädeutika.* Hetenként 3 óra. Tananyag: Bevezetés a lelki élet tüneményeibe; érzet és szemlélet, képzetek és gondolkozás; az érzelmek pszichologiája és az akarás jelenségei. A logika fogalma és felosztása; a fogalom, ítélet és a következtetés. Az induktiv és a deduktiv módszer. A tudomány fogalma, a tudományok osztályozása.

6. *Történelem.* Hetenként 3 óra. Tananyag: Hazánk története a legrégibb időktől napjainkig, különös tekintettel a művelődésre és szerves összefüggésben a világtörténelmi eseményekkel, végül rövid földrajzi áttekintés, kivált közigazgatási szempontból.

7. *Természettan.* Hetenként 4 óra. Tananyag: Hőtan. Az elektromosság és mágnesség. A kozmografia fontosabb részei.

8. *Mennyiségtan.* Hetenként 3 óra. Tananyag: Analitikai geometria. A differenciál és integrál számítás elemei: elemi függvények; változásuk, a változás mértéke, a differenciál hányados. Néhány függvény differenciálása. Görbék érintői. Magasabb rendű diff. hányadosok. Taylor sora. Maximum, mimimumok. A határozott és a határozatlan

integrál. Az egyenletesen gyorsuló és a harmonikus mozgás megvizsgálása. A reáliskolai mennyiségtani tananyagnak összefoglaló ismétlése. Házi és iskolai dolgozatok.

9. *Ábrázoló geometria.* Hetenként 2 óra. Tananyag: A gömb, kúp és henger ábrázolása és árnyékolása, érintési feladatai, metszései síkkal és egyenessel. A tárgyalt feladatok rajzolása.

10. *Szabadkézi rajz.* Hetenként 2 óra. Tananyag: Az emberi fej rajzolása, lapminták (Bargue), gipszminták és élő modellek után. Vázolási gyakorlatok.

11. *Tornázás.* Hetenként 2 óra. Rend- és szabadgyakorlatok ismétlése és pontos kivitele. Szertornázás valamennyi fent elősorolt szeren. Játék.

b) *Rendkivüli tantárgyak.*

1. Latin nyelv.

I. évfolyam. Hetenként 4 óra. Tananyag: Az I. rész I—XXXVIII., a II. rész I—X. olvasmánya. Az olvasmányok alapján az egész alaktan. Sextus életével kapcsolatban a római magánélet ismertetése. Havonként írásbeli dolgozat; fordítás magyarból latinra.

II. évfolyam. Hetenként 3 óra. Tananyag: Válogatott részek Livius, Phaedrus, Ovidius és Caesar műveiből. Az olvasmányok alapján az egyszerű és összetett mondat. Az olvasmánnyal kapcsolatban a római régiségek ismertetése. Havonként írásbeli dolgozat; fordítás magyarból latinra.

III. évfolyam. Hetenként 3 óra. Tananyag: Sall. De bello Jug. c. V—XVI., XX—XLVIII. Cic. Oratio in Catilinam. I. Verg. Aen. I. 1—50. II. 1—370. 505—558. VI. 679—722. 752—790. Sallustius, Cicero és Vergilius élete és műveik ismertetése. A latin mondattan kiegészítése. Római régiségek. Havonként írásbeli dolgozat; fordítás latinból magyarra Sallustius és Cicero az iskolában nem olvasott részeiből.

IV. évfolyam. Hetenként 3 óra. Tananyag: Cic. In Verr.

c. I—XV., XVIII—XIX., XXVII—XL., XLV—végig. Hor. *Carm.:* Ad. C. Maecenatem. Ad navem Vergilii. Ad rempublicam. Ad Aristium Fuscum. Ad P. Vergilium Maronem. Ad Licinium. Ad Postumum. Ad. Melpomenem. *Epod.:* Ad Alfium. *Satirae:* Qui fit, Maecenas ... Ibam forte via sacra ... Epist: Ad librum suum. Epistola ad Pisones 1—219., 295—végig. Tacitus: Agricola 1—3. c. Horatius és Tacitus élete és művei. Római régiségek. Havonként írásbeli dolgozat; fordítás latinból magyarra Sallustius, Vergilius és Cicero az iskolában nem olvasott részeiből.

2. Egészségtan.

Heti óraszám 2. Tananyag: Egészségügyi statisztika. A levegő és lakás. A táplálkozás. Fontosabb tápszereink. Az alkoholizmus. A test ápolása. Fertőző betegségek és azok ellen való védekezés. A szervezet védekező ereje: a láz. Az oltás. Köztisztaság, elkülönítés, fertőtlenítés. Első segítség nyujtása. — Egészségügyi szempontból fontosabb közintézetek (Társadalmi Muzeum, Központi Tejcsarnok, Önkéntes Mentő-Egyesület) megtekintése.

3. Gyakorlatok a kémiai laboratoriumban.

Hetenként kétszer. Tanár: Dr. Reichenhaller Kálmán. Az V. osztálybeliek tananyaga: A főbb elemek és vegyületek előállítása, kisérletek a tanár közvetlen felügyelete mellett. A VI. és VII. osztálybeli tanulók az egyszerű vegyületek reakcióit, az egyszerű és összetett qualitativ, részben quantitativ vizsgálatokat gyakorolták elégséges ügybuzgalommal s kitartással.

4. Műírás.

Hetenként 2 óra. *A kezdők tananyaga:* Álló és dűlt rondírás, egyszerű és árnyékolt blockbetűk, továbbá fraktur, ó-római és ó-góth betűk. *A haladók tananyaga:* Különféle góth és renaissance betűk. XII—XVI. századbeli írásnemek és monogrammoü. Kezdetben tussal festve, később tollrajzban és stílszerűen festve.

5. Mintázás.

Három csoportban, hetenként 2—2, összesen 6 órában. A tanfolyamban IV—VIII. osztálybeli tanulók vehetnek részt. A növendékek mintáztak agyagból leveleket és diszítményeket, később gipszöntvényeket is készítettek.

VI. Az intézethez kötött alapitványokról.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 1914. évi február hó 20-án 15397. sz. a. kelt m. rendelete alapján az alábbiakban közzétesszük az intézethez kötött alapitványok törzskönyvi lapjait az alapitványok keletkezésének időrendjében.

1. Hofer Károly-alapitvány.

Az intézet tanártestületének kezdeményezésére, az iskola volt tanulói között eszközölt gyüjtésből, Hofer Károly igazgató közszolgálatának negyven éves évfordulója alkalmából, 1884. évi december hó 7-én a tanártestület összes tagjai által aláírott alapitólevéllel létesittetett.

Az alapitólevél jóváhagyatott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszternek 1885. évi október hó 26-án 41.453. számu rendeletével.

Az alapitólevél 1500 forint névértékü 5%-al kamatozó állampapirjáradék kölcsönkötvényről szól.

Az alapitvány kamatjából egy, vagy ha az alapitvány idővel megnövekednék több 50 forintos ösztöndij adandó ki. Az 50 forintot vagy annak egyszerü többszörösét meghaladó kamatjövedelem a tőke szaporitására fordítandó.

Az ösztöndij adományozásának joga Hofer Károly halálával az V. ker. állami főreáliskola tanártestületére szállott, mely testületnek „rendes tanár" tagjai egyszerü szótöbbséggel ítélik oda az ösztöndijat az arra (meggyőződésük szerint) legérdemesebbnek;

1. az V. ker. állami főreáliskola tanulói közül,
2. aki magyarországi illetőségü magyar honos,

3. egyébként egyenlő minősítés mellett a szegényebb tanulónak adva elsőbbséget.

Az ösztöndíjas a neki egyszer adományozott ösztöndíj élvezetében mindaddig megmarad, míg az V. ker. állami főreáliskolát látogatja, hacsak magát arra érdemtelenné nem teszi.

A Hofer Károly ösztöndíjak mindenkor november hó 4-én, mint Hofer Károly névnapjának évfordulóján adandók ki megfelelő iskolai ünnepség és megemlékezés keretében.

Az alapítvány vagyona, mely Hofer Károly igazgatósága idejében, a tanuló ifjuság által Károly napjára rendezett gyüjtésekkel gyarapíttatott, jelenleg áll 1 db 21.479 számu 7500 (hétezerötszáz) korona névértékü 4%-kal kamatozó államadóssági, Hofer Károly alapítvány nevére kiállított, kötményezett járadék kölcsönkötvényből, melynek félévi 150 koronás (összesen 300 korona évi) kamatja a kötvénnyel együtt a pénztárszekrényben őrzött kamatfizetési iv bemutatása mellett, a IX. ker. m. kir. állampénztárnál felvehető és 125 korona készpénzből, mely a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank lipótvárosi fiókosztályának 45694. számu betétkönyvére 3.15% mellett van elhelyezve. Elszámolási határidő dec. 31. Beterjesztési határidő január hó vége.

2. Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár alapitványa.

Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár 50 éves fennállása évfordulójának megünneplésére, 1896. évi október hó 18-án tartott rendkivüli közgyülésének határozatából létesittetett.

Az alapitólevél jóváhagyatott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszternek 1897. évi február hó 19-én 70307. ex 1896. számu rendeletével.

Az alapitólevél kötményezett 5000 korona névértékü 4%-ot kamatozó egyesült budapesti fővárosi takarékpénztári záloglevélről szól, mely záloglevelek (a szelvényivek nélkül) az iskola pénztárszekrényében őriztetnek.

Az alapitványnak 200 koronát kitevő évi kamatját osz-

tatlanul, vallásfelekezetre és nemzetiségre való tekintet nélkül az V. ker. m. kir. állami főreáliskola azon szegény tanulója élvezi, kit arra, jó erkölcsei és a tanulmányokban tanusított jó előmenetele folytán, a tanári testület érdemesnek fog találni. Megüresedés esetén az ösztöndíjra az iskolában pályázat hirdetendő; az alapító takarékpénztár igazgatóságához intézendő kérvény szegénységi, illetőleg vagyontalansági bizonyitvánnyal szerelendő fel. A folyamodók közül a tanártestület a három legérdemesebb tanulót jelöli az ösztöndíjra. Az igazgató az összes kérvényeket az egyesült budapesti takarékpénztár igazgatóságához, minősítő kimutatás csatolása mellett felterjeszti, s az az ösztöndíjat a három jelölt egyikének adományozza.

Az ösztöndíjas tanuló az ösztöndíj élvezetében mindaddig megmarad, míg a budapesti V. ker. állami főreáliskola tanulója.

Az iskolai törvényeknek meg nem felelő magaviselet, vagy a tanulmányokban tanusított elégtelen előmenetele esetén, a tanártestületnek erre vonatkozó, az alapító takarékpénztár igazgatóságához intézett jelentése és ez utóbbinak ez ügyben hozandó határozatával az ösztöndíj megvonható.

Az ösztöndíjas ösztöndíját két utólagos félévi részletben, január hó 2-án és junius hó végén, a főreáliskola igazgatója által láttamozott nyugtája ellenében, az alapító takarékpénztár központi osztályának pénztáránál (V., Dorottya-utca 4. szám) veszi fel.

3. Reimann Lajos-alapitvány.

Reimann Lázár, a salgótarjáni kőszénbánya részvénytársaság igazgatója, és neje Reimann Auguszta, 1903. évi december hó 28-án kelt alapítólevelükkel létesítették fiuk Reimann Lajos emlékére, ki 1897. szeptember hava óta ezen iskolának növendéke volt és az 1902—3. tanévben annak hetedik osztályát látogatta és elvégezte. Reimann Lajos 1903. évi julius hó 14-én Scheweningenben, hol szüleivel töltötte volt a nyarat, a szállodában egy liftbalesetnél vesztette volt életét.

Az alapítólevél jóváhagyatott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 1904. julius hó 31-én 4876. sz. a. kelt rendeletével.

Az alapítvány szól és áll egy darab 11.273 számu egyezer korona névértékü 4%-kal kamatozó, az alapítvány nevére kiállított, kötményezett koronajáradék kölcsönkötvényből.

A jutalomdíj alapítvány 40 koronát kitevő kamatját évenként egy VII. (hetedik) osztálybeli tanuló élvezi (vallásra való tekintet nélkül), kit az osztályfőnök ajánlottjai közül az igazgató jelöl ki.

A jutalomdíjat a VII. osztályban a karácsonyi szünetet megelőző utolsó tanítási napon, az igazgató személyesen adja ki a kijelölt tanulónak, alkalmas módon megemlékezvén Reimann Lajosról, kinek korai halála ez alapítvány létesülésére alkalmul szolgált.

A kötményezett járadékkötvény kamatját az igazgató hivatalos nyugtatója ellen és a pénztárszekrényben a járadékkötvény borítékában őrzött kamatfizetési ívnek bemutatása mellett a budapesti IX. ker. m. kir. állampénztárnál veszi fel, mindenkor december hó 1-je után.

A nyugta mintája csatolva van.

Elszámolási határidő mindig a polgári év vége, beterjesztési határidő január hó vége.

4. Mendlovits-Molnár Ernő emlékalapitvány.

Mendlovits Mór és neje szül. Schwarz Mathild 1907. április 30-án 18 éves korában elhunyt fiuknak Molnár Ernőnek emlékére, aki 1899—1906-ig ezen intézetnek jeles tanulója volt, 1908. évi december hó 6-án 3000 koronás alapítványt létesítettek, melyet 1912. évi április hó 15-én újabb 1000 koronás koronajáradék kötvény letételével kiegészítettek.

Az alapítvány áll egy darab 4000 (négyezer) korona névértékü 22612. számu 4%-al kamatozó koronajáradék kötvényből.

Az alapítvány rendeltetése, hogy annak 160 koronás évi kamatjából, minden tanév végén, az évzáró ünnepély alkal-

mából a hetedik osztály két jó magaviseletü szegény tanulójának segélydíj adassék és pedig egy 120 koronás díj mindenkor egy izraelita vallásu, egy 40 koronás díj pedig, vallásra való tekintet nélkül, ugyanazon osztály egy másik tanulójának. Ha a VII. osztály tanulói közt olyan van, kinek egészsége a szünidei üdülést teszi rá nézve kivánatossá, ugy a segélyek kiadásánál első sorban az ilyen tanuló veendő figyelembe. A két segélydíjat a tanévvégi osztályozó értekezleten, a VII. osztály főnökének előterjesztésére véleménykülönbség esetén egyszerű szótöbbséggel a tanártestület ítéli oda.

Az alapítólevél kiállítóinak az évi értesítő egy példánya (amig élnek) megküldendő.

A kötményezett járadék-kötvény évi kamatját az igazgató hivatalos nyugtatványán (mely az állampénztárnál kapható, külön ezen célra készült nyomtatványon állítandó ki) a IX. ker. m. kir. állampénztárnál vehető fel junius 1-je után. (Esetleg két részletben dec. és jun. 1-én).

Az alapítvány kamatjövedelmének felhasználásáról számadás közlendő az értesítőben. Hivatalos elszámolás minden polgári év végén, számadás beterjesztési határideje január hó 30.

Az alapítvány jóváhagyatott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium 1912. évi december hó 7-dikén 145.454 sz. a. kelt rendeletével.

VII. Ifjusági egyesületek müködése.

Jelentés az „Irodalmi kör“ 1913—14. évi müködéséről.

Főreáliskolánk „Irodalmi Köre“ ez idei alakuló gyülését 1913 október 21-én tartotta Binder Jenő tanár úr elnöklete mellett. A jelenlévők a tisztikar tagjaiul a következőket választották meg: Elnök: Farkas Aladár; alelnök: Feldmann Fülöp; titkár: Nemes Ödön; jegyző: Lemberger György; aljegyző: Vig Jakab; főpénztáros: Schächter Sándor; alpénztáros: Schweiger Gerő; gazda: Csák Károly.

Az év folyamán Binder Jenő tanár úr betegsége miatt Strauch Béla tanár úr vállalta el a tanárelnöki tisztet; Feldmann Fülöp lemondásával a kör az elnökséget Kirsch Sándorra ruházta:

A kör ez idei tagjainak száma az V—VIII. osztályból 100 volt. A rendes gyüléseken 5 novellát, *19* szavalatot, 25 bírálatot, 22 értekezést és *6* zeneszámot hallottunk. Tartottunk azonkívül 8 bizottsági ülést.

Március 14-én ünnepély keretében a következő műsorral ültük meg a márciusi nagy napok emlékét.

1. Farkas Aladár: Megnyitóbeszéd.
2. Lidley-Kone: Allegro moderato. Quartette.

Előadják:

I. Bodó Pál.
II. Donáth Antal.
III. Lukács Imre.
IV. Bubicsek József.

3. Petőfi Sándor: Talpra magyar. Szavalja: Vig Jakab.
4. Farkas Dezső: Ünnepi beszéd.
5. Ábrányi Emil: Mi a haza? Szavalja: Ascher Oszkár.

6. Szerenád a Tisza-ház előtt. Hegedűn játsza: Fischer Andor.
7. Ábrányi Emil: Vándormadár. Szavalja: Erdős Lajos.
8. Ridley-Kone: Rondeau Hongrois. Előadja a Quartette.
9. Jókai Mór: A lengyelek fehérasszonya. Szavalja: Farkas Dezső.
10. Hymnus. Énekli az ifjúság, harmóniumon kiséri Friedmann György.

Ez évben is alkalmat igyekeztünk adni a kör tagjainak, hogy előadó, vitatkozó s írói készségüket fejlesszék. Most pedig, midőn ez évi munkásságunkról kell számot adnunk, örömmel jegyezhetem meg, hogy e célunkat siker is kísérte. Erről tanuskodnak a kör ülésein elhangzott számok, de még szembetünőbben az év végén hirdetett pályázatunk. Összesen 37 pályamű érkezett be. Ezek bírálását Strauch Béla, Lenkei Henrik, Földessy Gyula és Obendorf Károly tanár urak végezték.

A pályázat eredménye a következő:

Műfaj	Dijat nyert	Dicséretet nyert
Költemény	Berényi Árpád	Schächter Sándor
Novella	Senorovics Ignác	Nemes Ödön
Műforditás	—	Román Andor Sándor István
Értekezés (socialis) ...	Mezey Sámuel	Raab Imre
„ (irodalmi) ..	Mezey Sámuel	—
Szavalat	Farkas Dezső Ascher Oszkár	Vig Jakab Erdős Lajos

Működésünk után óhajtjuk, hogy utódaink még szebb eredménnyel vezessék körünket rendeltetésének megvalósítása felé.

Farkas Aladár
elnök.

Nemes Ödön
titkár.

Mathematikai kör és az intézet tanulóinak mathematikai önképző munkássága.

Rég érzett hiányt vélt az intézet tanulóifjúsága pótolni, midőn az idén egy mathematikai kör megalapításához hozzáfogott. A kör tanárelnökül Obláth Richárd tanár urat kérte fel.

Alakuló ülésünket okt. 12-én tartottuk meg, mikor is elnökül Enyedi Emil VIII., alelnökül Víg Jakab VII., titkárul Kirsch Sándor VIII., pénztárosul Tsuk Árpád VIII., jegyzőül Lantos Mihály VII. és aljegyzőül Raab Imre VII. o. tanulót választottuk meg.

A kör célja egyrészt: az intézet azon tanulóit, kik a mathematika és fizika iránt érdeklődnek, ezen tárgyaknak az iskolában idő hiányában nem tárgyalható és mégis érdekes részeivel megismertetni, másrészt pedig: tanulóinkban az előadásbeli készséget fejleszteni és őket a szabatos stílushoz hozzászoktatni.

A kör megalakulása után a tagok serény munkához láttak. Üléseinken a következő nagyobb előadásokat hallottuk:

1. Becskő József: Bólyai Farkas és János; 2. Benkő Pál. Projectiv geometria; 3. Engel Kornél: A számelmélet elemei; 4. Enyedi Emil: Determináns elmélet. Mathematikai mulatságok; 5. Farkas Dezső: Találmánya az önműködő vízvezetékről; 6. Feldmár Marcell: A geometriai axiómák eredete és jelentősége; 7. Kelemen József: Newton élete és működése; 8. Kovács Iván: Faraday élete, méltatása; 9. Lindner István: Az ión elméletről; 10. Móri Béla: Elektrostatikai kísérletek (bemutatásokkal); 11. Raab Imre: Az infinitezi-

mális számítások elemei; 12. Rotschild Róbert: A lánctörtekről; 13. Vermes Pál: A harmad- és negyedfokú egyenletek megoldása; 14. Vig Jakab: Mathematikai furcsaságok.

Kisebb előadásaikkal kitüntek még: Bőhm Nándor, Friedmann Arnold, Kornfeld Albert, Müller Jenő, Nemes Ödön, Pozsonyi István, Súlyok Zoltán és Vadas Virgil.

A kör tagjainak felkérésére pályázatot hirdettünk, melyhez a szükséges pályatételeket Obláth Richárd, Dr. Geőcze Zoárd egyet. m. tanár, Rázsó Géza, Radó Simon és Frank János tanár urak voltak szívesek kitűzni. Könnyed, ügyes és szabatos megoldásaiért Mrinyák József VIII. o. tanulónak adtuk a pályadíjat, míg szintén nagy jártasságra valló dolgozataikért Kornfeld Albert VI. o. és Vermes Pál VII. o. tanulók oklevelet kaptak. Hasonlóképen a fizikai pályázat nyerteseit, Feldmár Marcell és Lindner István VIII. o. tanulókat is a thémának, úgyszólván teljes kimerítéséért, valamint a pályamű szép kiállításáért oklevéllel jutalmaztuk.

Üléseink általában látogatottak voltak és nemcsak a jelenlegi tanulóifjúság, hanem a múlt évben érettségit tett műegyet. hallgatók közül is többen résztvettek azokon, amely örvendetes körülmény, úgy hisszük, mondanunk sem kell, tagjaink munkakedvéhez nagyban hozzájárult.

A kört megalapitva, a kezdet nehézségein immár átestünk; utódainkra vár a feladat: azt további fáradságos munkával a kitűzött cél felé vezetni. Érjenek ők el nagyobb sikereket és mi leszünk később is azok, akik ezen örülni fogunk, mert látni fogjuk, hogy törekvéseink nem maradtak eredménytelenek.

Kirsch Sándor titkár. — *Enyedi Emil* ifj. elnök.

Az intézet tanulói ezenkívül az idén is, mint minden évben, sűrűn keresték fel megoldásaikkal a *Középiskolai Mathematikai Lapok* szerkesztőségét.

Az alábbiakban közöljük a megoldók névsorát, útbaigazitásul hozzátéve, hogy a név után következő első szám

az egyszerűbb, a második a nehezebb (mathematikai, ábr. geometriai, fizikai) feladatok megoldásainak számát jelenti.

IV. osztály: Rösler József 31, 1. 1 tanuló összesen 32 példát oldott meg.

V. osztály: Bauer Béla 65, —; Böhm Nándor 48, —; Drexler József 16, —; Győző Ferenc 14, —; Laub Frigyes 10, —; Müller Jenő 24, —; Prohászka Lajos 10, —. Összesen 7 tanuló 187 példát oldott meg.

VI. osztály: Dénes István 49, —; Federgrün Miksa 3, —; Goldenring Kázmér 8, —; Herz József 10, —; Kornfeld Albert 123, 41; Krausz György 5, —; vágfalvi Quittner Ferenc 59, —. Összesen 7 tanuló 298 példát oldott meg.

VII. osztály: Barta Károly 11, —; Raab Imre 26, 7; Sulyok Zoltán 21, 16; Vermes Pál 38, 62; Vig Jakab 25, 41: Összesen 5 tanuló 247 példát oldott meg.

VIII. osztály: Benkő Pál —, 13; Engel Kornél —, 32; Enyedi Emil —, 44; Feldmár Marcel —, 38; Heller Jenő —, 13; Lénárt György —, 19; Lindner István —, 9; Mrinyák József —, 34; Prónai Jenő —, 13. Összesen 9 tanuló 215 példát oldott meg.

Az intézet mult évi tanulói közül Fleischmann Miklós —, 4; Goldstein Ödön —, 21; Horvát Miklós —, 11; Lovas Andor —, 9; Nádas György —, 3 és Oszwald Ferenc —, 10 megoldását csak az idén közölték. Ez összesen 58 példa.

Az idén tehát az intézetnek 29 (+ 6) tanulója összesen 1037 megoldást (24.6%) küldött be a K. M. L. szerkesztőségének; eszerint *az idén is a mi iskolánk tanulói voltak a Lapok feladatainak legszorgalmasabb megoldói.*

Az infinitezimális számitások alkalmazásával Back T. 1, Barta K. 1, Benkő P. 2, Engel K. 5, Enyedi E. 4, Feldmár M. 4, Fleischmann M. 1, Goldstein Ö. 4, Heller J. 1, Horváth M. 2, Kohn J. 1, Kornfeld A. 7, Lantos M. 1, Lénárt Gy. 2, Lindner J. 1, Lovas A. 2, Mrinyák J. 4,

Oszwald F. 2, Prónai J. 3, Raab J. 1, Rotschild R. 3, Vermes P. 4 és Vig J. 5 feladatot oldott meg.

Végül: Böhm N. 4, Dénes I. 2, Engel K. 1, Enyedi E. 1, Goldstein Ö. 1, Görög I. 1, Kornfeld A. 15, Lantos M. 1, Mrinyák J. 2, Raab I. 1, Rösler J. 2, Sulyok Z. 2, Vermes P. 11 és Vig J. 6 megoldását, *mint mintaszerűt, egész terjedelmében nyomatta le* a K. M. L. szerkesztősége.

„Hofer Károly" gyorsirókör.

Körünk ez évben tartotta immár 18-ik alakuló közgyűlését. A közgyűlés a kör ez évi vezetésével, Frank János tanárelnök úr felügyelete mellett, a következő tisztikart bízta meg:

Elnök: Lemberger György VIII. o. t. Alelnök: Pozsonyi István. Titkár: Barta Károly VII. Jegyző: Becskő József VII. Pénztáros: Nemes Ödön VIII. Alpénztáros: Vermes Pál VII. Könyvtáros: Fertig Mór VIII. o. t. tanulók.

Az év folyamán azonban a tisztikar tagjai közül Pozsonyi István és Fertig Mór egyéb elfoglaltságuk miatt lemondottak tisztségükről. Helyettesitésükről az elnök, titkár és jegyző gondoskodtak.

Tagjaink száma (90) az előző évekhez képest örvendetes gyarapodást mutatott, kik heti 2 órán tanulták a Gabelsberger-Markovits rendszerű gyorsírást, a tavalyi heti 1 óra helyett, ami a tanítás eredményét lényegesen megjavította. Tanfolyamaink erős látogatottságnak örvendtek. A két levelezőírási tanfolyamot Barta Károly és Lemberger György vezették; ugyan ő vezette a vitaírási tanfolyamot is. Mellettük Pozsonyi István, a Radnai-rendszerű gyorsírás magyar és német nyelvü tanításával tett sikerült kísérletet.

Mint minden évben, ez idén is több szaklapot járattunk, hogy tagjaink a gyorsírás művészetét minél tökéletesebben elsajátíthassák; ezek: Az *Irás*, a *Gyorsírástudomány* és *Diák Gyorsíró Világ*, melyekben a kör közleményei is megjelentek. Tagjai voltunk a *Diák Gyorsíró Szövetségnek* is.

Irásversenyekkel egybekötött felolvasó üléseinken tagjaink teljes számmal jelentek meg. Azok közül, kik értekezéseikkel és előadásaikkal üléseinken résztvettek, különösen Barta Károly, Becskő József és Klauber Ferenc tüntek ki. Körünk iránt érdeklődéséért hálás köszönetet kell mondanom Bálint Antal úrnak, a Diák Gyorsíró Szövetség elnökének, ki üléseinket gyakorta látogatta s az elhangzott felolvasásokhoz nem egyszer s szivesen füzött értékes megjegyzéseket.

Irásversenyeinken a vitaírók közül Rotkel Dezső V., Rotkel László IV. és Engel Imre III. o. t. tüntek ki, míg a levelezők közül Vermes Pál VII., Vermes Ödön IV., Vörös Henrik V., Klauber Ferenc IV., Besenszky Kálmán IV. és Wazinszky László I. o. t. mutattak fel szép eredményt.

Hofer Károly néhai igazgatónk, a Gyorsirókör egyik alapítójának emlékét díszülés keretében ünnepeltük meg, nagyszámú hallgatóság jelenlétében.

Az ünnepélyt Rombauer Emil főigazgató úr nyitotta meg s beszédében a kör alapításának már-már feledésbe merült körülményeit ismertette. Utána Szőke Sándor dr. tartott előadást a középiskolai gyorsírásról, majd Lemberger György, Vermes Pál és Becskő József tartottak Hofer Károlyról, Gyorsírókörünk történetéről s a Gyorsírásról felolvasást. Váradi Antal Hoferhez intézett ódáját Farkas Dezső szavalta el.

Január 12-én súlyos csapás érte a Kört, védnökének Rombauer Emilnek halálával. Fájdalmunkat növelte a tudat, hogy szeretett fődirektorunkban a Gyorsírókörnek s a gyorsírás ügyének egyik legbuzgóbb pártfogóját vesztettük el.

A Kör 1913/1914. évi mérlege:

Áthozat 1912/13. évről	161	K	90 fill.
Bevétel:			
Tagdijakból	101	„ —	„
Füzetekből, versenypapirokból stb.	10	„ —	„
Összesen .	272	K	90 fill.

Kiadás:

Tagok jutalmazása	80 K	—	fill.
Füzetek	8 „	50	„
Tagdíj	5 „	—	„
Levelezés, szolgáknak stb. . .	9 „	96	„
Összesen .	103 K	46	fill.
Pénzkészlet 1913/14. tanév végén	169 K	44	fill.

Barta Károly
titkár.

Lemberger György
elnök.

A „Testedző Kör“ müködése.

Régi óhajtásunk teljesült, midőn szeptember hó végén megalakitottuk az eddig annyira nélkülözött „Testedző Kört“.

Az alakuló gyűlés a következő tisztikart választotta: Schächter Sándor elnök, Vig Jakab alelnök, Friedmann György titkár, Farkas Dezső pénztáros és Becskő József jegyző. Ugyanezen a gyűlésen határoztuk el, hogy a sport négy ágát: az atlétikát, footballt, uszást és a turisztikát fogjuk gyakorolni. Megalakitottuk az egyes szakosztályokat, melyeknek vezetői: Csák Károly (atlétika), Feldmann Fülöp (football), Engel Gusztáv (uszás) és Lantos Mihály (turisztika) voltak. Az atlétikai ügyeket később Feldmann György intézte.

A kezdet nehézségein csakhamar túlesve, munkához fogtunk.

Legnagyobb szeretettel az atlétikát karoltuk fel. Rendszeres tréning és több házi-verseny után több középiskolai versenyen indultunk szép sikerrel. Stafétánk 4-szer indult és egyszer első, kétszer második lett. Az egyéni versenyekben 2 első, 2 második és egy harmadik díjat nyertünk. Ezeken a versenyeken különösen Farkas Dezső, Lemberger György, Kirsch Sándor VIII., Csák Károly, Vig Jakab, Friedmann György, Rotschild Róbert, Goldstein Kristóf VII., Donát Antal és Goldenring Kázmér VI. osztályu tanulók tüntették ki magukat.

A téli időszakban mezei futást gyakoroltunk, melyben különösen Becskő József VII. o. t. tünt ki, aki az iskolabajnokságot is megnyerte.

A footballt különösen az alsóbb osztályosok gyakorolták szorgalmasan. A felső osztályosok keveset tréniroztak, de mindezek dacára az intézet csapata a más iskolákkal rendezett mérkőzésekből veretlenül került ki.

A barcsai-utcai főgimnázium úszóversenyén Engel Gusztáv VII. o. tanuló a 80 m.-es oldalúszásban első, Polacsek Frigyes IV. o. tanuló a 40 m.-es sprintben második lett.

A turisztikai-osztály Lantos Mihály vezetése alatt szép működést fejtett ki. Az ifjuság gyakran rándult ki a közeli hegyekbe, ezenkívül 2 napos kirándulást is rendezett. Nagyon szépen sikerült a husvéti balatoni 7 napos kirándulás, melynek vezetője Vig Jakab volt.

Jó eredményt ért el a jég-hockey-csapatunk élén Kastner Guidó VII. o. tanuló.

Óhajunk, hogy fiatal egyesületünknek a jövőben még szebb sikerekben legyen része.

Schächter Sándor
elnök.

Friedmann György
titkár.

VIII. Ösztöndijak, tandijmentesség, egyéb segélyezés és jutalmak.

Ösztöndíjat a mult tanévben intézetünk alább felsorolt tanulói élveztek:

Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár ezen intézethez kötött ösztöndíj-alapítványát (évi 200 korona) Román (Weiszenstein) Andor VII. osztálybeli tanuló.

Az intézet *Hofer Károly-alapítványának* 100—100 koronás ösztöndíjait Vermes Pál VII., Tsuk Árpád VIII. és Szőgyi István VI. osztályu tanulók élvezték.

A Volt Iskolatársak Szövetsége 100 koronás ösztöndíját Víg Jakab VII. osztályu tanulónak adományozta.

Az intézeti segélyző-alap 1000 koronás Reif Jakab emlékalapítványának kamatjából Kunszt Henrik III/C. osztálybeli és Bilek Ferenc III/C. osztálybeli tanulóknak 20—20 korona, ezenkívül a Hofer Károly-emlékünnep alkalmából a segélyalap 1913/14. évi jövedelméből két 50—50 koronás segély Lantos Mihláy VII. és Vermes Ödön IV/A. osztálybeli tanulóknak osztatott ki.

A Reimann Lajos-emlékalapítvány évi 40 korona kamatját ez évben Raab Imre VII. osztálybeli tanuló élvezte.

A Mendlovits-Molnár Ernő-emlékalapítványnak az évzáró ünnepen kiosztás alá kerülő 120 koronás segélydíját a tanártestület Ascher Oszkár, a 40 koronát Hassán Ernő VII. osztályos tanulóknak ítélte oda.

A nemes Szilágyi István alapítványból az 1913—14. tanévben Kurucz Imre VIII. osztályú, Drexler József V. osztályú és Mrinyák József VIII. osztályú tanulók részesültek 160—160 koronás segélydíjban.

Az évzáró ünnepélyen a következő tanulók kaptak jutalomkönyvet:

Az I/A. osztályból: *Bäck Ernő, Fried Géza, Seiden Emil, Tauber Miklós, Ujlaki György, Wahl Pál.* — Az I/B. osztályból: *Németh Károly.* — Az I/C. osztályból: *Bilek Gyula, László György.*

A II/A. osztályból: *Dénes Miklós, Bányai Tibor.* — A II/B. osztályból: *Lovasi Károly, Braun Pál, Keményffi Gábor.* — A II/C. osztályból: *Auspitz Andor, Körner Ferenc, Scheer Nándor.*

A III/A. osztályból: *Benkő Dénes, Reichard László, Richter Viktor, Zwack György.* — A III/B. osztályból: *Nagy Imre, Schweitzer Miklós.* — A III/C. osztályból: *Bilek Ferenc, Kunszt Imre.*

A IV/A. osztályból: *Kieselstein Jenő, Radványi László, Vermes Ödön.* — A IV/B. osztályból: *Incze Pál, Trszek Róbert.*

Az V. osztályból: *Pásztor József György, Török András, Verő Imre, Steiner Nándor.*

A VI. osztályból: *Kornfeld Albert, Sándor István, Tyroler József.*

A VII. osztályból: *Román Andor, Vermes Pál, Vig Jakab.*

Tandijmentesség.

I. *A tandíjfizetési kötelezettség alól teljesen fel voltak mentve a lefolyt tanévben a következő tanulók:*

Az I/A osztályból: Geöcze László (Tf. gy.),* Klein Miklós (2 tanuló).

Az I/B osztályból: Brandl Lajos, Németh Károly (2 tanuló).

Az I/C osztályból: Antos Rezső, Bilek Gyula, Truszl Ágoston, Varinszky Gyula, Weisz Frigyes (5 tanuló).

A II/A osztályból: Képes Endre, Kunszt Zoltán, Müller Jenő, Weiszfeiler Gyula (4 tanuló).

A II/B osztályból: Barta Gyula, Drucker Endre, Geöcze Zoárd (Tf. gy.), Győrvári Sándor, Keményfi Gábor (Tf. gy.), Lieferant Károly, Lovasi Károly, Schmidt Viktor, Singer Leo, Triebwasser Károly, Tusák László (11 tanuló).

A II/C osztályból: Balázs István, Barna György, Gross Sándor, Jockl Emil, Lukács József, Meleg Dezső, Reiner Imre, Scheer Sándor, Stuchly Béla (9 tanuló).

A III/A osztályból: Dénes Jenő, Deutsch Gusztáv, Grünfeld Ármin, Lovas László, Pintér Ferenc, Richter Viktor, Schachtitz Frigyes, Stahl Ferenc (8 tanuló).

A III/B osztályból: Kabos Imre, Nagy Imre, Schweitzer Miksa (3 tanuló).

A III/C osztályból: Basch György, Bilek Ferenc, Csókási István, Engel Imre, Horvát Imre, Kunst Henrik, Pál László, Peier Tibor, Somló Henrik (9 tanuló).

A IV A osztályból: Czompa Imre, Düchstein Béla, Fried László, Gergely Tibor, Görög Dénes, Szende Dezső, Tolmár Ferenc, Ungár Tibor, Vermes Ödön (9 tanuló).

A IV/B osztályból: Boer Kálmán, Bognár György, Boros Sándor, Buday Lajos, Glück György, Goldstein Dezső, Incze Pál (Tf. gy.), Kurucz Béla, Ligeti Imre, Pollácsek Lajos, Szabó Jenő, Szabó Zoltán, Szántó Imre, Szántó László, Székely Imre, Trszek Róbert, Wild Béla (17 tanuló).

Az V. osztályból: Bauer Béla, Drexler József, Geöcze István (Tf. gy.), Német Sándor, Rotkell Dezső (5 tanuló).

A VI. osztályból: Bresnitz József, Ecker Viktor, Federgrün Miksa, Horváth Endre, Kovács László, Lichtmann György, Szögyi István (Tf. gy.), Tyroler József (8 tanuló).

A VII. osztályból: Ascher Oszkár, Barta Károly, Bassa Samu, Erdős Lajos, Fritz Hugó, Galambos Lajos, Goldmarck Gyula, Hassán Ernő, Lantos Mihály, Raab Imre, Román Andor, Sterk Imre, Vermes Pál, Vig Jakab (14 tanuló).

A VIII. osztályból: Berényi Árpád, Enyedi Emil, Kirsch Sándor, Kurucz Imre, Mezei Sámuel, Mrinyák József, Nemes Ödön, Rischák Lajos, Roder Imre (Tf. gy.), Schächter Imre, Schneider János, Tsuk Árpád (12 tanuló).

II. *A féltandíj fizetése alól fel voltak mentve az egész éven át:*

Az I/A osztályból: Pollák Sándor, Szántó László, Szeder Pál (3 tanuló).

Az I/B osztályból: Gábor Endre, Goldberger Oszkár, Heilig Ödön, Normai Ernő, Virág Gyula, Werkner Béla (6 tanuló).

Az I C osztályból: Dikán Tivadar, Schmidt István (2 tanuló).

A II/A osztályból: Bauer István, Kell István, Kell László, Klein Béla, Kornfeld Imre, Lefkovits Ede (6 tanuló).

A II/B osztályból: Lendvai Mihály, Wald Imre, Wiesner László (3 tanuló).

A III/A osztályból: Braikoff Gusztáv, Gábor György, Kell Vilmos, Lemberger Pál, Pollák Imre, Szende József, Wald György (7 tanuló).

A III/B osztályból: Anhalt Jenő (1 tanuló).

A III/C osztályból: Lefkovits Elemér (1 tanuló).

A IV/A osztályból: Barta Károly, Csisinkó Mihály (2 tanuló).

A IV/B osztályból: Gábor Dénes, Hölzl László (2 tanuló).

Az V osztályból: Fényes Sándor, Lemberger Marcell (2 tanuló).

A VI. osztályból: Barta György, Donáth Antal, Kornfeld Albert, Kovácshegyi István, Vértesi Andor (5 tanuló).

A VII. osztályból: Rotschild Róbert, Schweiger Gerő (2 tanuló).

A VIII. osztályból: Feldmann Fülöp, Weinréb Virgil (2 tanuló).

III. *Tandijmentesek lettek a második félévben:*

Az I/A osztályból: Bolba Lajos, Fried Géza, Rosenzweig Gyula (3 tanuló).

Az I/B osztályból: Klein Károly, Szakács László (2 tanuló).

Az I/C osztályból: Nagy Kálmán, Paal József (2 tanuló).

A II/A osztályból: Heilig Imre (1 tanuló).

A II/C osztályból: Schwarz Jenő (1 tanuló).

A III/B osztályból: Bödör József (1 tanuló).

A IV/A osztályból: Bessenszky Kálmán (1 tanuló).

A IV/B osztályból: Forgács Zoltán, Geöcze Zoltán (Tf. gy.) (2 tanuló).

A VII. osztályból: Becskó József, Friedmann Arnold (2 tanuló).

IV. *Féltandijmentesek voltak az első félévben és egész tandijmentesek lettek a második félévben:*

Az I/A osztályból: Csonka Sándor, Derzsényi Miklós, Diamant László, Sarlós Aladár, Sirányi Jenő (5 tanuló).

Az I/B osztályból: Pollácsek Tibor, Sárik József (2 tanuló).

Az I/C osztályból: Andrics József, Entz József, Franck György, Holzweber Imre, Steiner Ferenc, Weisz Sándor (6 tanuló).

A II/C osztályból: Kohn László (1 tanuló).

A III/C osztályból. Rózsa Pál (1 tanuló).

A IV/B osztályból: Garami Ferenc, Klein Dezső, Lieferant Izsák (3 tanuló).

Az V. osztályból: Vörös Henrik (1 tanuló).

V. *Féltandijmentesek lettek a második félévben:*

Az I/B osztályból: Pollatschik László (1 tanuló).

A II/C osztályból: Rosenzweig Géza (1 tanuló).

A IV/B osztályból: Kovácshegyi Kálmán (1 tanuló).

A VII. osztályból: Löwinger Emil (1 tanuló).

VI. Egész tandijmentes volt az első félévben, de évközben nyert osztályzata alapján tandijfizető lett vagy kilépett:

A II/A osztályból: Flammer Izsák (1 tanuló).

A II/C osztályból: Rapp János, Weisz Pál (2 tanuló).

A III/A osztályból: Malasits Zoltán (1 tanuló).

A III/B osztályból: Heller Vilmos (1 tanuló).

A IV/B osztályból: Bogdány Márton, Erdődi Endre (Tf. gy.) (2 tanuló).

A VI. osztályból: Franck Richard, Mazgon Vilmos (2 tanuló).

A VII. osztályból: Fekete József (Tf. gy.), Weil Elemér (2 tanuló).

VII. *Féltandijmentes volt az első félévben, de évközben nyert osztályzata alapján tandijfizető lett vagy kilépett:*

Az I/A osztályból: Braun Béla, Braun Miklós, Novák Géza, Schlesinger Andor (4 tanuló).

Az I/B osztályból: Faragó László, Groszmann Andor, Gróza György, Hevesi Endre, Majoros József, Szende Jenő, Tavarnay Zoltán, Tyroler Samu (8 tanuló).

Az I/C osztályból: Knapp Lajos, Krén Jenő, Lanesarics Lajos, Nagy Sándor, Semotán Lajos, Szántó Imre, Székely Pál (7 tanuló).

A II/B osztályból: Franck Ödön (1 tanuló).

A II/C osztályból: Pruzsinszky József (1 tanuló).

A III/A osztályból: Goldberger Iván, Jeszenszky Tibor, Kasztor Géza, Koletár Sándor (4 tanuló).

A III/B osztályból: Steiner Ferenc (1 tanuló).

A III/C osztályból: Rosenzweig Géza (1 tanuló).

A IV/B osztályból: Pollák Adolf, Stuchly Lajos (2 tanuló).

Az V. osztályból: Dikán András (1 tanuló).

A VI. osztályból: Hübner Ede (1 tanuló).

VIII. *Más tanintézetből jöttek:* Huszár József IV/B, Byff Imre VII, egész mentesek.

Segitő egyesület.

Az 1911—12. tanév végén a Segitő Egyesület vagyona 14.460 korona 17 fillér volt.

Bevételek az 1913—14. tanévben:

Mult évi pénzmaradvány	31	K	44 f.
Mayer Ignác adománya az 1912—13. tanév végén	50	„	— „
Az V. o. gyüjtése az 1912—13. tanév végén	13	„	— „
Vajda Miklós magántanuló adománya	10	„	— „
Laub Lipót adománya	3	„	— „
Rongálások kártérítése címén az igazgató utján	80	„	— „
Rapp (Vecsés) adománya	10	„	— „
Reményi Zoltán IV/B. o. t. utján	10	„	— „
Hanák József adománya	5	„	— „
Segélyegyleti és tandíjmentességi ívek eladása	21	„	80 „
Füzetvásárlásból maradt, talált pénz és egyéb adomány	4	„	34 „
Takarékpénztárból	100	„	— „

A tanulók karácsonyi gyüjtése:

Az I/A. osztály gyüjtése	130	K	10 f.	
Az I/B. „ „	103	„	10 „	
Az I/C. „ „	201	„	— „	
A II/A. „ „	104	„	66 „	
A II/B. „ „	131	„	62 „	
A II/C. „ „	89	„	75 „	
A III/A. „ „	118	„	62 „	
A III/B. „ „	95	„	02 „	
A III/C. „ „	91	„	62 „	
A IV/A. „ „	161	„	98 „	
A IV/B. „ „	124	„	57 „	
Az V. „ „	199	„	48 „	
A VI. „ „	155	„	12 „	
A VII. „ „	80	„	68 „	
A VIII. „ „	53	„	12 „	1840 K 44 f
A bevételek összege				2179 K 02 f

Kiadások az 1913—14. tanévben:

Tankönyvek	1096	K	— f.
Tankönyvek kötése és javitása	507	„	18 „
Két tanuló jutalmazása à 50 K	100	„	— „
A Reif-alapból két tanuló à 20 K	40	„	— „
Egy tanuló havi segélyezése	100	„	— „
Tiz tanuló tandíjsegélye	225	„	— „
Két tanuló beiratási segélye	34	„	— „
Egy tanuló érettségi segélye	20	„	— „
Kártérités	2	„	80 „
Apró kiadások	2	„	30 „
Készpénzegyenleg	51	„	74 „
A kiadások összege	2179	„	02 „

Az egyesület vagyona:

1700 frt 4%-os magyar aranyjáradék	3400	K	— f.
5000 K 4%-os magyar koronajáradék	5000	„	— „
Kamatozó tőke	6419	„	96 „
Fel nem vett kamat	891	„	90 „
Készpénz	51	„	74 „
Az összes vagyon az 1913—14. tanév végén	15.763	„	60 „

A Segitő Egyesület könyvtárából a lefolyt tanévben 336 tanuló 3153 tankönyvet kapott használatra és pedig:

Az	I/A.	osztályban	11	tanuló	68 tankönyvet
Az	I/B.	„	19	„	138 „
Az	I/C.	„	20	„	156 „
A	II/A.	„	17	„	160 „
A	II/B.	„	14	„	95 „
A	II/C.	„	25	„	146 „
A	III/A.	„	19	„	251 „
A	III/B.	„	17	„	137 „
A	III/C.	„	30	„	284 „
A	IV/A.	„	20	„	205 „
A	IV/B.	„	36	„	343 „
Az	V.	„	21	„	232 „
A	VI.	„	25	„	347 „
A	VII.	„	33	„	348 „
A	VIII.	„	29	„	243 „

Az Egyesület könyvtárát Berényi Lajos volt tanítványunk 27, Kende Pál, Roder Imre 10—10, Pásztor 8, Mocsányi Pál, Török András, Kohn László 7—7, Lőwy Jenő, Kovács Andor, Bellasits Károly, Faragó Tíbor, Spitzer Ernő, Kell István, Kell Vilmos 6—6, Horvát Miklós, Kell László 5—5, Pogány Károly 4, Selmeczi, Szabó Jenő, Müller Jenő, Gáspár Endre, Kovács Ede, Bödör Lajos, Vörös 3—3, Mazgon, Lindner, Heisler, Mihalovits, Fleischmann, Salamon, Lebovits, Schwarzenberg, Pásztor, Lénárt 2—2, Eker, Glück, Szende, Rull, Kaucsár, Grünfeld, Katona, Deutsch, Szende, Fölker, Gergely, László, Heller, Braikoff, Lantos, Böhm, Nemes, Klein, Losits tanítványaink 1—1 tankönyvvel gyarapították.

A pesti izr. hitközség az elmult tanévben is az intézet 20 tanulóját látta el téli ruhával, 12 tanulót 3 téli hónapon át havi segélyben részesitett, 10 drb. hittani tankönyvet ajándékozott az Egyesületnek.

A Segitő Egyesület összes gyarapitói fogadják hálás köszönetünket az intézet és annak segitségre szorult tanítványai nevében.

IX. Szertárak és könyvtárak.

Az intézet szertárainak 1913. évi gyarapodását, az összes szertárak 1914 január hó 1-én való állományát, tehát az iskola egész felszerelését és annak értékét az alábbi táblázatos kimutatás tünteti fel:

A leltár jelzése és megnevezése		Az 1913. évi gyarapodás				Az összes állomány 1914. jan. 1.			
		Vétel	Ajándék	Érték		Vétel	Ajándék	Érték	
		db	db	K	f	db	db	K	f
I.	Iroda	15	—	202	50	600	—	2468	30
II.	Házi felszerelés	146	—	2979	14	1680	1	57047	98
III.	Természetrajz	70	—	619	05	1385	3	4739	05
IV.	Természettan	61	39	1033	77	699	82	18300	67
V.	Vegytan .	—	—	—	—	1390	32	5985	95
VI.	Geometria	18	1	420	10	614	415	3625	38
VII.	Szabadkézi rajz	1	—	70	—	824	14	2764	36
VIII.	Torna	—	—	—	—	254	160	7142	42
IX.	Földrajz	31	2	374	50	248	22	3211	58
X.	Agyagmintázás	—	—	—	—	229	11	605	0
XI.	Tanári könyvtár	168	333	2827	04	9635	4164	84 62	54
XII.	Ifjúsági könyvtár	143	2	855	—	4801	196	12214	47
	Összesen	653	377	9381	10	22359	5100	203067	79

A tanári könyvtárnak 1913. évi gyarapodását, valamint 1914. évi január hó 1-én való állományát és értékét az alábbi táblázatos kimutatás tartalmazza:

A csoport jelzése és neve		1913. évi leltári gyarapodás				Leltári állapot 1914. jan. 1.			
		Vétel	Ajándék	Érték		Vétel	Ajándék	Érték	
		darab		K	f	darab		K	f
A.	Történelem, archeologia	19	14	482	30	1307	167	12631	84
B.	Földrajz, statiszt. nemzetgazdaságt.	27	02	255	90	506	194	5896	46
C.	Magyar ny. és irodalom	25	04	233	20	1415	60	7984	36
D.	Német ny. és irodalom	13	12	576	26	964	157	7894	76
E.	Francia ny. és irodalom	25	—	197	36	1437	122	8070	35
F.	Angol és egyéb modern irod.	01	—	5	—	277	16	1120	62
G.	Görög és latin nyelvészet és irod.	02	—	14	40	108	95	591	24
H.	Mennyiségtan és természettan	16	25	242	30	909	498	9987	63
I.	Chémia	03	—	58	08	405	29	5090	94
K.	Természetrajz	08	09	99	54	759	166	6896	60
L.	Bölcsészet és paedagogia	10	14	115	30	807	140	6819	08
M.	Hygienia és torna	—	04	10	20	19	21	125	90
N.	Művészet és rajz	05	—	79	20	459	32	5468	14
O.	Lexikonok, szótárak	11	09	197	—	211	15	3480	72
P.	Iskolai értesitők	—	240	240	—	—	2450	2649	50
R.	Vegyesek	03	—	21	—	52	2	255	—
	Összesen:	168	333	2827	04	9635	4164	84962	54

A tanári könyvtár dolgozó szobájában az alább felsorolt folyóiratok és időszaki közlemények állnak állandóan a tanártestület rendelkezésére:

Akadémiai Értesítő; Állattani Közlemények; Annalen der Physik. (Beiblätter) Athenaeum.

Botanikai Közlemények; Bibliografia; Budapesti Szemle.

Chemiai Folyóirat. Chemiker-Zeitung.

Ethnographia és melléklete: a Magyar Nemzeti Muzeum Néprajzi Osztályának Értesítője. Emlékbeszédek; Értekezések — a nyelv- és széptudományok, — a társadalomtudományok, — a történelemtudományok köréből.

Földrajzi Közlemények; Földtani Közlöny.

Geographische Mitteilungen.

Herkules; Historische Zeitschrift; Hivatalos Közlöny.

Irodalomtörténet; Irodalomtörténeti Közlemények; Iparművészet.

Jó Egészség.

Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny; Középiskolai Mathematikai Lapok; Külkereskedelmi Forgalmunk Havi Eredményei; Literarisches Zentralblatt; Litorarisches Echo; Logos.

Mathemat. és Természettud. Értesítő; Mathematikai és Physikai Lapok; Magyar Etymologiai Szótár; Magyar Figyelő; Magyar Pedagogia; Magyar Irók Élete; Magyar Könyvszemle; Magyar Nyelv; Magyar Nyelvőr; Művészet.

Néptanítók Lapja. Nouvelles Annales de Mathematiques. Nyelvtudomány; Nyelvtudományi Közlemények.

Philologiai Közlöny; Prometheus.

Rajzoktatás; Revue de deux Mondes; Revue de Hongrie.

Statisztikai Havi Közlemények; Statisztikai Havi Füzetek; Statisztikai Heti Kimutatás; Századok.

Történeti Életrajzok; Történelmi Tár; Történeti Szemle; Tanszermuzeum Értesítője; Természettudományi Közlöny; Természettud. Közlöny Pótfüzetei; Ungarische Rundschau; Uránia.

Zeitschrift für analytische Chemie. Zeitschrift für das Realschulwesen; Zeitschrift für französische Sprache und Litteratur; Zeitschrift für phisikalischen Unterricht; Zeitschrift für Mathematik u. Physik.

X. Általános érdekü, avagy intézetünket illető rendeletek és intézkedések.

13618—1913. Sándorffy Miklós százados, Molnár Gyula és Havranek Tibor főhadnagyok az 1913—14. tanévre tanárokul való gyakorlati kiképzés végett az intézethez beosztattak (37).

21540—1913. Miniszteri rendelet a magyar stílus fokozottabb tanításáról (77).

140622—1913. A kádár-utcai párhuzamos osztályok uj tantermeinek felszerelési költsége utalványoztatik (78).

135273—1913. Miniszteri rendelet egy intézeti takaritónő alkalmaztatásának engedélyezéséről (136).

156731—1913. Rendkivüli felszerelési átalányok kérésénél kimutatást kell készíteni az (1910-től) ily cimen engedélyezett összegekről az engedélyező rendeletekre való hivatkozással (139).

162689—1913. Gör. kel. ünnepnapok kimutatása, melyeken az illető tanulók az iskolalátogatás alól felmentendők (164).

19556—1913. Engedély az iskola udvarán az 1913—14. tanévben létesitendő jégpályára (196).

58644—1913. Miniszteri rendelet az elhagyottakká nyilvánított kiváló tehetségü középiskolába járó gyermekeknek a tandijmentesség megadásánál különös figyelemben részesítéséről (269).

2131—1914. Főigazgató ur mélyen érzett részvétét fejezi ki Rombauer Emil igazgató elhunyta alkalmából s az igazgatói teendők ellátásával dr. Reichenheller Kálmán c. igazgatót bizza meg (302).

3090—1914. Binder Jenő r. tanár a tanév végéig szabadságot kap.

185334—1913. Miniszteri rendelet a leányoknak fiuközépiskolákba való felvételéről (375).

15397—1914. Jelentés teendő az alapítványok kezeléséről (449).

16936—1914. Dr. Theisz Gyula r. tanár nyugdijaztatása (506).

33804—1914. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur megengedi, hogy a jövő tanévben a III/C. és IV/C. osztályok tanulói együtt tarthassák tornaóráikat (514).

3351—1914. Főigazgatói utasítás az érettségi vizsgálatokról szóló kimutatások elkészítési módjáról (554).

43549—1914. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur megküldi a tanári könyvtár számára „A görög és római arcképművészet" c. művet (560).

46321—1914. Utalvány földrajzi, természetrajzi és művészettörténeti képek beszerzésére (573).

409. eln. sz.—1914. Főigazgató ur az irásbeli érettségi vizsgálatokra május hó 18., 19. és 20-ikát tűzi ki és tudatja, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1914. évi 43550. sz. rendeletével a szóbeli érettségi vizsgálatokra elnökül Fest Aladár tank. kir. főigazgatót küldte ki (580).

3817—1914. Főigazgató ur megengedi a tervbevett tankönyvváltoztatásokat (588).

3801—1914. Főigazgató ur közli, hogy a szeptemberi érettségi vizsgálat reáliskolai tanulók számára a VI. ker. áll. főreáliskolában lesz (589.)

30937—1914. A jövő tanévben megnyiló kádár-utcai párhuzamos osztály butor- és tanszerfelszerelésének utalványozása (620).

58915—1914. Miniszteri rendelet a nagy szünidei fizikai tanfolyamról ;643).

3909—1914. Főigazgató ur megküldi az irásbeli érettségi vizsgálati tételeket (650).

53120—1914. A párhuzamos osztályok tanszer- és háziátalánypótlékának kiutalványozása.

33722—1914. Budapest székesfőváros tanácsa 3 tanulónak 160—160 korona Szilágyi-féle ösztöndíjat utalványoz (705).

70693—1914. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur jutalomkönyveket küld (711)).

1264—1914. Az Országos Paedagógiai Könyvtár és Tanszermuzeum a VKM. 50267. sz. rendelete alapján pecsétminta és facsimile-oklevélgyüjteményt küld az intézetnek. (738.)

47118—1914. A nagyszünidei tatarozás költségeinek utalványozása (743).

4555—1914. Utasítás a népfölkelésre kötelezettek felmentése ügyében (744).

4170—1914. Utasítás a számadásoknak a megváltoztatott költségvetési év szerint való vezetésére (753).

52268—1914. A hittanárok nyugtatványainak láttamozására vonatkozó utasítás (754).

1661. eln. sz.—1914. A szerajevoi Julián-egyesületi középiskola bizonyitványainak érvényességéről.

71945—1914. A középiskolai reformra való tekintettel meg kell adni az intézet összes helyiségeinek méreteit és kimutatását.

XI. Az érettségi vizsgálatról.

Az 1914. évi június havi rendes érettségi vizsgálatra negyvennégyen jelentkeztek; közülök 42 első ízben, 2 mint ismétlő állott érettségi vizsgálatra. Előző tanulmányait 40 mint rendes, 3 mint magántanuló ebben az iskolában s egy, mint rendes tanuló, más intézetben végezte. Ezeken kívül 1 tárgyból javító érettségi vizsgálatra jelentkezett 1 tanuló.

A vizsgálatok írásbeli részét május hó 18., 19. és 20-án tartottuk meg. A tanker. kir. főigazgató úr a következő tételeket jelölte ki:

A magyar nyelv és irodalomból: „Lelki élet, jellemzés és szerkezet a Zrinyiászban, Zalán futásában és Buda halálában."

A német nyelvből szabad dolgozatul: „Wie werde ich die nächsten Ferien verbringen?" Fordításul magyarból németre: „Mozart requiemje."

A mennyiségtanból és pedig a) *az algebrából:* Budapest székesfőváros 1914 január 1-i értékkel 158,000.000 korona 4½ %-os kölcsönt vett fel. A kölcsön visszafizetése 1914. július 1-én kezdődik és 100 egyenlő részletben félévenként történik. Mekkora az annuitás?; b) a *geometriából:* Valamely gyár csonkakúp alakú medencét rendelt, melynek magassága $m = 1$ méter, űrtartalma pedig $v = 3000\ dm^3$ A fedőkör sugara 1½-szer akkora legyen, mint az alapkör sugara. Mekkorára kell választanunk a körök sugarait?

A német nyelvből ez évben 5 tanuló választotta a szabad dolgozatot.

Az írásbeli dolgozatok eredményét az alábbi táblázat tünteti fel:

A vizsgálat tárgya	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen
Magyar	4	12	25	3
Német	10	14	16	4
Mennyiségtan	18	13	11	2

A szóbeli érettségi vizsgálat június hó 24., 25., 26. és 27-én tartatott meg *Fest Aladár* tanker. kir. főigazgató úr elnöklete alatt. Ennek eredményét csakis intézetünk jövő évi Értesítőjében tehetjük közzé.

XII. A jövő tanévre s a tanulók fölvételére vonatkozó közlemények.

Felvétel más reáliskolákból

Tanulók a főreáliskola bármely osztályába fölvehetők, ha ki tudják mutatni, hogy az előző osztályt nyilvános reáliskolában legalább is elégséges eredménnyel végezték. Gimnáziumból, vagy bármely más középiskolából átlépni szándékozó tanulók csak úgy vehetők föl, ha a két iskola megelőző osztályainak különbözeti tantárgyaiból fölvételi vizsgálatot tesznek. *A fölvételi vizsgálat díja 20 korona.*

Gymnasiumból. Polg. iskolákból.

Felvétel az első osztályba. Szül. bizonyitvány.

A tanintézet I. osztályába szabályszerüen csak oly tanuló léphet, ki a 9. évet betöltötte s 12 évnél nem idősebb. *E körülményt születési anyakönyvi kivonattal kell igazolni.* A fölvételhez továbbá nyilvános népiskolától nyert bizonyítvánnyal kell igazolni, hogy a tanuló a népiskola 4 alsó osztályát jó sikerrel végezte. Ennek hiányában fölvételi vizsgálatra bocsáttatik a tanuló, amelynél hasonló mérvü képzettségről tesz tanuságot. *E vizsgálat díja ugyancsak 20 korona.*

Himlőoltási bizonyitvány.

Ezenkívül minden tanuló tanintézetünkbe való első beiratásakor az 1887-ik XXII-ik, a himlőoltást szabályozó törvénycikk értelmében hiteles bizonyítvánnyal igazolni tartozik, hogy beoltatott. Akik ezt nem tudják kellőleg igazolni, azokat a ker. előljárónál, mint közegészségügyi ellenőrző közegnél bejelenti az intézet s az illetők hivatalból foganatosítandó, esetleg újból történő beoltásáról gondoskodni fog.

Ennek folytán a szülők gyermekeik himlőoltási bizonyítványainak beszerzésére s a fölvételkor való előmutatására kötelezettek.

Minden tanuló első fölvételére személyesen és rendszerint atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azoknak valamely külön megbizottja kíséretében tartozik az igazgatóságnál jelentkezni.

Szülők helyettese.

Nem az intézet helyszinén lakó szülők vagy gyámok, gyermekük vagy gyámfiok fölvételekor *alkalmas helyettest tartoznak* irásban bejelenteni, kire a házi felügyelet és nevelés tekintetében kötelességüket és jogukat átruházzák. A szülők és gyámok minden erre vonatkozó változást irásban tartoznak az igazgatóságnál bejelenteni.

Beiratás ideje

Az első osztályba jelentkező tanulók felvétele június hó 30-án, a főreáliskola épületében történik. A II—VIII. osztályokba való felvétel azok számára, kik az intézetnek a folyó tanévben tanulói voltak, június hó 22-én az illető osztályokban.

A tanévvégi beiratás a jövő tanévre való felvételt biztosítja a tanulóknak. Szeptemberben jelentkező volt tanuló nem számíthat többé biztosan felvételre s mert évről-évre nagyobb számmal kiszorulnak későn jelentkező tanítványaink, tanulóink szüleinek nagyon ajánljuk fiaiknak a tanév végén való beiratását.

Más iskolából átlépő tanulók csak szeptember hó három első napján iratkozhatnak be, amennyiben az egyes osztályokba felvehető létszám még nem telt be.

A tanév ünnepélyes megnyitása szombaton, szeptember 5-ikén történik.

A jövő tanévben előreláthatólag három első, három második, három harmadik és három negyedik osztály fog megnyílni; az I/C., II/C., III/C. és IV/C. osztályok a Kádár-utca 10. sz. alatti bérhelyiségben fognak elhelyeztetni.

Ezen osztályokba első sorban azon tanulókat osztjuk be, akik a Lipót-körúttól északra laknak, vagyis, akik vasuton (újpesti villamoson) járnak be az iskolába, minthogy ezek ide a legrövidebb úton juthatnak el.

Szeptember 6-ika után jelentkező tanulók késedelmük okát *hitelesen* tartoznak igazolni; szeptember hó 10-én túl az igazgató nem vehet föl többé tanulót, bármely oka volt is mulasztásának: a fölvételt ezentúl csak a tankerületi kir. főigazgató úr engedheti meg.

Fizetendők a beiratáskor.

Kivétel nélkül minden tanuló tartozik beiratásakor 10 K fölvételi, 2 K könyvtárdíjat, 1 K-t értesítőre, 2 K-t szem-

léltető oktatásra, 1 K-t kirándulási alapra és 1 K-t kártérítésre, összesen tehát 17 koronát fizetni. *Ezen díjak fizetése alól fölmentésnek nincs helye.*

Az évi tandíjat a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 1893. évi 58.636 sz. a. kelt rendeletével évi *60 koronában* állapította meg.

Tandij.

A tandíjak kezelése s a tandíjmentesség elnyerése iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1913. évi 3038. eln. számú rendelete kapcsán megjelent szabályzatával intézkedett. E szabályzatból a tanulóink szüleit közvetenül illető intézkedéseket az alábbiakban közöljük.

1. §. Minden rendes- és magántanuló, ki a tandíjfizetés alól felmentve nincs, tandíjat fizet. A tandíj összegét a vallás- és közoktatásügyi miniszter határozza meg. (Ezen intézetben a tandíj évi 60 K.)

Tandijfizetési határnapok.

2. §. A tandíjat négy egyenlő részletben kell fizetni; az első részletet *október 15-ig*, a másodikat *december 3-ig*, a harmadikat *március 15-ig*, a negyediket *május 3-ig.*

A tandijfizetés módja.

3. §. A tandíjak a tandíjkezelő által hivatalból és minden ellendíj nélkül kiadandó befizetési lapok segélyével a m. kir. postatakarékpénztár útján fizetendők le. A lefizetés a postatakarékpénztárnak bármely postahivatalánál történhetik.

4. §. A tandíjak befizetésére szolgáló postatakarékpénztári befizetési lapok az első részletre vonatkozólag a beiratkozás alkalmával, a többi részletekre vonatkozólag pedig legkésőbb az esedékesség előtt egy hónappal a tandíjfizető tanulók között kiosztandók.

5. §. A befizetési lap négy részből áll, úgymint: a szelvényből, az elismervényből, a tulajdonképpeni befizetési lapból és a könyvelési szelvényből. Befizetés alkalmával a tanuló vagy szülő (gyám) az elismervényt, a befizetési lapot és a könyvelési szelvényt a szövegnek megfelelően tintával olvashatóan kitölti és a pénzösszeggel együtt a közvetitő postahivatalnak átadja. A befizetési lapot a tényleges befizetés napjával kell keltezni. A postaalkalmazott a pénzt átveszi, a lapot lebélyegzi, az elismervényt aláírja és ezt a tu-

lajdonképpeni befizetési lap levágása után nyugta gyanánt a befizetőnek kiszolgáltatja.

6. §. A tandíj lefizetésének a személy tekintetében való igazolására a befizetési lapok „szelvény"-én és „befizetési lap" elnevezésü részén a tanuló neve és az általa látogatott osztály — mindenkor még a befizetés előtt — tintával olvashatóan reáírandó.

A tanuló neve és az általa látogatott osztály a „befizetési lap" elnevezésü részén a befizető neve részére fentartott helyen tüntetendő fel.

A közvetítő postahivataltól visszaadott elismervényt és szelvényt egymástól elválasztani nem szabad. *Ez a tanulónak a tagdíj lefizetéséről nyugtatóul szolgál, általa megőrzendő és a tandíjkezelőnek felszólítására bemutatandó.*

10. §. *Rendkívüli esetekben szoros kivételképpen a befizetés közönséges postautalvánnyal is történhetik.* Ilyenkor a postautalványt a föladó: „A m. kir. postatakarékpénztárnak V. kerületi állami főreáliskola Tandíjkezelés 34.354. csekk-számlája Budapesten" címzéssel látja el.

Tandíj-mentesség.

11. §. A tandíj fizetése alól való felmentést az intézetbe beírt rendes tanulók után a minisztérium által engedélyezett százalékának határáig (ezen intézetben 20%), a tanári testület meghallgatása mellett, az intézet igazgatója adja meg.

A tandíjmenesség nemcsak a tandíj egész összegére, hanem annak felére is kiterjedhet.

13. §. A tandíjmentességet a tanulónak az intézeti igazgatóhoz címzett szabályszerű folyamodványban kell kérnie. A folyamodványhoz melléklendő a tanuló szüleire, vagy ha árva, saját személyére vonatkozó és egy évnél nem régibb keltezésü hatósági szegénységi bizonyítvány, továbbá, ha előzőleg más intézet tanulója volt, az iskolai bizonyítvány, illetőleg félévi értesítő.

Középiskolai és ezekkel egyenrangu tanintézetek tanárainak és iskolaszolgáinak, továbbá polgári és elemi népiskolai tanítóknak, középiskoláknál működő és elfogadott hitoktatóknak, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium hatósága alá tartozó tisztviselők és szolgák, m. kir. honvéd-

ségi, csendőrségi, közös hadseregben és haditengerészeti altiszteknek gyermekei szegénységi bizonyítvány nélkül is folyamodhatnak tandíjmentességért.

Folyamodni minden évben kétszer lehet: szeptember 15-ig és február 15-ig.

Ki nem menthető fel?

14. §. A tandíj fizetés alól nem menthető fel az oly tanuló,

a) aki nem képes szegénységét, vagy vagyontalanságát igazolni (kivéve a 13. §. második bekezdésében felsoroltakat);

b) aki az előbbi tanév, illetőleg időszak végén az erkölcsi magaviseletből rossz vagy kevésbbé szabályszerű érdemjegyet nyert;

c) aki a felsőbb osztályba való fellépésnél irányadó tantárgyak valamelyikében elégtelen előmenetelt tanusított;

d) és akinek az említett tantárgyakból, habár nem is volt elégtelen érdemjegye, de több volt az elégséges, mint a jeles és jó érdemjegye együtt.

Ki mentendő fel?

15. §. Oly szülők gyermekei, kik igazolják, hogy egyszerre három, vagy több gyermeket középiskolában, ezzel egyenrangu egyéb tanintézetben, tudományegyetemen, müegyetemen, felsőbb tanintézetben, polgári, kereskedelmi vagy ipari szakiskolában taníttatnak, szegénységi bizonyítvány nélkül is folyamodhatnak a tandíj elengedéséért és a féltandíj alól valamennyien fel is mentendők, ha iskolai bizonyítványuk, illetőleg értesítőjük a feltételeknek megfelel.

Az említett feltételek mellett tandíjmentességben részesítendők az állami gondozásban lévő elhagyott gyermekek, kiknek középiskolai továbbképzését a m. kir. belügyminisztérium engedélyezte.

Magántanulók.

17. §. Magántanulók a tandíj fizetése alól az igazgató által fel nem menthetők s ily tanulóknak kivételes esetekben való felmentése a vallás- és közoktatásügyi miniszternek van fenntartva. A felmentés, ha csak az illető miniszteri rendelet másképp nem intézkedik, csak azon tanévre szól, amelyről a tanuló magánvizsgálatot akar tenni.

Meddig érvényes a tandíjmentesség?

21. §. A tandíjmentesség mindig azon félévvel veszi kezdetét, melyben a mentesség megadatott. A mentesség érvénye az egész középiskolai tanulmányi időre kiterjed, feltéve, hogy folytatólag változatlanul fennállanak azok a feltételek, melyekhez a tandíjmentesség megtartása kötve van. (L. 22. §.) A mentesség a mondott feltételek mellett érvényben marad akkor is, ha az illető tanuló — esetleg évközben is — e szabályzat címében említett jellegü más középiskolába lép át.

A tanintézet ilyen változtatása esetében az illető tanuló korábban nyert tandíjmentességének érvényességét iskolai bizonyítványával, illetve utolsó félévi értesítőjével — melyekre évközben való átlépésnél az elbocsátási záradéknak is rá kell vezetve lenni — igazolni tartozik. Ha a tanuló ezt igazolni nem tudja, a szabályszerű tandíjat megfizetni köteles.

Tandíjmentességét megtartja továbbá az a tanuló, ki az első félév folyamán a megelőző alsóbb osztályba önként visszalép, még pedig addig, ameddig a tandíjmentesség feltételeinek megfelel; valamint megtartja az a tanuló is, kit hatósági vagy hatóságilag megerősített orvosi bizonyítvánnyal igazolt betegség következtében vagy figyelmet érdemlő egyéb fontos körülmények miatt az első félév, illetőleg a tanév végén osztályozni nem lehetett, utóbbi esetben akkor, ha az osztályt ismétli, vagy ha a Középiskolai Rendtartás 42. §-ában megállapított határidőn belül a tandíjmentesség fennállására megkívánt eredménnyel pótlóvizsgálatot tesz.

Tandíjmentesség elvesztése.

22. §. A tandíjmentesség élvezetét elveszti a tanuló:

a) ha magántanulóvá lesz, mely esetben a mentességet azon félév elejétől veszti el, melynek folyamán magántanulóvá lett;

b) ha bármi oknál fogva az intézetből kizáratik;

c) ha a tandíjmentes tanulónak, vagy annak, ki őt eltartani köteles, vagyoni helyzete kedvezőbbé lesz, mely esetben a mentességet a változás beálltát követő félévtől kezdve veszti el; ez az eset akkor áll be, ha az igazgató a beállott

kedvezőbb vagyoni viszonyokról az ennek bejelentésére kötelezett szülőtől (gyámtól) vagy más úton tudomást szerez.

d) a tandíjmentességet elveszti továbbá az a tanuló, ki az első félév, illetőleg a tanév végén:

az erkölcsi magaviseletből „rossz" vagy „kevésbbé szabályszerű" érdemjegyet nyert, ki a felsőbb osztályba való fellépésnél irányadó tantárgyak valamelyikében „elégtelen" előmenetelt tanusított;

nemkülönben, ha az említett tantárgyakból több az „elégséges", mint a „jeles" és „jó" érdemjegye együtt.

Ez esetekben tandíjmentességét a bizonyítványt, illetőleg értesítőt követő félévtől kezdve veszti el a tanuló.

A *c)* és *d)* pont alatt felsorolt esetekben az illető tanuló újból való felmentését csak akkor kérheti és tandíjmentességben csak akkor részesíthető, ha ismét megfelel mindazoknak a feltételeknek, amelyek alatt tandíjmentességért általában folyamodni lehet.

Egyéb intézkedések.

25. §. Azt a tanulót, ki a 8. §. értelmében a tandíjrészlet le nem fizetése miatt az intézet tanulóinak sorából töröltetett, az igazgató saját hatáskörében újból felveheti, ha a törléstől számított 8 napon belül a tandíjrészlet lefizetését postatakarékpénztári elismervénnyel bizonyítja és a késedelmet igazolni tudja. Ezentúl terjedő mulasztás esetében a felvételre az engedélyt alapos megokolás mellett csak a tankerületi főigazgató adhatja meg. Az igazgató elutasító határozata ellen a tankerületi főigazgatóhoz, ennek határozata ellen a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez lehet felebbezni. A felebbezés eltöltéig a tanuló az előadásokra járhat.

Oly kivételes esetekben, midőn a tandíjrészlet utólagos lefizetése a körülményeknél fogva biztosítottnak látszik, a kimondott törlés végrehajtását az igazgató felfüggesztheti és a tanulónak megengedheti, hogy az iskolát a 8 napon át is látogathatja.

26. §. A lefizetett tandíjrészletek az illető tanulónak az intézetből való kilépés vagy eltávolítás esetén sem téríthetők vissza. Épp úgy nem téríthetők vissza annak, ki évközben rendes tanulóból magántanulóvá lesz. Ha azonban ily ta-

nuló a jelen szabályzat címében érintett jellegü középiskolánál tesz magánvizsgálatot, előzőleg lefizetett tandíja vagy tandíjrészei beszámítandók annak a tandíjnak összegébe, melyet mint magántanuló ugyanarra az időre fizetni tartozik.

27. §. Az a rendes tanuló, ki évközben e szabályzat címében említett jellegü középiskolából hasonló jellegü középiskolába lép át, az e tanévre már lefizetett tandíjrészleteket újból megfizetni nem tartozik, ha a tandíjrészletek lefizetéséről hiteles elismervényt mutat fel és ad be.

32. §. Oly tanulónak, ki a tandíjat vagy annak egyes részleteit lefizette és később ugyanazon időtől számítva tandíjmentességben részesül, a lefizetett tandíjrészletek visszatérítendők.

Javító vizsgálatok.

Azon tanulók, kik két tárgyból nyernek elégtelen osztályzatot, — ha igazolni tudják, hogy *elmaradásuk önhibájukon kívül történt*, a tankerületi kir. főigazgató úr utján nyerhetik meg a javító vizsgálatra való engedély, melyért a szabályszerüen fölszerelt folyamodványokat *julius hó 6-ig* a tanintézeti igazgatóság utján kell benyujtani.

Több mint két tárgyból elégtelen osztályzatot nyert tanuló javító vizsgálatra nem bocsátható.

Az esetleges javító- és pótvizsgálatok agusztus hó 31-én 9—1 óráig fognak megtartatni, annak idején az iskola hirdető tábláján közzétett rend szerint.

Magán-vizsgálatok.

Magántanulók tanévenkint kétszer és pedig vagy a tanév végén (június hó második hetében) vagy a tanév elején (szeptember hó első hetében) az e célra esetről-esetre megállapított napokon tehetnek vizsgálatot. Nyolcadik osztálybeli magántanulók május hóban is bocsáthatók magánvizsgálatra, hogy ennek sikeres végzése után az intézet rendes tanulóival együtt tehessenek írásbeli érettségit. E magánvizsgálat május hó második hetében tartatik meg. — A június havában vizsgázni szándékozók kötelesek legkésőbb május hó 1-éig az intézet igazgatójánál szabályszerüen beiratkozni és ezen határidőig úgy a beiratási díjat (10 K, illetőleg ha értesítőre is tartanak igényt, 11 K), valamint a

tandíjat és vizsgálati díjat befizetni. Magántanulók, kik két osztályból tesznek egyszerre vizsgát, két évi tandíjat kötelesek fizetni.

A vizsgálati díj, mely egy osztályról szóló vizsga után 80, két osztályra szóló vizsga után 120 korona, kivételes esetben közvetlenül a vizsgálat előtt is befizethető.

Ha a vizsgázó előző osztályok tantervi különbözetéből is megvizsgálandó, a vizsgadíj 20 koronával emelkedik. A fizetendő tandíj ezzel nem változik.

Akik május hó 1-ig ilyképpen nem iratkoztak be, csak szeptember havában bocsáthatók magánvizsgálatra. Ezek augusztus hó 20-ikáig tartoznak szabályszerüen beiratkozni és egyuttal az összes esedékes díjakat lefizetni.

A jövő tanévben a szeptember havi magánvizsgálatok szeptember hó első hetében fognak megtartatni.

Latin nyelv. A tanintézetünk ötödik osztályába belépő tanulókat s azok szüleit e helyen továbbá még arra is figyelmeztetjük, hogy az ötödik osztállyal kezdődő *latin nyelvi* tanfolyamba a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 1891 december 23-án 86.074. sz. a. kelt rendelete értelmében minden, a negyedik osztályt elégséges előmenetellel végzett tanuló beléphet.

Tekintve, hogy a latin nyelvi tanfolyamnak sikeres végzése, illetőleg a latin nyelvi pótérettségi bizonyítvány megszerzése a reáliskolát végzett tanulónak az *orvosi és jogi pályát* is megnyitja, a latin nyelvi tanfolyamban való részvételt tanulóinknak a legmelegebben ajánljuk.

Chemiai gyakorlat. Az ötödik osztálytól fogva a tanulók részt vehetnek *a chemiai gyakorlatokon*, külön fizetendő 30 K tandíj és 4 K kémszerdíj fizetése mellett.

Mintázó tanfolyam. A IV—VIII. osztályu tanulók, mint rendkívüli tárgyat, heti egy-egy délutánon díjtalanul tanulhatják a mintázást is. A mintázó tanfolyamot Lantay Lajos szobrász tanár úr vezeti s a tanfolyamban résztvenni szándékozók szeptember hó 10-ig nála jelentkezzenek.

Részletesebb fevilágosításokat, esetleges levélbeli megkeresésre is a tanintézet igazgatósága ad.

I. A) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Bäck Ernő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Bolba Lajos	1	2	3	2	3	2	2	3	2	2
	Braun Béla	2	3	4	2	3	3	3	3	3	3
	Braun Miklós	2	2	4	2	3	3	4	3	3	3
5	Csonka Sándor	1	2	3	4	3	3	2	2	3	2
	Dezsény Miklós	1	2	1	2	2	1	2	2	1	1
	Diamant László	1	2	2	2	3	2	2	2	2	2
	Eppinger Tibor	1	3	4	2	3	2	2	3	3	2
	Feiner Pál	1	2	2	1	2	1	2	2	2	2
10	Fried László	1	2	3	2	3	3	3	3	3	3
	Frid Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Gerstenfeld Ármin	1	1	2	1	2	2	1	1	2	2
	Geöcze László	2	2	2	3	2	2	3	3	3	3
	Grosz Jenő	1	3	3	3	3	3	1	2	3	3
15	Hanák József	2	3	2	2	3	3	3	3	3	2
	Harsány György	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2
	Holzmann Gyula	2	2	3	3	3	3	3	2	3	2
	Hruza Kálmán	2	3	4	2	3	3	4	4	3	3
	Klein György	1	3	3	3	3	3	2	2	3	2
20	Klein Miklós	1	1	2	2	2	2	1	1	2	1
	Kolba Gábor	2	3	4	3	3	4	4	4	3	3
	Komlós Imre	1	2	3	3	3	1	3	3	3	3
	Kunvári Ödön	1	2	3	2	3	3	1	3	3	3
	Löderer Andor	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2
25	Lusztig Imre	1	2	3	2	3	1	3	3	2	2
	Medveczky Lajos	1	2	3	2	3	1	2	2	3	3
	Mihályfalvi László	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Marosi István	2	3	4	2	3	2	3	3	3	3
	Minzer Pál	2	3	4	2	3	3	3	3	3	3
30	Mocsányi László	2	3	3	2	2	3	2	3	3	3
	Neumann Ernő	1	3	3	3	3	2	3	3	3	2
	Novák Béla	2	3	3	4	3	3	4	4	3	3
	Novák Géza	2	3	3	4	3	3	4	3	3	3
	Olbrich János	1	1	1	2	3	3	2	2	2	2
35	Pollák Jenő	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Pollák Sándor	1	2	1	2	3	2	2	2	2	2
	Rada Endre	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Radó Kálmán	1	3	2	2	3	2	2	2	3	2
	Rechtnitz Gyula	1	2	2	1	2	1	1	1	1	2
40	Reinitz Béla, ism.	2	3	3	2	3	3	2	2	2	2
	Rockstroh Félix	vizsgálatlan maradt									
	Rosenzweig Gyula, ism.	2	2	3	2	3	2	2	2	3	2
	Róth Pál, ism.	2	2	3	3	2	1	3	3	3	2
	Sarlós Aladár	1	2	3	2	3	3	2	2	3	2
45	Schlesinger Andor	1	2	3	3	3	2	1	2	3	3
	Schütz Imre	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Seiden Emil	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
	Sirányi Jenő	2	1	3	3	3	1	3	3	3	2
	Stärk Béla	1	2	2	3	3	2	2	2	3	2
50	Steiner Tibor	1	2	4	2	3	3	3	3	3	3
	Szántó László	1	2	3	3	3	2	2	2	2	3
	Szeder Pál	1	2	3	3	3	1	2	2	3	2
	Tauber Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
	Timár Gyula	2	3	3	2	3	3	3	3	2	2
55	Ujlaky György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Versics András	1	3	4	3	3	3	4	4	3	3
	Villány Károly	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3
	Wahl Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
	Wilhelm József	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3
60	Wollner Ferenc	1	2	2	1	2	1	2	2	2	2
	Ziffer Nándor	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3

Kimaradt:

Kathona Géza 1913. IX. 20.

Magántanulók:

Ott Ödön
Román György
Wirth Pál

I. B) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet		Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz		Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Appermann József	1	3	3	3	3	3	2	2	3	2		
	Bosnyák Miklós	2	3	2	4	3	3	4	3	2	3		
	Brandl Lajos	1	1	2	2	2	1	2	1	2	2		
	Csanádi Gyula	2	1	2	2	3	3	1	1	2	3		
5	Dér László	1	3	3	3	3	2	3	4	2	2		
	Eichler Ödön	1	1	3	3	3	1	3	3	3	3		
	Faragó László	2	3	3	3	2	2	2	3	3	3		
	Felsenfeld Béla	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2		
	Gábor Endre	1	3	1	1	3	3	2	2	3	2		
10	Goldberger Oszkár	1	2	2	2	2	2	1	2	3	2		
	Grossmann Andor	2	3	4	4	3	4	4	4	3	3		
	Gróza György	1	1	2	3	2	3	2	2	3	2		
	Harmath Adolf	2	2	3	4	3	3	3	3	3	3		
	Heil János	1	2	3	3	3	3	1	2	2	2		
15	Heilig Ödön	2	2	3	3	3	3	1	2	3	2		
	Hevesi Endre	1	3	2	2	3	3	2	3	3	2		
	Horowitz László	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2		
	Imrédi György	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3		
	Kis Tivadar	1	3	3	4	4	4	3	4	3	3		
20	Klein Károly	1	1	2	2	2	1	2	1	2	2		
	Kohn Imre	1	1	2	2	2	3	2	2	2	2		
	Komáromi Miklós	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3		
	König Jenő	2	2	2	3	3	2	1	1	3	2		
	Löwinger Ákos	1	1	2	3	3	3	2	3	3	2		
25	Majoros József	1	3	3	4	3	3	3	2	1	3		
	Miernik Ernő	2	3	3	3	3	2	4	4	3	2		
	Moszát István	1	2	3	3	3	3	3	2	3	2		
	Németh Károly	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1		
	Normai Ernő	1	3	2	3	2	3	2	2	3	2		
30	Polacsek Tibor	1	1	2	2	3	1	2	1	3	2		
	Pollatschik László	2	2	2	2	2	2	3	3	3	2		
	Reisz Miklós	2	3	3	2	3	3	3	3	3	2		
	Rosenberg Emil	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2		
	Rosenzweig Pál	1	3	3	2	3	3	2	3	3	2		
35	Sárik József	1	2	2	3	3	2	2	2	3	2		

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Schenkengel Károly	2	2	3	3	3	3	4	3	2	3
	Schmelczer Kornél	1	2	3	3	3	3	3	2	3	2
	Schwartz Sándor	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Serény István	2	3	2	3	3	3	2	2	2	2
40	Stein László	1	2	3	2	3	3	3	3	2	2
	Steiner Sándor	1	2	3	1	3	2	3	2	3	2
	Szakács László	1	2	1	2	3	1	1	1	2	2
	Szende Jenő	1	3	3	3	3	3	2	2	2	2
	Tavarnay Zoltán	1	3	3	3	2	3	3	3	3	3
45	Tyroler Samu	2	3	4	4	4	3	3	3	3	3
	Várady Béla	2	1	2	2	3	3	2	2	2	2
	Vaskó Imre	1	3	4	3	3	3	3	4	3	3
	Virág Gyula	1	1	2	3	3	1	2	3	2	2
	Weisz Dezső	1	2	2	2	3	2	2	2	2	2
50	Weisz Ottó	2	3	3	2	3	3	3	3	3	2
	Weisz Pál	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Werkner Béla	1	3	2	2	2	2	1	1	2	2
	Wonke Rezső	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1

Kimaradt:

Ott Ödön ..... 1914. május 1-én.
Wirth Pál ..... 1914. március 1-én.

Meghalt:

Rauscher Ferenc ..... 1914. május 21-én.

I. C) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépirás	Tornázás
	Andrics József	1	3	2	2	3	2	3	2	3	3
	Antosch Rezső	1	1	2	2	2	3	2	2	2	3
	Bechmann Hermann	2	2	4	3	4	3	3	2	3	3
	Biermann Lipót	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2
5	Bilck Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Braun István	1	3	3	3	3	3	3	2	3	2
	Brown László György	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Davidovits Tibor	1	4	4	3	4	4	4	3	3	3
	Dikán Tivadar	1	2	3	2	2	2	3	1	2	2
10	Donáth Lajos	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Dürr Zoltán	1	1	3	3	3	3	4	3	3	2
	Entz József	1	2	2	2	3	3	4	3	2	2
	Frank György	1	2	3	2	2	2	2	2	3	3
	Frick Róbert	1	2	3	2	2	2	3	3	2	2
15	Fuchs Pál	1	3	3	3	3	3	2	2	3	3
	Gergely Endre	1	3	3	1	3	3	3	3	3	3
	Heisler Imre	1	1	1	1	2	1	2	2	3	2
	Hinsenkamp Ottó	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2
	Holzweber Imre	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3
20	Igmándy György	1	2	3	3	3	3	3	3	3	fm.
	Joó Tibor	1	2	3	3	2	2	2	2	2	1
	Juba Gyula	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Kanda József	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2
	Kopstein Andor	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3
25	Kortye Vilmos	1	2	4	3	4	3	4	4	2	1
	Kovács István	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Kräisell Kornél	1	2	3	3	3	3	3	2	2	2
	Krautblatt József	1	3	3	2	3	3	3	3	2	2
	Krén Jenő	1	2	3	3	3	2	3	2	2	3
30	Kunyik Gyula	1	2	3	3	2	2	2	2	3	fm.
	Lakos Tibor	1	2	2	2	3	3	2	2	3	3
	Lancsarics Alajos	2	1	3	3	3	2	2	2	2	3
	Lányi Ottó	1	2	3	3	2	2	2	3	3	3
	László György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
35	Nagy Kálmán	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépirás	Tornázás
	Nagy Sándor	2	2	4	4	4	3	4	3	2	3
	Neumann Tibor	1	3	3	3	3	3	3	4	3	3
	Osváth László	2	2	4	4	4	4	4	4	2	3
	Paál József	1	2	2	2	2	1	3	2	3	3
40	Paár Ede	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Reichner Ferenc	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2
	Schmidt István	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1
	Simon Géza	1	2	2	3	3	2	3	2	2	2
	Steinberger István	1	3	2	1	3	3	3	3	2	3
45	Steiner Ferenc	1	1	1	2	2	2	2	3	2	2
	Szabó Géza	1	2	3	3	3	2	3	2	2	3
	Szántó István	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Szász Arisztid	1	3	3	3	3	2	2	3	3	2
	Szegő Tivadar	1	2	2	2	3	3	2	2	2	3
50	Székely Pál	1	3	3	3	3	2	3	3	3	3
	Trszek Ágoston	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1
	Vadász Mihály	1	1	2	2	3	2	2	2	3	3
	Varinszky Gyula	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2
	Vitál Sándor	1	1	1	1	2	1	1	1	2	fm.
55	Weisz Frigyes	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Weisz Sándor	1	1	2	2	2	3	2	2	3	2
	Wittenberger Ernő	2	2	3	3	3	2	2	2	3	3

Kimaradtak:

Berta Kálmán 1914. január 1.
Knapp Lajos 1914. március 10.
Sax Ágoston 1914. január 31.
Szemotán Alajos 1914. március 12.
Zámborszki Dezső 1914. február 19.

Magántanuló:

Grünspan Béla (vizsgálatlan)

II. A) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Adler Frigyes	1	3	2	2	2	2	3	2	2	2
	Anhalt Manó	2	3	3	3	3	3	1	3	3	1
	Bauer István	1	2	2	2	1	1	1	1	2	2
	Bányai Tibor	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1
5	Biró Tibor István	2	3	3	3	3	2	2	3	4	2
	Braun József	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2
	Dénes Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
	Deutsch László	1	2	3	3	1	2	2	2	3	2
	Dukesz István	1	2	3	2	2	3	1	1	1	1
10	Ehrenstein György	1	2	3	3	2	1	2	1	1	2
	Faragó Tibor	1	3	3	3	2	2	3	3	3	2
	Flammer Izsák	1	2	3	3	1	1	2	3	3	3
	Fodor György	vizsgálatlan maradt									
	Glück Miklós Bertalan	1	2	3	3	3	2	1	3	3	3
15	Grósz Sándor	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Gruber Lajos	1	3	4	4	3	3	4	4	3	3
	Grünwald Jakab Ferenc	1	2	2	2	1	2	2	3	3	2
	Heilig Imre	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2
	Jaeger Henrik	2	3	3	3	2	1	3	3	3	2
20	Katona Győző	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Kaucsár Géza	1	1	3	3	1	1	3	3	3	2
	Káplán Dezső ism.	1	1	3	3	3	3	3	3	2	2
	Kell István	1	2	2	2	1	2	3	2	2	2
	Kell László	1	2	2	2	1	3	3	2	2	2
25	Kemény Tibor	2	2	3	3	3	2	2	3	3	2
	Képes Endre	1	2	3	3	1	1	2	2	3	2
	Klein Béla	1	2	3	3	1	1	1	2	2	2
	Klein József	1	2	2	2	2	1	3	3	3	2
	Kornfeld Imre	1	2	2	2	2	1	2	2	1	2
30	Korvin István	1	3	2	3	1	1	3	2	2	2
	Kunst Zoltán	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1
	Laufer Sándor	1	3	3	4	3	2	3	3	3	3
	László Endre	1	3	2	2	3	2	1	1	2	2
	Lefkovits Ede	1	1	3	3	1	3	2	2	2	1
35	Link László	2	2	3	2	3	2	1	3	4	2

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Termés etrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépirás	Tornázás
	Lövy László	1	3	3	4	3	3	3	3	2	3
	Lukács József	2	3	2	3	3	2	3	3	2	2
	Müller Jenő	1	2	2	3	2	1	1	2	3	3
	Nagy Imre	2	3	4	3	4	4	4	4	3	3
40	Reichenberg Lajos	1	3	4	4	3	2	4	4	4	2
	Reisz Zoltán	1	3	3	2	3	3	2	3	2	2
	Rodosi János	2	2	3	3	2	2	3	2	3	3
	Rohner János ism.	1	1	3	3	1	1	3	2	1	2
	Roseth Imre	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2
45	Rosner Károly	1	2	1	1	1	2	2	2	3	2
	Rottmann Ferenc	1	3	3	3	3	1	3	3	2	2
	Schnitzler Miklós	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Spitzer Ernő	1	2	2	2	1	1	1	1	1	2
	Seyberl Jenő	1	1	3	2	2	2	3	2	2	3
50	Stern László	2	3	4	3	4	4	4	4	2	2
	Szántó István	1	3	3	3	2	2	2	3	3	3
	Szegő Lipót	1	3	3	3	3	3	4	3	3	2
	Szendrényi Jenő	2	3	4	4	1	1	3	3	2	1
	Takács Lajos	2	3	3	4	3	3	3	3	2	1
55	Tóbiás Tivadar	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2
	Trepper Pál	1	3	2	2	3	3	3	3	3	3
	Végvári Károly Aurél	1	1	1	1	2	1	3	3	3	2
	Weinberg László	1	2	2	2	3	2	3	2	4	2
	Weiszfeiler Gyula	1	2	2	2	1	1	1	2	3	1
60	Wohninland László	1	1	3	3	3	2	3	3	2	1
	Wurfer Béla	1	2	3	3	3	2	3	3	3	1
	Zwick János	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Kimaradt:

Lichtenstein Pál, 1914. márc. 2.

II. B) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Tarmészetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépirás	Tornázás
	Adler Miklós	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Aschner Miklós	1	2	1	2	3	2	3	3	2	2
	Barta Gyula	1	1	2	1	2	2	1	1	2	2
	Bodó József	1	1	3	3	4	3	3	3	3	3
5	Braun Pál	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
	Buchsbaum Andor	1	2	2	2	3	3	3	3	3	3
	Dessewffy Emil	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Drucker Endre	1	1	1	1	3	1	2	3	2	1
	Eckstein Miklós	2	3	3	3	3	2	3	3	4	2
10	Ehrmann Ernő	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2
	Erdős József	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
	Fischer György	2	3	3	2	3	3	3	3	4	2
	Frank Ödön	2	2	3	2	3	3	3	3	3	2
	Geöcze Zoárd	1	2	2	3	2	2	3	3	3	1
15	Grósz János	1	2	2	2	3	2	3	2	3	2
	Győrváry Sándor	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
	Hoffmann Győző	1	3	2	2	3	3	3	3	3	2
	Horvát Ernő	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2
	Horvát Pál, ism.	2	3	2	3	3	3	4	3	4	2
20	Kálmán Andor	1	3	3	3	3	3	4	4	3	3
	Kálny Lajos	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Keményffi Gábor	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Klingler Hugó	1	2	3	3	3	3	3	3	2	2
	Krausz Milán, ism.	2	3	3	2	2	3	4	4	3	2
25	Kux Miklós	1	3	2	2	3	3	3	3	3	2
	Lendvay Mihály	1	1	2	3	3	1	2	1	2	2
	Liferant Károly	1	2	1	1	3	3	3	2	3	2
	Lovasi Károly	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
	Magyar Balázs	2	3	2	2	3	3	3	3	2	1
30	Mende László Ferenc	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2
	Meisel János	2	3	2	2	3	3	3	3	4	1
	Naschitz Tibor	2	3	2	2	3	3	4	3	2	1
	Pártos György	1	2	2	2	3	2	3	3	2	2
	Polgár György	1	1	2	2	3	1	2	2	2	2
35	Rada István	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Reischl István	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ródosi Pál	2	3	3	2	2	3	3	3	4	1
	Salzberger Lipót	1	1	2	1	2	2	1	1	2	2
	Schmidt Viktor	1	1	2	1	2	1	2	2	2	2
40	Schwarc Imre	1	3	3	2	3	3	3	3	3	2
	Singer Leó	1	1	2	3	3	2	2	3	2	2
	Süsz Pál	1	3	3	2	3	3	3	3	4	3
	Spitzer Mór	2	3	3	2	3	2	3	3	3	1
	Spitzer Pál	2	3	2	2	3	2	3	3	2	1
45	Sternberg Ferenc	1	3	2	2	3	3	4	3	3	2
	Szauer László	1	3	2	2	4	3	3	3	2	2
	Szeder Béla	1	3	3	3	3	3	3	3	4	2
	Szilágyi Dezső	1	2	3	3	3	3	4	3	3	1
	Tarján Ármin	1	2	3	3	3	2	3	3	2	3
50	Tänzer Pál	2	3	3	2	3	3	3	3	3	2
	Tetétleni Pál	1	1	2	1	2	1	2	2	3	2
	Triebvasser Károly	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Tusák László	1	1	2	2	2	3	3	2	3	2
	Vitéz László, ism.	2	3	3	2	3	3	3	3	2	2
55	Wachsmann István	1	3	1	2	2	3	3	2	2	2
	Wald Imre	1	2	1	1	3	3	2	3	3	2
	Weisz Imre	1	2	1	1	2	2	1	1	2	2
	Wiesner László	1	2	3	2	2	3	2	3	1	2

Kimaradtak:

Deutsch László IV. 17.
Guttmann László X. 27.

II. C) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépírás	Tornázás
	Anderlik László	2	2	3	3	3	3	2	2	2	2
	Auspitz Andor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Balázs István	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2
	Barna György	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2
5	Bábiczky Ferenc	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3
	Bellosits Károly	1	2	3	3	3	2	3	2	2	3
	Biró Miklós	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Dvornitzky Tibor	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3
	Engel László	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3
10	Erényi Pál	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Feleki Tibor	2	2	3	3	3	3	4	3	4	3
	Fenyő Béla	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Giustini Elemér	1	3	3	4	4	3	4	4	4	3
	Grosz Sándor	1	1	1	2	2	2	2	1	2	3
15	Győri Vilmos	2	1	3	2	3	2	3	3	4	3
	Háhn Lajos	1	2	3	2	3	3	3	2	2	3
	Hegedüs Antal	1	2	3	3	3	2	3	3	2	3
	Hoffer László	1	2	3	3	4	3	4	3	3	3
	Hoffinger Ödön	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2
20	Jenich Pál	2	1	3	2	2	2	3	2	1	2
	Jockl Emil	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1
	Kaczur József	2	3	3	4	4	3	4	4	3	3
	Kohn László	1	1	2	1	3	2	2	2	2	1
	Körner Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
25	Kunz Aladár	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Lenhárdt Gusztáv	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3
	Lichtmann Endre	1	2	2	3	2	2	3	2	3	fm
	Lővinger Emil	1	2	3	3	2	3	3	3	2	3
	Lukács József	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2
30	Meleg Dezső	1	1	3	3	3	2	2	2	3	2
	Mészáros Miksa	1	2	3	3	2	2	3	2	1	2
	Moldrik Géza	1	2	3	3	3	3	3	3	2	2
	Neu Ottó Pál	1	2	3	3	3	3	3	3	3	fm
	Politzer Pál	1	2	3	2	3	3	3	2	4	3
35	Pongrácz Károly	1	1	2	2	2	2	2	2	2	fm
	Pruzsinszky József	1	1	3	3	2	2	2	2	3	fm

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szépirás	Tornázás
	Rapp János	1	2	3	4	3	2	3	2	2	3
	Reiner Imre	1	1	2	3	2	2	2	2	2	2
	Rockenstein Lajos	1	3	3	3	3	3	2	3	2	3
40	Rosenfeld Károly	2	2	3	2	3	2	3	3	2	3
	Rosenzweig Géza	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2
	Sándor Ernő	1	2	3	4	4	3	4	3	3	2
	Scheer Nándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Schwartz Jenő	1	2	3	3	3	2	2	2	2	2
45	Schwitzer Imre	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3
	Spitzer Pál	1	1	2	2	3	2	2	3	2	1
	Steinberger Sándor	1	1	3	3	2	2	2	1	2	2
	Strauber Andor	1	2	3	3	3	2	3	2	3	3
	Stuchly Béla	1	2	2	3	3	3	3	3	2	3
50	Trutzl Kálmán	1	1	3	3	2	2	2	2	3	2
	Vadas Imre	1	1	1	2	1	1	2	2	3	2
	Weinmann Zoltán	1	1	3	3	3	2	2	2	3	1
53	Weisz Pál	1	1	2	3	3	3	3	3	3	2

Kimaradt:

Münch János 1914. márc. 15.

III. A) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Balassa András ...	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3
	Bárdos Árpád	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Benkő Dénes	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
	Berger György	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
5	Bild Frigyes	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2
	Braikoff Gusztáv ..	2	2	3	2	3	3	3	2	3	2	2	1
	Dénes Jenő	1	2	3	2	3	3	3	3	2	2	1	2
	Deutsch Gusztáv ..	1	1	2	1	2	1	1	1	2	2	2	2
	Deutsch Zoltán ...	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
10	Dietl Hubert	2	2	3	2	3	2	2	3	2	3	3	2
	Ehrlich Gusztáv ..	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Eisele László	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	3
	Fischer János	1	3	3	3	4	3	2	3	2	3	3	2
	Fischer Pál	2	3	2	1	3	2	2	3	3	2	3	2
15	Gábor György	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2
	Gáspár Endre	2	3	4	3	3	4	3	3	3	3	2	2
	Glück Manó	2	3	3	2	2	2	1	3	2	2	3	1
	Goldberger Iván ..	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Grünfeld Ármin ...	1	2	2	1	1	2	1	3	2	1	2	2
20	Heller Tibor	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2	1
	Hirsch Miklós	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2
	Hujber Géza	2	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	2
	Jeszenszky Tibor ..	1	2	3	3	4	3	3	2	3	3	2	1
	Jorde Róbert	2	2	4	2	4	3	3	3	4	4	3	2
25	Kalmár Lajos	1	2	2	2	3	3	1	2	2	3	2	2
	Kasztor Géza	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Katona Ferenc	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Kell Vilmos	1	3	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2
	Kemény Géza	2	3	3	2	4	3	3	3	4	3	3	2
30	Klein Ferenc	1	2	2	2	2	2	3	3	2	3	3	3
	Koletár Sándor ...	1	2	3	3	3	3	4	3	3	3	3	1
	Komáromi Béla ...	2	3	3	3	4	4	3	3	3	3	2	1
	Krammer György .	2	2	3	2	3	2	3	2	2	3	3	2
	Kúnvári László ...	1	1	2	1	2	2	2	3	2	2	3	2
35	Kux Sándor	1	2	2	2	2	3	2	3	2	1	3	2

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Lemberger Pál	1	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2
	Lovas László	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2
	Malasits Zoltán ...	1	2	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2
	Mihálovics József .	2	2	3	4	3	3	3	3	4	3	3	2
40	Nádas Endre	1	3	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2
	Pintér Ferenc	2	2	2	3	3	3	3	3	2	2	1	1
	Pollák Imre	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2
	Reichárd László ...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Richter Viktor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
45	Róna Géza	2	3	3	2	3	3	4	2	3	3	2	3
	Rose Oszkár	2	3	4	3	4	4	4	3	4	3	2	2
	Schachtitz Frigyes.	1	2	3	2	3	2	2	3	3	3	2	2
	Schuckert Frigyes .	1	1	3	2	3	3	3	3	3	3	4	2
	Spitzer István	1	2	2	2	3	2	2	3	3	3	3	2
50	Stahl Ferenc	1	1	2	1	2	1	1	2	2	1	1	2
	Steiner Andor	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3	4	3
	Szegő István	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1
	Szende József	1	2	3	2	3	2	3	2	1	1	3	3
	Szlovák Imre	1	1	2	1	3	1	1	3	3	3	3	3
55	Telbisz Róbert	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1
	Wald György	1	2	3	2	3	2	1	2	3	3	3	2
	Wekerle Imre	1	2	3	3	3	2	3	3	3	4	3	2
	Wisinger Vilmos ..	1	3	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3
59	Zwack György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1

Kimaradt:

Gáspár Imre 1914 május 1.

Magántanuló:

Elsner Pál

III. B) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Anhalt Jenő	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
	Ábrahám Alfréd ...	2	2	4	3	3	4	3	3	3	3	3	3
	Bamberger Frigyes .	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3
	Bäuml Ernő	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3
5	Berger Andor	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1
	Bödör József ism...	1	1	2	3	2	1	3	3	3	3	1	1
	Bödör Lajos	1	2	2	3	2	2	3	3	3	3	1	2
	Burg Mihály	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Dér Pál	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
10	Droth Pál	1	2	2	3	2	2	3	3	3	3	2	3
	Frankl Tivadar ...	2	3	3	3	4	3	3	3	4	3	3	3
	Fried Pál	1	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	m
	Fuchs Jenő	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3
	Gara Béla	1	3	4	4	4	4	3	3	4	3	3	3
15	Gassner Andor	2	2	3	2	2	2	2	2	1	1	3	1
	Gál István	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1
	Guttmann Imre ...	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3
	Heller Vilmos	1	1	3	3	2	3	3	2	3	3	2	2
	Horn Gusztáv	2	3	3	3	4	3	3	3	3	2	2	m
20	Hufnagl Imre	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3
	Kabos Imre	1	1	1	1	2	1	1	1	2	3	3	m
	Klein Rezső	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	3
	Kuttn László	2	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3
	Langsfelder Endre .	1	3	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3
25	Láng Béla	2	3	2	3	2	2	2	3	2	2	2	2
	Lebovits Bernát ...	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3
	Lichter József	1	1	2	2	2	1	2	1	1	2	3	2
	Lukács Mihály	2	3	1	2	2	2	2	1	3	2	2	3
	Markstein Mihály ..	2	3	3	3	4	3	3	3	4	4	3	3
30	Nagy Imre	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
	Neumann Zoltán ..	v i z s g á l a t l a n											
	Noszlopi László ...	1	1	2	3	2	2	3	3	3	3	2	3
	Olbrich László	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Pollák Imre	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
35	Rottmann Richárd .	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Salamon Zoltán ...	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Sarbó Leó	1	2	1	2	3	2	3	3	3	3	3	m
	Schlesinger Vilmos .	1	3	4	3	4	3	3	3	3	3	3	m
	Schreyer István ...	2	3	2	2	1	2	3	3	3	3	3	3
40	Schwarz Kálmán ..	2	3	4	4	3	3	3	3	3	4	3	2
	Schweitzer Miklós .	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1
	Somogyi Győző ...	vizsgálatlan											
	Steiner Ferenc	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3
	Steiner Frigyes	1	3	4	4	4	4	4	3	4	3	3	3
45	Stöcker Alfréd	2	3	3	3	4	3	3	3	4	4	2	3
	Szabó Béla	1	2	4	4	4	4	3	3	4	3	2	3
	Szabó Sándor	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Szász István	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	3
	Székely Ferenc	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3
50	Teszár József	2	2	3	3	3	3	3	2	4	4	3	3
	Ullmann György ..	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2

Kimaradt :

Pogány Károly május 1.
Schwarz Sándor március 15.

III. C) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Andée Frigyes	1	2	3	3	3	4	3	3	3	2	2	3
	Basch György	1	2	2	2	3	2	2	1	1	1	1	2
	Bilek Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Boczkó László	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
5	Bohos Lajos	1	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2
	Böhm Tibor ism.	1	3	3	3	2	2	3	3	3	2	3	fm
	Csókásy István	1	2	2	2	2	3	2	2	1	1	1	2
	Czinder Antal	2	3	4	4	4	4	4	3	4	4	4	3
	Dürr József	1	1	3	3	3	1	2	1	1	2	2	2
10	Engel Imre	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	2	1
	Fodor István	1	3	3	3	2	3	2	2	1	2	3	3
	Frank László	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Gabos Imre	1	3	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3
	Halmos Imre	1	1	3	3	3	2	3	3	2		2	1
15	Heisler Béla	1	3	3	3	4	3	4	3	3	3	3	3
	Hofmann István	2	3	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3
	Horvát Imre	1	2	2	2	3	3	2	1	2	2	3	3
	Horváth Tibor	1	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3
	Kastner Hugó	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	fm
20	Kemény Gábor	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2
	Klein Pál	1	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	fm
	Kohn Endre	1	4	3	3	4	3	4	4	3	4	4	3
	Kolozs Jenő	1	1	3	3	3	1	3	3	3	2	2	fm
	Kozelka Gyula	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2	2
25	Kozma Árpád	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3
	Krausz Zoltán ism.	1	2	2	2	2	3	2	3	1	2	3	3
	Kunst Henrik	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
	Lakos Imre	1	2	3	3	3	3	3	2	1	3	3	3
	Lefkovics Elemér	1	1	2	2	2	3	2	2	2	3	3	3
30	Löb Károly	1	1	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3
	Löwy Márton	2	3	4	4	4	4	3	4	3	4	4	4
	Miklóssi László	1	1	2	1	1	3	3	3	3	3	2	3
	Nagy József	2	2	4	4	4	3	3	3	2	3	3	3
	Pál László	1	1	2	2	1	1	2	2	2	3	3	1
35	Palluch Gyula	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Peier Tibor	1	1	2	3	2	3	2	2	2	2	2	2
	Pick Jenő	1	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2
	Pischkittel Ferenc .	2	1	2	3	3	3	3	3	3	2	2	3
	Rajna Gyula	1	2	3	3	3	2	2	2	2	3	3	3
40	Rósa Győző	1	2	3	3	3	2	2	2	1	2	3	3
	Rózsa Pál	1	1	2	2	2	1	1	2	1	2	3	2
	Rull József	2	2	3	3	3	2	2	2	2	2	3	3
	Sándor Ödön	1	1	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2
	Schwarzenberg L. .	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	fm
45	Schwarz Miklós ...	2	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3
	Somló Henrik	1	2	2	2	1	2	3	3	2	2	2	fm
	Szandtner Artur ..	1	2	3	1	3	2	3	2	2	3	3	2
	Szentgyörgyi Róbert	1	3	3	4	4	4	3	3	3	3	3	3
	Szép Ágenor	1	2	3	3	4	3	4	3	3	2	2	2
50	Szomi László	1	1	2	2	3	2	2	3	3	2	2	2
	Tyrnauer András ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
	Ungár Jenő	1	2	3	3	3	1	3	2	3	2	3	3

Kimaradtak :

1. Bydeskuthy Aladár 1914. V. 10.
2. Rosenzweig Géza 1914. II. 14.
3. Szücs Gyula 1914. V. 9.

IV. A) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Barta Károly	1	2	2	3	2	2	2	2	2	1	2
	Bartos Károly	1	2	2	1	1	2	1	2	3	2	2
	Bäck József	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
	Berger Tivadar	1	1	3	3	3	2	2	1	1	3	3
5	Besenszky Kálmán	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2	1
	Biró L. József	1	2	3	3	3	2	2	3	3	2	1
	Bohus Pál	1	2	3	3	4	3	3	2	2	3	1
	Boronkay László	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Böhm Géza	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
10	Braun Tibor	1	3	3	3	3	2	3	2	2	3	3
	Burg Miklós	1	1	2	2	3	2	2	3	3	3	2
	Csisinko Mihály	1	2	2	2	2	2	3	3	3	2	2
	Czipauer István	1	3	3	3	4	3	4	4	4	3	2
	Czompa Imre	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2
15	Czwillinger Imre	1	2	3	2	3	2	3	2	2	2	1
	Dembitz H. Ákos	1	2	2	2	3	3	2	2	2	3	2
	Deutsch Tibor	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	2
	Dózsa György	2	3	2	2	3	2	3	3	3	3	2
	Dückstein Béla	1	1	2	2	1	3	3	2	2	2	1
20	Fölker Nándor	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Fried Albert	1	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2
	Fried László	1	3	2	2	2	2	3	2	2	2	2
	Gergely Tibor	1	3	2	2	2	3	2	1	1	1	2
	Godra Jenő	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
25	Görög Dénes	1	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2
	Hofer Ferenc	1	2	3	3	2	3	3	3	3	3	2
	Herczfeld Gyula	2	2	3	2	2	3	3	2	3	3	3
	Hirschler István	1	2	1	1	1	1	1	2	2	3	1
	Kalmár Jenő	1	2	2	2	3	3	1	3	3	2	2
30	Kertész István	1	3	3	3	3	2	2	3	3	3	2
	Kiselstein Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Klauber Ferenc	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1
	Komjáti Jenő ism.	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2
	Krausz Sándor	1	2	2	1	2	2	1	2	3	2	2
35	Lackó Imre	1	3	4	4	4	3	3	4	4	4	2

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Láng Gyula	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2
	Liedloff Lehel	2	2	2	1	3	3	3	2	2	3	2
	Mocsányi Pál	2	2	2	1	1	2	2	2	2	3	2
	Mohrlüder Vilmos	2	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1
40	Neumann Béla	1	2	2	2	2	3	2	2	3	4	2
	Nyilas Árpád	1	1	3	3	3	4	3	3	3	2	2
	Polacsek Frigyes	1	3	2	2	3	2	3	2	2	3	1
	Polacsek Gyula	1	3	2	2	3	3	3	2	2	3	2
	Quitt Marcell	1	2	2	1	1	3	2	2	3	3	1
45	Radnits Károly	1	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1
	Radványi László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Rössler József	1	1	3	2	3	2	1	1	1	2	2
	Salamon Vilmos	1	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2
	Scherübl Sándor	1	2	3	3	2	3	3	3	3	2	1
50	Schwarcz József	1	1	3	2	2	2	3	3	2	3	2
	Seiden Gusztáv	1	2	1	2	1	2	2	2	2	3	2
	Steiner Nándor	2	3	3	3	3	3	4	4	4	4	2
	Strauss Frigyes	1	2	3	2	2	3	3	2	3	2	2
	Szabó Árpád	1	2	3	3	3	3	3	2	1	2	1
55	Szende Dezső	1	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2
	Tolmár Ferenc	1	1	3	2	3	3	2	1	2	2	1
	Ungár Ferenc	1	1	3	2	1	3	3	1	2	2	2
	Vermes József	1	2	3	3	3	3	3	2	2	3	2
	Vermes Ödön	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
60	Vető Zs. János	1	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3

Kimaradtak:

Spiera Walter 1914. II. 9. .....
Szauer Sándor1914. II. 18.....

Magántanulók:

Kelemen László
Laendler István
Mezei Péter
Vajda Miklós

IV. B) osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Balla Pál	2	3	4	4	4	4	4	4	4	2	2
	Bauer Béla	1	2	3	3	4	3	3	3	3	2	1
	Boér Kálmán	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	2
	Bogdány Márton	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
5	Bognár György	1	1	2	2	3	2	3	3	3	2	2
	Boros Sándor	2	2	2	2	3	2	2	2	1	3	2
	Brüll Andor	1	3	2	2	3	3	3	3	3	3	2
	Buday Lajos	1	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2
	Delkin Guidó	2	3	3	3	4	4	3	4	4	4	2
10	Drechsler Simon	1	3	2	2	4	2	3	3	3	2	1
	Elbert László	2	2	2	2	2	3	3	3	2	3	3
	Feldmár György	2	2	3	3	4	3	3	2	2	2	1
	Forgács Zoltán ism.	2	2	2	2	3	3	3	2	2	2	2
	Gábel József	1	2	3	3	3	3	3	4	3	2	2
15	Gábor Dénes	1	2	1	1	1	1	1	2	2	2	2
	Garami Ferenc	1	1	2	2	2	3	3	2	2	2	1
	Geöcze Zoltán	1	2	3	3	2	2	3	3	1	2	1
	Glück György	1	2	2	2	3	2	3	3	2	3	2
	Goldstein Dezső	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1
20	Gombos Pál	1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	2
	Herczeg Imre	1	3	2	2	3	3	3	3	3	3	2
	Herzog István	1	1	3	3	4	3	3	3	3	3	1
	Hölzl László	1	2	2	2	3	3	2	3	2	2	2
	Huszár Elemér	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2
25	Incze Pál	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
	Iszer Károly	1	1	2	3	3	3	3	3	3	2	1
	Klein Dezső	1	2	2	2	3	2	2	3	2	3	1
	Knapp Béla	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2
	Kohn Dezső	1	3	3	2	4	3	3	3	3	4	2
30	Komlós Imre	2	3	2	2	3	3	3	3	1	1	2
	Komor László	1	2	2	1	3	3	3	3	2	2	2
	Kovácshegyi Kálmán	1	2	2	2	2	3	3	3	3	2	1
	König Endre	1	2	2	1	1	2	1	2	2	2	2
	Kurucz Béla	vizsgálatlan maradt										
35	Lápócsy József	1	2	3	2	3	3	2	3	2	2	2

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Ligeti Imre	1	2	2	2	3	3	3	3	2	1	2
	Losits Lajos	1	2	3	3	4	3	3	4	3	2	1
	Löwinger György	2	3	2	2	2	3	3	3	3	4	1
	Löwy Jenő	1	3	3	4	4	3	3	3	3	3	2
40	Mauser Izsák	1	2	2	2	3	3	3	4	3	3	2
	Megyi Lajos	1	2	2	3	4	3	3	3	3	2	1
	Péteri Miklós	2	3	4	4	4	3	4	4	4	3	1
	Pollácsek Lajos	1	2	2	2	2	2	3	3	3	3	fm
	Rácz Imre	1	3	3	3	4	3	4	4	3	4	2
45	Reményi Zoltán	1	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2
	Rózsa László	1	2	2	2	3	2	2	2	3	2	2
	Seiler Sándor ism.	2	3	3	3	4	3	3	4	3	2	2
	Selmeci Endre	1	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2
	Strausz Ferenc	1	3	3	2	3	3	3	3	3	3	1
50	Stuchly Lajos	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Szabó Jenő	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
	Szabó Zoltán	1	3	2	3	3	3	3	4	4	2	2
	Szántó Imre	2	2	2	1	3	3	3	2	3	2	1
	Szántó László	1	2	2	2	2	3	2	3	3	3	2
55	Székely Imre	2	2	1	2	3	2	3	3	4	4	2
	Szüts Árpád	2	1	2	3	3	2	3	3	3	3	2
	Trszek Róbert	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1
	Vince Ernő	1	3	2	2	3	3	3	3	3	3	1
	Weisz Lajos	1	3	2	2	3	3	3	3	3	3	2
60	Wild Béla	1	1	1	2	2	2	3	3	3	3	2

Kimaradtak:

Erdődi Endre 1913. okt. 31.
Pollák Adolf 1914. márc. 2.

V. osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Bartl Frigyes	1	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3
	Bauer Béla	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	fm
	Böhm Nándor	1	3	4	3	3	3	3	1	1	3	1
	Bruck György	1	3	3	3	2	2	2	2	3	2	1
5	Brüll Oszkár	1	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3
	Bulicsek József	1	2	3	3	3	3	3	3	4	3	3
	Csapó Sándor	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2
	Dávid Imre	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4
	Dikán András	1	2	3	3	2	3	2	3	2	2	2
10	Drexler József	1	1	2	2	3	2	2	1	2	1	2
	Fábri Jenő	1	3	2	2	3	2	2	3	3	4	3
	Färber Ernő	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3
	Fényes Sándor	1	2	2	2	2	3	3	2	2	3	3
	Földes Hugó	1	2	4	3	3	3	2	3	4	3	2
15	Geőcze István	1	2	3	3	2	2	2	3	1	3	2
	Gerő Béla	1	3	2	3	2	2	1	2	3	4	3
	Godra Sándor	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2
	Görög Jenő	1	3	3	3	3	3	3	3	1	1	1
	Győző Ferenc	1	2	2	2	1	3	3	2	2	3	3
20	Gyulai Kálmán	1	2	3	4	3	2	3	3	3	2	2
	Kacsányi Sándor	1	3	3	3	4	3	3	3	4	3	3
	Kazár Pál	1	2	3	3	2	3	3	3	3	2	1
	Kende Pál	1	3	3	3	3	2	2	2	3	3	3
	Klein József	1	3	3	2	2	2	2	2	3	2	3
25	Komáromi József	1	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2
	Koletár Lajos	1	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3
	Kovács Ede	2	3	3	3	3	3	2	3	4	3	1
	Láng Ernő	1	3	3	3	2	3	2	3	2	2	2
	Laub Frigyes	1	3	1	2	2	2	3	2	2	3	2
30	Lemberger Marcel	1	2	3	3	2	2	3	2	2	3	2
	Lukács Imre	1	2	1	2	1	2	1	1	2	2	3
	Magaziner László	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Martinovics Mór	1	2	3	3	4	3	3	3	4	3	3
	Montag Pál	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
35	Müller Jenő	2	3	3	4	3	3	3	2	2	1	3

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Német Nándor	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1	1
	Papp Géza	1	1	3	3	3	2	1	2	3	2	3
	Pásztor József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	m
	Pollák János	1	2	1	1	1	2	1	1	2	3	3
40	Prohászka Lajos	1	1	2	3	3	2	2	2	2	1	1
	Quitt Frigyes	1	1	2	2	1	2	1	2	3	3	3
	Riemer Nándor	1	2	3	3	3	2	3	2	3	2	2
	Ring László	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Rotkel Dezső	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	3
45	Schlesinger Aladár ...	1	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3
	Schlesinger Imre	1	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2
	Seifried Hugó	1	2	3	3	2	3	1	2	3	2	1
	Steiner Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3
	Szaturi József ism. ...	2	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2
50	Tolnai Károly	1	3	2	2	1	2	3	2	3	3	4
	Török András	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
	Ungár László	1	3	3	3	3	2	3	2	3	2	m
	Verő Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Vörös Henrik	2	1	2	3	2	2	1	3	3	2	3
55	Waldmann Vilmos ...	1	3	3	4	4	4	3	3	4	3	3
	Wiesner Gyula	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3

Kimaradt:

Flórián József okt. 9-én.
Iszer Jenő decz. 1-én.
Schwarc Ferenc nov. 25-én.

Magántanulók:

Mezey Péter
r. Miklóssy Pál
r. Miklóssy Győző
Sárközy Aladár
Stern Kálmán

VI. osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Ábr. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Bajza Sándor	1	2	3	2	2	2	3	3	2	2	2	2
	Bartos György	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2
	Bresnitz József	1	1	3	3	3	2	1	3	2	1	1	3
	Bursztyn Henrik ..	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
5	Csák Imre	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Danzinger Ferenc .	1	1	3	3	3	1	1	3	4	3	3	3
	Dénes István	1	2	2	2	1	2	1	2	1	1	3	2
	Donáth Antal	1	1	3	2	2	2	1	2	2	2	3	2
	Ecker Viktor	1	1	2	3	3	3	2	3	2	1	2	2
10	Eckstein Róbert ..	1	2	3	1	2	3	2	2	1	2	3	2
	Eisler László	2	1	3	1	2	2	2	3	2	2	4	3
	Federgrün Miksa ..	1	1	2	2	2	1	1	2	1	2	2	2
	Fejér Lajos	1	1	3	3	3	3	3	3	4	3	4	2
	Fleischmann Jenő .	1	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
15	Frank Richárd	1	1	3	3	3	3	3	3	3	1	3	2
	Frei Ármin	1	2	3	1	3	3	3	3	3	2	1	2
	Fürszter László ...	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	2	2
	Gál György	1	2	3	3	4	3	3	3	1	3	3	2
	Gleichmann Sándor	2	2	3	3	3	3	3	3	4	3	2	2
20	Goldenring Kázmér	1	2	2	2	3	3	2	2	1	1	3	1
	Gruber György	1	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2
	Haggenmacher H. .	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Hadl Mihály ism. ..	1	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	2
	Harsányi József ism.	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2
25	Herz József	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	2
	Hoffmann Dezső ..	1	2	3	2	2	1	2	2	2	2	2	1
	Horváth Endre	1	1	2	2	2	1	1	2	1	1	1	2
	Hübner Ede	1	1	3	2	3	1	2	2	2	2	2	1
	Korányi József ism.	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2
30	Kornfeld Albert ...	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
	Kovács László	1	2	2	3	2	2	2	2	1	1	2	2
	Kovácshegyi István	1	1	3	3	2	2	2	2	3	2	3	2
	Krausz György ...	1	2	2	2	2	3	3	2	3	2	1	fm
	Lichtmann György .	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1
35	Markovits Antal ..	1	1	2	3	3	2	2	3	2	3	3	2

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természetrajz	Vegytan	Mennyiségtan	Ábr. geometria	Szabadkézirajz	Tornázás
	Mazgon Vilmos	1	2	3	3	3	3	2	2	4	3	4	1
	Müller Béla	1	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	1
	Neufeld Kálmán ..	2	3	3	3	4	3	3	4	4	3	4	1
	Ordódy Béla	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
40	Orván Tibor ism...	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2
	Pollák György	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	3	2
	Posch József	1	3	3	4	4	3	3	3	3	3	4	3
	Reich György	1	2	2	2	3	3	2	3	3	3	3	1
	Reiss Vilmos	1	2	2	2	3	1	2	2	2	3	3	2
45	Sándor István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Schlesinger J. ism. .	1	2	3	3	3	2	2	3	3	1	2	2
	Sebő Imre	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3
	Stuhlbach György .	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Sturm Pál	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2
50	Szabó Lajos	1	2	3	4	3	3	3	3	4	3	2	2
	Szőgyi István	1	1	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1
	Szulcsány József ..	2	1	3	4	4	2	2	4	3	4	2	2
	Tyroler József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
	Vértesi Andor	1	1	1	1	1	1	1	3	2	1	2	2
55	Weisz Dezső	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Weiszfeiler Ferenc .	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Wertheimer Róbert.	1	1	2	1	1	3	2	2	4	3	2	2

Magántanulók :

Hellem Dezső
Jakab Ödön
Koller Alfréd
Quittner Ferenc
Weinreb István
Zeisler József (vizsgálatlan)

VII. osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Vegytan	Mennyiségtan	Ábr. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Ascher Oszkár	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	2
	Barta Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
	Bassa Samu	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2
	Becskő József	1	3	2	2	3	3	2	2	3	2	3	2
5	Bodó Pál	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Byff Imre	1	1	2	2	3	3	3	3	3	2	3	3
	Csák Károly ism. . .	2	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3
	Engel Gusztáv	1	2	3	3	3	3	3	2	3	3	2	1
	Erdős Lajos	1	1	1	3	2	2	3	2	2	3	1	fm.
10	Findl Marcell	1	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3
	Friedmann Arnold .	1	2	2	2	2	3	2	1	3	3	3	2
	Friedmann György .	1	2	2	3	2	3	3	2	3	3	3	1
	Fritz Hugó	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3
	Galambos Lajos ...	1	1	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2
15	Goldmark Gyula ...	1	2	3	3	3	3	2	2	3	1	1	2
	Goldstein Kristóf ..	1	1	2	2	1	2	3	2	3	3	2	fm.
	Hassan Ernő	1	1	2	1	1	2	1	3	2	2	3	fm.
	Hegedüs Vilmos ...	1	2	3	3	4	3	4	3	3	3	2	3
	Hirsch Leó	1	1	2	3	3	2	2	3	3	3	2	3
20	Kasztner Guidó ism.	2	2	4	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Klampfer Károly ..	1	2	4	3	3	3	4	3	3	3	3	1
	Klár Dezső	2	1	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2
	Komoróczy László .	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2
	Lantos Mihály	1	2	2	2	1	2	1	2	1	1	1	1
25	Lenorovics Ignác ..	1	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Lovas Sándor	1	2	3	3	3	3	2	3	2	3	3	2
	Löwinger Emil	1	1	1	3	3	2	3	2	2	3	3	3
	Manheit Ernő	1	2	3	3	4	3	3	2	3	2	2	2
	Nagel Ferenc	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
30	Nádas István	1	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3	3
	Raab Imre	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1	2	2
	Rausch Fülöp	1	2	2	2	3	3	2	3	3	3	3	2
	Román Andor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Rothschild Róbert .	1	2	3	1	1	2	2	2	2	1	1	2
35	Sacher Béla	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Vegytan	Mennyiségtan	Ábr. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Schweiger Gerő	1	2	3	3	2	2	2	1	1	1	3	3
	Sebő László	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1
	Sterk Imre	1	1	2	1	2	3	3	2	2	2	3	2
	Strausz Ernő	1	2	2	2	3	2	2	3	3	3	3	3
40	Sulyok Zoltán	1	2	3	3	4	3	3	3	2	2	2	2
	Szabó Ernő ism. ...	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3
	Szigeti Ferenc	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Thomé Károly ism.	1	2	3	3	3	3	4	3	3	3	3	fm
	Vermes Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
45	Vig Jakab	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Weil Elemér	1	1	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3
	Weinréb István	1	2	2	3	3	1	1	2	3	2	3	3

Magántanulók :

Bernolák Gábor (vizsgálatlan)
Fischer Andor
Gyurcsovics Ferenc (visszalépett)
Krausz László
5 Molnár István
Laykauf Lajos

Kimaradtak :

Fekete József 1913. XI. 4.
Glück Ernő 1913. XI. 16.
Verzár Erik 1914. III. 30.
Weisz István 1913. XII. 15.

VIII. osztály.

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv és irodalom	Német nyelv és irodalom	Francia nyelv és irodalom	Bölcsészettan	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Ábr. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Benkő Pál	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1
	Berényi Árpád	1	1	2	3	3	2	3	1	2	2	3	2
	Demény (Deutsch) Miklós	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2
	Engel Kornél	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
5	Enyedi Emil	1	2	2	2	2	1	3	1	1	1	3	2
	Farkas Aladár	1	1	2	3	3	2	2	2	3	3	2	1
	Farkas Dezső	1	1	1	3	3	2	2	2	3	2	3	1
	Feldmann Fülöp	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	3	2
	Fertig Mór	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	1
10	Gál Andor	1	2	3	3	3	2	3	1	3	2	3	2
	Gerő András	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2	3	1
	Hegyei Ferenc	1	2	3	1	2	1	2	2	3	3	3	1
	Heller Jenő	1	2	2	3	3	1	2	1	2	1	1	2
	Kalmár (Kaufmann) Sándor	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2
15	Kelemen (Kohn) József	1	1	2	2	2	2	1	1	2	1	2	1
	Kirsch Sándor	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	2	1
	Kis Ernő	1	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1
	Kiss Jenő	1	2	2	3	3	2	3	3	3	3	3	2
	Kovács Iván Leó	1	2	3	2	2	1	3	1	1	3	2	1
20	Kurucz Imre	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1
	Lemberger György	1	1	2	2	3	2	1	1	2	2	3	1
	Lénárt György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Lindner István	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1
	Mezey Sámuel	1	2	2	3	3	1	2	2	1	1	2	1
25	Móry Béla	1	1	2	3	3	2	2	1	3	2	2	1
	Mrinyák József	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1
	Nemes Ödön	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	3	1
	Opfermann Ferenc	1	1	3	2	3	2	3	3	3	3	2	1
	Prónay Jenő	1	1	3	2	3	1	2	1	1	1	2	2
30	Révész (Róth) József	1	2	3	2	3	2	2	3	3	3	3	1
	Rischák Lajos	1	1	1	2	2	1	2	1	2	1	2	1
	Roder Imre	1	1	3	3	3	2	3	1	3	2	2	fm

	A tanulók neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv és irodalom	Német nyelv és irodalom	Francia nyelv és irodalom	Bölcsészettan	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Ábr. geometria	Szabadkézi rajz	Tornázás
	Schächter Sándor . .	1	1	2	2	2	2	1	1	3	2	2	1
	Schneider János . . .	1	1	2	3	3	1	2	2	1	2	2	1
35	Singer Béla	1	1	3	3	3	1	2	1	1	2	3	1
	Tettau Gyula	1	1	3	3	3	1	3	1	2	2	2	1
	Tóth Ferenc	1	1	3	3	3	2	3	3	3	3	1	1
	Tsuk Árpád	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	3	1
	Vadas (Weinréb) Virgil	1	1	2	2	2	1	3	2	3	3	3	1
40	Zerrer Iván	1	2	3	3	3	2	3	4	4	3	3	2

Magántanulók :

1 Bruchsteiner István
Feldmár Marcell . . .
Gewölb Mór . . . . . .
Nemetschek Károly
5 Nepkó István . . . . .
Sátori Benedek . . . .
Szabó László . . . . . .
Szécsi Dezső . . . . . .
Szlávik István . . . . .
10 Visnyovszky Sándor

Rendkivüli tárgyak.

1. Latin nyelv.

V. osztály. (I. évf.)

Böhm Nándor : elégséges
Fejér Lajos VI. : elégséges
Földes Hugó : elégséges
Gyulai Kálmán : elégséges
Klein József : jeles
Láng Ernő elégséges
Lukács Imre : jeles
Német Nándor : jó
Pásztor József : jó
Schlesinger Aladár : jó
Schlesinger Imre : elégséges
Török András : jó

VI. osztály. (II. évf.)

Bajza Sándor : elégséges
Bursztyn Henrik : jó
Danczinger Ferenc : elégs.
Dénes István : jó
Donát Antal : elégséges
Eckstein Róbert : jeles
Goldenring Kázmér : elégséges
Kornfeld Albert : jeles
Kovács László : elégséges
Markovits Antal : elégséges
Mazgon Vilmos : elégséges
Reisz Vilmos : elégséges
Szőgyi István : elégséges
Wertheimer Róbert : elégs.

VII. osztály. (III. évf.)

Byff Imre : elégséges
Hassán Ernő : jó
Lantos Mihály : jó
Schweiger Gerő : jó
Vermes Pál : jeles
Vig Jakab : jeles
Weil Elemér : elégséges

VIII. osztály. (IV. évf.)

Engel Kornél : jó
Heller Jenő : elégséges
Lénárt György : jeles

2. Egészségtan.

Ascher Oszkár : jeles.
Barta Károly : jeles.
Bassa Samu : jeles.
Bodó Pál : elégséges.
Byff Imre : jó.
Csak Károly : elégséges.
Findel Marcel : jó.
Friedmann Arnold : jeles
Friedmann György : elégs.
Fritz Hugó : jeles.
Galambos Lajos : jó.
Goldmark Gyula : elégs.
Goldstein Kristóf : jó.
Hassán Ernő : jó.
Hegedüs Vilmos : jó.
Hirsch Leó : jeles.
Komorvezy László : elégs.
Lantos Mihály : jeles.
Lenorovics Ignác : jó.
Lovas Sándor : jó.
Lőwinger Emil : jó.
Nádas István : jó.
Raab Imre : jeles.
Rausch Fülöp : elégséges.
Schweiger Gerő : jó.
Sterk Imre : jó.
Strausz Ernő : jó.
Szigeti Ferenc : elégséges.
Thomé Károly : elégséges.
Weinréb István : jó.

3. Műirás.

IV/A) osztály.

Besenczky Kálmán : jó
Czwillinger Imre : jó
Gergely Tibor : jeles
Kiselstein Jenő : jó
Láng Gyula : jeles
Neumann Béla : elégtelen
Radnics Károly : elégséges
Szauer Sándor : kimaradt
Szende Dezső : jó

IV/B) osztály.

Boér Kálmán : elégtelen
Buday Lajos : jó
Feldmár György : jó
Glück György : elégséges
Löwinger György : elégséges
Pollák Adolf : kimaradt
Selmeczi Endre : kimaradt
Székely Imre : elégtelen
Wild Béla : elégséges

V. osztály.

Bauer Béla : jó
Klein József : jó
Müller Jenő : jeles
Német Nándor : kimaradt
Rotkel Dezső : kimaradt

4. Mintázás.

III. osztály.

Kemény Gábor : 3.
Klein Pál : kimaradt.

IV. osztály.

Bauer Béla : kimaradt.
Budai Lajos : 3.
Elbert László : 2.
Feldmár György : 3.
Huszár Elemér : 2.
Incze Pál : 3.
Komor László : 2.
Löwinger György : 3.
Rácz Imre :
Selmeci Endre : 2.

V. osztály.

Bartl Frigyes : 2.
Bauer Béla : 2.
Böhm Nándor : 2.
Dávid Imre : 3.
Gerő Béla : 3.
Gyulai Kálmán : 3.
Klein József : 3.
Koletár Lajos : 2.
Láng Ernő : 3.
Müller Ernő : 2.
Német Nándor : 3.
Schlesinger Aladár : 3.
Schwartz Ferenc : 3.
Wiesner Gyula : 2.

VII. osztály.

Ascher Oszkár : 2.

VIII. osztály.

Heller Jenő : 1.

XIII. A tanulókra vonatkozó statisztikai adatok

A) A tanulók létszáma, egészsége, kora és szülőik lakóhelye.

Osztály	A tanév folyamán													A nyilvános és magántanulók közül 1913. december 31-én														A vizsgát tett magán és nyilvános tanulók közül								
	felvétetett	kimaradt	tanácsra távozott	kizáratott	meghalt	vizsgálatlan maradt	vizsgát tett	beiratkozott	vizsgát tett	összesen vizsgázott hány tanuló	előfordult			igazgatói	tanárszéki	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	magyar honos		szülője lakott						
	rendes tanuló							magán tanuló			könnyű	súlyos	fertőző	megrovás		-ik életévét már betöltötte															illetőségű	külföldi illetőségű	Budapesten	Más törvényhatós.	Horvát-Szlavonia	Ausztriában	Egyéb külföldön	Bosznia
											betegség																				magyarországi	horvátországi						
I/A.	62	1	—	—	—	1	60	4	3	63	188	3	3	1	—	5	44	11	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	1	2	56	6	1	—	—	—
I/B.	56	2	—	—	1	—	53	—	—	53	195	3	6	—	—	1	40	7	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	—	2	47	6	—	—	—	—
I/C.	62	5	—	—	—	—	57	—	—	57	182	15	2	—	—	—	35	18	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	1	—	40	16	1	—	—	—
II/A.	63	1	—	—	—	1	61	—	—	61	75	6	4	—	—	—	1	47	10	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	—	—	50	10	—	—	1	—
II/B.	60	2	—	—	—	—	58	—	—	58	151	13	—	—	—	—	5	42	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	—	1	56	2	—	—	—	—
II/C.	54	1	—	—	—	—	53	—	—	53	84	8	1	—	—	—	3	38	10	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53	—	—	39	14	—	—	—	—
III/A.	60	1	—	—	—	—	59	1	1	60	159	2	2	1	—	—	—	4	50	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	—	2	56	4	—	—	—	—
III/B.	53	2	—	—	—	2	49	—	—	49	133	4	3	1	—	—	—	3	35	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	—	—	49	—	—	—	—	—
III/C.	55	3	—	—	—	—	52	—	—	52	137	4	1	—	—	—	—	2	31	15	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	—	1	51	—	—	—	1	—
IV/A.	62	2	—	—	—	—	60	4	4	64	193	12	—	—	1	—	—	—	6	41	10	7	—	—	—	—	—	—	—	—	64	—	—	59	5	—	—	—	—
IV/B.	62	2	—	—	—	1	59	—	—	59	103	7	—	—	—	—	—	—	4	41	9	4	1	—	—	—	—	—	—	—	58	—	1	48	11	—	—	—	—
V.	59	3	—	—	—	—	56	5	5	61	61	4	1	—	—	—	—	—	—	3	38	16	2	2	—	—	—	—	—	—	61	—	—	61	—	—	—	—	—
VI.	57	—	—	—	—	—	57	6	5	62	130	4	—	—	—	—	—	—	—	—	6	37	12	3	3	1	—	—	—	—	58	—	4	54	8	—	—	—	—
VII.	51	4	—	—	—	—	47	6	4	51	204	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	20	6	4	2	—	—	—	49	1	1	39	11	1	—	—	—
VIII.	40	—	—	—	—	—	40	10	10	50	245	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	28	7	7	4	1	1	—	49	—	1	38	12	—	—	—	—
I—VIII.	856	29	—	—	1	5	821	36	32	853	2239	91	23	3	1	6	128	172	163	124	71	65	35	53	16	12	6	1	1	—	835	3	15	743	105	3	—	2	—

B) A szülők foglalkozása, a tanulók vallása és anyanyelve.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett tanulók szüleinek foglalkozása																												Az osztályvizsgálatot tett tanulók vallása							Az osztályvizsgálatot tett tanulók anyanyelve						
	nagybirtokos	középbirtokos	kisbirtokos	egyéb őstermelő	gazd. tisztviselő	gazd. segédszemély	nagyiparos	kisiparos	ipari tisztviselő	ipari segédszemély	nagykereskedő	kiskereskedő	keresk. tisztviselő	keresk. segédszemély	köztisztviselő	pap	tanár	más értelmiségi	közhivat. alkalm.	katonatiszt	katonaaltiszt	napszámos	nyugdíjas	eltartásos	egyéb és ismeretlen	árvaházi növendék	Mindössze	róm. kath.	görög kath.	református	ágostai h. ev.	görög keleti	unitárius	izraelita	magyar	német	tót	oláh	horvát	francia
I. A.	—	—	—	—	1	—	1	7	4	2	5	14	15	3	—	—	1	3	2	—	—	—	1	4	—	—	63	14	1	2	3	—	—	43	57	4	1	—	1	—
I. B.	—	1	—	—	—	—	1	9	1	8	—	10	5	8	—	—	—	2	1	—	—	—	1	6	—	—	53	16	—	—	1	1	—	35	53	—	—	—	—	—
I. C.	—	—	—	1	—	—	—	12	—	3	7	6	16	2	7	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	57	20	—	7	4	—	—	26	53	4	—	—	—	—
II. A.	1	—	—	—	—	—	3	10	1	5	—	15	9	4	6	—	—	4	—	—	—	—	—	1	2	—	61	7	—	1	2	—	—	51	61	—	—	—	—	—
II. B.	—	—	1	—	—	—	1	3	1	2	7	11	7	6	5	—	1	6	1	—	—	—	—	1	5	—	58	13	—	2	2	—	1	40	55	2	—	—	1	—
II. C.	—	2	—	—	—	—	—	7	—	8	—	9	4	4	—	—	—	6	1	1	1	—	3	5	2	—	53	19	—	3	2	—	—	29	52	1	—	—	—	—
III. A.	—	1	—	—	—	—	—	7	—	1	14	17	4	5	—	—	—	5	2	—	—	—	1	3	—	—	60	14	—	3	—	—	—	43	58	2	—	—	—	—
III. B.	—	1	—	—	—	—	2	12	1	1	3	10	7	—	1	—	—	5	—	—	—	—	—	6	—	—	49	9	—	1	—	—	—	39	49	—	—	—	—	—
III. C.	—	1	—	—	—	—	1	5	2	6	3	8	14	3	—	—	1	4	1	—	—	—	—	1	2	—	52	22	—	—	3	—	—	27	48	3	—	—	1	—
IV. A.	—	1	—	—	—	—	6	11	9	6	7	2	9	3	1	—	—	3	1	—	—	—	2	1	2	—	64	17	—	4	5	—	—	38	61	2	—	—	—	1
IV. B.	—	—	—	—	—	—	—	8	2	5	3	6	12	6	2	—	2	1	2	1	1	—	3	2	3	—	59	18	—	1	1	—	—	39	54	5	—	—	—	—
V.	3	—	1	—	—	—	7	4	—	2	3	7	15	8	2	—	1	5	—	—	—	—	1	2	—	—	61	14	—	4	2	—	—	41	60	—	—	—	—	1
VI.	—	—	1	—	—	—	3	3	3	5	8	4	23	1	2	—	1	2	1	—	—	—	—	3	2	—	62	13	—	2	3	—	—	44	59	3	—	—	—	—
VII.	1	2	1	—	1	—	1	—	10	1	2	5	11	1	2	—	2	3	1	2	—	—	1	4	—	—	51	11	—	3	3	—	—	34	39	8	2	2	—	—
VIII.	—	1	—	—	—	—	4	4	1	4	6	5	6	1	1	—	3	5	1	—	—	—	3	4	1	—	50	16	—	2	2	—	—	30	48	2	—	—	—	—
I—VIII.	5	10	4	1	2	—	30	102	35	59	68	129	157	55	29	—	12	54	15	4	2	—	16	45	19	—	853	223	1	35	33	1	1	559	807	36	3	2	3	2

C) A tanulók magaviselete, óramulasztása és előmeneteli végeredménye.

Osztály	Ismétlő volt	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók közül: magaviseletből 1	2	3	4	egy órát sem	csak igazoltan	igazolatlanul	által: igazoltan	igazolatlanul	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók közül: minden rendes tantárgyból osztályzatot kapott: jeles	legalább jó	legalább elégséges	elégtelen	egy	két	több	felsőbb osztályba felléphet	javító vizsgát tehet	az osztályt ismételheti	az osztályt nem ismételheti
		osztályzatot kapott				mulasztott			mulasztott órák száma												
I. A.	3	39	21	—	—	7	46	7	2065	39	6	9	14	36	6	2	4	51	6	6	—
I. B.	4	33	20	—	—	12	41	—	1703	—	—	—	6	36	5	3	3	42	5	6	—
I. C.	5	48	9	—	—	7	50	—	1806	—	2	3	10	38	2	1	4	50	2	5	—
II. A.	2	47	14	—	—	8	53	—	2348	—	1	1	12	39	4	1	4	52	4	5	—
II. B.	3	45	13	—	—	9	37	12	1932	111	—	—	15	36	5	2	—	51	5	1	1
II. C.	3	44	9	—	—	5	48	—	1577	—	3	5	7	37	2	2	3	47	2	4	—
III. A.	—	39	20	—	—	10	49	—	1356	—	2	3	14	26	10	4	3	43	10	7	—
III. B.	1	26	23	—	—	7	40	2	1072	2	—	—	3	31	4	5	6	34	4	11	—
III. C.	2	42	10	—	—	9	43	—	1627	—	3	5	2	37	2	3	5	42	2	8	—
IV. A.	2	53	7	—	—	5	37	18	3211	90	3	4	6	48	4	—	3	57	4	3	—
IV. B.	2	44	15	—	—	3	52	4	2143	10	—	—	8	33	8	6	4	41	8	9	1
V.	5	49	7	—	—	4	46	6	2154	24	2	3	4	37	14	3	1	43	14	4	—
VI.	6	50	7	—	—	1	45	11	2204	49	1	1	13	35	7	3	3	49	7	6	—
VII.	6	43	4	—	—	2	41	4	1865	9	4	7	5	32	6	3	1	41	6	4	—
VIII.	1	40	—	—	—	5	35	—	1900	—	1	2	9	36	1	1	2	46	1	3	—
I—VIII.	45	642	179	—	—	94	663	64	28963	334	28	3	123	533	84	39	46	689	80	82	2

D) A tanulók előmenetelének áttekintése a rendes tantárgyakban.

Tantárgy	IA) oszt. 61 + 3					IB) oszt. 53					IC) oszt. 57					IIA) oszt. 62					IIB) oszt. 58					IIC) oszt. 53					IIIA) oszt. 59 + 1					IIIB) oszt. 51				
	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan
Magaviselet	39	21	—	—	4	33	20	—	—	—	49	8	—	—	—	47	14	—	—	1	44	14	—	—	—	44	9	—	—	—	40	20	—	—	1	26	23	—	—	2
Vallástan	14	26	23	—	1	12	15	26	—	—	16	25	15	1	—	9	26	26	—	1	19	16	23	—	—	21	26	6	—	—	15	29	16	—	—	7	18	24	—	2
Magyar nyelv	13	10	31	9	1	3	21	26	3	—	6	17	29	5	—	4	18	34	5	1	14	22	22	—	—	7	9	37	—	—	12	17	29	2	—	5	9	27	8	2
Német nyelv	13	27	20	3	1	3	19	24	7	—	7	23	25	2	—	3	19	33	6	1	15	29	14	—	—	4	14	31	4	—	20	24	15	1	—	3	7	34	5	2
Francia nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	17	25	9	—	3	12	26	8	2
Földrajz	8	12	43	—	1	—	13	38	2	—	3	21	28	5	—	19	14	26	2	1	2	17	38	1	—	4	14	31	4	—	15	14	27	4	—	1	8	39	1	2
Történelem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	16	34	2	—	5	11	29	4	2
Természetrajz	18	17	27	1	1	7	12	32	2	—	8	22	25	2	—	20	22	17	2	1	11	17	30	—	—	5	25	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természettan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	12	36	—	—	6	5	38	—	2
Mennyiségtan	13	22	22	6	1	8	20	21	4	—	4	22	26	5	—	14	23	28	6	1	9	13	30	6	—	3	19	26	5	—	10	20	25	5	—	5	5	31	8	2
Rajzoló geometria	12	19	28	4	1	8	19	21	5	—	4	30	21	2	—	9	19	31	2	1	8	14	34	2	—	7	21	23	2	—	14	14	30	2	—	3	8	34	4	2
Szabadkézi rajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	24	25	4	—	6	17	25	1	2
Szépirás	6	16	38	—	4	1	18	34	—	—	4	26	27	—	—	7	23	26	5	1	5	26	20	7	—	5	24	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Torna	5	30	25	—	4	2	36	15	—	—	5	19	30	—	3	10	39	12	—	1	15	36	7	—	—	6	16	26	—	5	10	40	9	—	1	7	8	29	—	2

Tantárgy	IIIC) oszt. 52					IVA) oszt. 60 + 4					IVB) oszt. 60					V. oszt. 56 + 5					VI. oszt. 57 + 5					VII. oszt. 47 + 4					VIII. oszt. 40 + 10				
	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan	1 jeles	2 jó	3 elégséges	4 elégtelen	osztályzatlan
Magaviselet	42	10	—	—	—	53	7	—	—	4	—	—	—	—	—	49	7	—	—	5	50	7	—	—	5	43	4	—	—	—	40	—	—	—	—
Vallástan	18	22	11	1	—	19	32	13	—	—	10	28	21	—	1	15	23	23	—	—	29	27	6	—	—	20	20	11	—	—	29	17	4	—	—
Magyar nyelv	4	16	29	3	—	7	24	31	1	—	9	32	16	2	1	9	14	36	2	—	12	19	31	—	—	8	14	27	2	—	10	19	20	1	—
Német nyelv	6	10	31	5	—	14	23	26	1	—	9	29	18	3	1	5	12	38	6	—	15	17	26	4	—	10	12	29	—	—	7	20	20	3	—
Francia nyelv	7	9	28	8	—	15	15	30	4	—	6	11	29	13	1	11	13	34	3	—	9	18	31	4	—	10	8	25	8	—	4	16	29	1	—
Földrajz	5	16	27	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Történelem	9	15	23	5	—	6	24	33	1	—	5	14	28	2	1	6	24	30	1	—	15	18	29	—	—	6	16	29	—	—	11	19	19	1	—
Természetrajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	19	31	—	—	16	23	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természettan	7	16	27	2	—	11	22	29	2	—	8	6	42	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	11	26	4	—	25	9	13	3	—
Vegytan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	21	32	—	—	5	23	31	3	—	6	19	25	1	—	—	—	—	—	—
Mennyiségtan	13	13	25	1	—	14	27	20	3	—	2	12	36	9	1	6	16	33	6	—	16	14	23	9	—	7	11	33	—	—	13	12	22	3	—
Rajz. és ábr. geometria	6	19	24	3	—	10	26	25	3	—	7	14	33	5	1	—	—	—	—	—	14	22	25	1	—	11	13	27	—	—	16	14	18	2	—
Szabadkézi rajz	4	14	31	3	—	7	27	27	3	—	4	25	25	5	1	7	19	23	2	—	8	27	22	5	—	12	11	28	—	—	6	17	25	2	—
Bölcsészet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	22	7	—	—
Torna	5	15	25	1	6	18	38	4	—	4	21	36	1	—	2	9	21	21	2	3	12	38	6	—	6	9	17	17	—	8	29	10	—	—	11

XVI. Az 1914–15. tanévben használandó tankönyvek jegyzéke:

I. osztály.

Horti-Szinte. Rajzoló geometria, I., 8. kiadás.
Jablonszky-Schwicker. Földrajz I., 6. kiadás.
Kogutowicz. Középiskolai földr. atlasz, 10. kiadás.
Lévay Ede. Számtan a középiskolák I—III. o. számára. 2. kiadás.
Nagy S. Szépirási minták. Magyar, német.
Négyesy László. Magyar nyelvtan I., 3. kiadás.
Négyesy László. Magyar olvasókönyv I., 4. kiadás.
Szterényi H. Természetrajz, I. r., 6. kiadás.
Theisz. Német nyelviskola, I. rész. 2. kiadás.

II. osztály.

Horti-Szinte. Rajzoló geometria, II., 6. kiadás.
Jablonszky-Schwicker. Földrajz, II.
Kogutowicz. Középiskolai földr. atlasz, II. 10. kiadás.
Lutter-Reif. Közönséges számtan, II., 16. kiadás.
Négyesy László. Magyar nyelvtan, II. 2. kiadás.
Négyesy László. Magyar olvasókönyv II., 3. kiadás.
Szabó. Kerek irás.
Szterényi H. Természetrajz, II. r. 4. kiadás.
Theisz Gyula. Német nyelviskola. I. rész. 2. kiadás.

III. osztály.

Hankó-Müller. Természettan, I.
Horti H. Constr. planimetria, reálisk. sz. 5. kiadás.
Jablonszky-Schwicker. Földrajz, III. rész.
Lutter-Reif. Közönséges számtan, II., 16. kiadás.
Koczogh-Takáts. A magyar nemzet története 1526-ig.
Mika. Történeti olvasókönyv, I. 2. kiadás.
Négyesy L. Rendszeres magyar nyelvtan, 3. kiadás.
Négyesy László. Magyar olvasókönyv III. 2. kiadás.
Theisz Gyula. Német nyelviskola II. rész.
Theisz Gy. Francia olvasó és gyakorló, I. r., 4. kiadás.

IV. osztály.

Arany János Toldija (Lehr) 14. k. (J. i. 11.)
Ady-Endrei. Magyar Stilisztika.
Hankó-Müller. Természettan, II.
Horti H. Constr. planimetria, reálisk. sz. 5. kiadás.
Kemény Ferenc. Hebbel, Schatzkästlein.
Koczogh-Takáts. A magyar nemzet története. II. rész.
Mika S. Magy. tört. olvasókönyv. II. rész.
Theisz Gy. Francia olvasó és gyakorló, I. r., 4. kiadás.
Theisz. Petite grammaire. 4. kiadás.
Theisz Gyula. Német nyelviskola, II. rész.
Wagner. Algebra, 9. kiadás.

V. osztály.

Abel-Polikeit-Lévay. Mértan I. rész. 6. kiadás.
Heinrich. Német tan- és olvasókönyv, I., 8. kiadás.
Lessing. Minna v. Barnhelm (Ném. könyvt. 4.)
Mika Sándor. Világtört. I., Ó-kor 2. kiadás.
Mika Sándor. Tört. olvasókönyv. III. r. Ó-kor.
Reichenhaller. Anorg. chemia és mineralogia I. 3. k.
Riedl. Rhetorika, 7. kiadás.
Shakespeare. Julius Caesar (J. i. 12.) 2. kiad.
Szterényi H. Növénytan reáliskolák sz., 7. kiadás.
Theisz Gy. Francia olvasó és gyak. II., 2. kiadás.
Theisz Gy. Petite Grammaire française. 4. kiadás.
Theisz. La Chanson de Roland.
Wagner. Algebra, 9. kiadás.

Segédkönyvek:

Binder. Anthologie (Francia könyvtár).
Endrei-Kohlbach. Német stilusgyakorlatok, 6. k.
Kogutowicz M. Tört. isk. atl. I. r.
Theisz. Francia-magyar szótár.
Contes populaires. (Klimó.)

VI. osztály.

Abel-Polikeit-Lévay. Mértan I. rész. 6. kiadás.
Arany János balladái. (Beöthy) (J. i. 67.)
Goethe. Hermann u. Dorothea (J. i. 14.) 8. kiad.
Heinrich. Német tan- és olv.-könyv, II., 11. kiadás.
Dr. Klug Lipót. Ábrázoló geometria.
Lutter. Szorszámok, 16. kiadás.
Mika Sándor. Világtörténelem: Középkor 2. kiadás.
Mika Sándor. Tört. olvasókönyv. IV. r. (Középkor.)
Reichenhaller. Anorg. chém. és miner. II. r., 3. kiadás.
Riedl. Poetika. 6. kiadás.
Szterényi H. Állattan, 5. kiadás.
Theisz Gy. Francia olvasó és gyakorló, II., 2. kiadás.
Theisz. Petite gramm. franç. 4. kiadás.
Wagner. Algebra, 9. kiadás.

Segédkönyvek:

Barante. Jeanne d'Arc (Francia könyvt. 7. sz.)
Binder Jenő. Anthologie (Francia könyvtár).
Endrei-Kohlbach. Német stilusgyakorlatok, 6. kiadás.
Kogutowicz M. Történelmi iskolai atlasz.
Theisz. Francia-magyar szótár.

VII. osztály.

Abel-Polikeit-Lévay. Mértan I. rész. 5. kiadás.
Beöthy. A magy. nemz. irod. ismertetése, I. 11. k.
Binder Jenő. Anthologie (Franczia könyvtár.)
Daudet. Contes (Francia könyvt. 8. sz.)
Endrei-Kohlbach. Német stilusgyakorlatok, 6. k.
Endrei-Lenkei. Német nyelvkönyv, IV. rész, 2. k.
Kovács Zoltán. Fizika. 2. kiadás.
Klug Lipót. Ábrázoló geometria.
Kogutowicz M. Történelmi iskolai atlasz.
Lutter. Szorszámok, 16. kiadás, kötve.
Mika Sándor. Történelmi olvasókönyv. V. r.
Mika Sándor. Világtörténelem, Ujkor 3. kiadás.

Reichenhaller. Organikus chemia 3. kiadás.
Schiller. Wilhelm Tell. (Ném. könyvt. 10—11.) 6. k.
Szinnyei. A magyar nyelv. 8. kiadás.
Theisz. Francia olvasó és gyakorlók. III. rész. 2. k.
Theisz. Petite gramm. franç. 4. kiadás.
Theisz. Francia-magyar szótár.
Wagner. Algebra, 9. kiadás.

VIII. osztály.

Abel-Polikeit-Lévay. Mértan I. rész. 5. kiadás.
Augier. Le gendre de Monsieur Poirier (Fr. K. 5.)
Beöthy Zs. A magy. nemz. irod. ism., II., 11. kiadás.
Binder Jenő. Anthologie (Francia könyvtár).
Endrei-Kohlbach. Német stilusgyakorlatok, 6. k.
Endrei-Lenkei. Német nyelvkönyv, IV. rész. 7. k.
Fehér-Szekeres. Természettan, 11. kiadás.
Goethe. Iphigenie (J. i. 13.) 2. kiad.
Klug Lipót. Ábrázoló geometria.
Kornis Gyula. A pszichologia és logika elemei.
Lutter. Szorszámok, 16. kiadás.
Mangold. Magyarország oknyomozó története, 5. k.
Mika Sándor. Történelmi olvasókönyv. VI. r.
Theisz. Francia olvasó- és gyakorlókönyv, III. r. 2. k
Theisz Gyula. Petite grammaire française. 4. kiadás.
Theisz. Francia-magyar szótár.
Wagner. Algebra, 9. kiadás.

Hittani tankönyv minden osztályban az illető egyházi hatóság előírása szerint.

A jegyzék felekezetek szerint az iskola tábláján olvasható.

A latin tanfolyamon használandó könyvek:

I. évfolyam.

Fodor-Székely. Liber Sexti. I. r. 3. kiadás.

II. évfolyam.

Fodor-Székely. Liber Sexti. II. r. 2. kiadás.
Köpesdy. Cicero válogatott levelei, 3. k.
Csengeri. Latin antologia, (J. i. 58.)

III. évfolyam.

Zsámboki Gy. De imperio Cn. Pompei, 4. k. (J. i. 27.)
Burián-Kara. Sallustius Cr. De bello Jugurthino liber.
Cserép József. Szemelvények Publ. Vergilius Maro Aeneiséből (J. i. 57.) 4. kiadás.

IV. évfolyam.

Zsámboki Gy. Cicero: De signis (J. i. 78.)
Wirth Gyula. Szemelvények Qu. Horatius Flaccus müveiből. Jeles irók tára 75. sz. 3. kiad.
Hittrich Ödön. Római régiségek.
Schmidt Attila. Szemelvények, Pupl . Cornelius Tacitus Annaleseiből. Jeles irók tára 56. sz. 2. k.
Burián J. Latin-magyar, magyar-latin szótár. Segédkönyv V—VIII. számára.

TARTALOM.

Oldal

Rombauer Emil emlékezete. *Binder Jenőtől* ... 3

I. Adatok az iskola 1913—14. évi történetéhez ... 47

II. Tanári testület ... 54

III. A tanárok irodalmi működése ... 61

IV. Tantárgyfelosztás ... 63

V. Elvégzett tananyag ... 64

VI. Az intézethez kötött alapítványokról ... 84

VII. Ifjusági egyesületek működése ... 89

VIII. Ösztöndijak, tandijmentesség ... 98

IX. Szertárak és könyvtárak ... 108

X. Általános érdekü, vagy intézetünket illető rendeletek ... 111

XI. Az érettségi vizsgálatról ... 114

XII. A jövő tanévre vonatkozó közlemények ... 116

XIII. A tanulókra vonatkozó statisztikai adatok ... 158

XIV. Az 1914—15-ben használandó tankönyvek ... 163

LEGRÁDY
TESTVEREK
MŰINTÉZETE
BUDAPEST